

Täysistunto

Keskiviikko 26.2.2025 klo 14.00—17.33

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 17.33.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (14.00—16.00) ja ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (16.00—17.33).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Välikysymys arvokkaasta ikääntymisestä ja vanhushoivan tilanteesta

Välikysymys VK 1/2025 vp

Pöytäkirjan liite Epäluottamusehdotukset 25.2.2025 Liite 2A

Ainoa käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Nyt tehdään päätös edustaja Antti Kaikkosen ynnä muiden välikysymyksestä arvokkaasta ikääntymisestä ja vanhushoivan tilanteesta. Keskustelu asiasta päättyi 25.2.2025 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa ovat edustaja Antti Kaikkonen edustaja Hanna-Leena Mattilan kannattamana, edustaja Aki Lindén edustaja Krista Kiurun kannattamana, edustaja Bella Forsgrén edustaja Inka Hopsun kannattamana ja edustaja Johannes Yrttiaho edustaja Laura Meriluodon kannattamana tehneet ehdotukset epäluottamuslauseen antamisesta valtioneuvostolle. Ehdotukset on monistettuna jaettu edustajille. (Pöytäkirjan liite 2A)

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Ehdotuksista on äänestettävä. Ensin äänestetään edustaja Yrttiahon ehdotuksesta edustaja Forsgrénin ehdotusta vastaan, sitten voittaneesta edustaja Lindénin ehdotusta vastaan ja sen jälkeen voittaneesta ehdotuksesta edustaja Kaikkosen ehdotusta vastaan. Lopuksi äänestetään siitä, nauttiiko valtioneuvosto eduskunnan luottamusta.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

Pöytäkirja PTK 13/2025 vp

1) Bella Forsgrénin ehdotus ”jaa”, Johannes Yrttiahon ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 164, ei 10; poissa 25 (äänestys 1). Tässä äänestyksessä voitti Bella Forsgrénin ehdotus.

2) Aki Lindénin ehdotus ”jaa”, Bella Forsgrénin ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 155, ei 19; poissa 25 (äänestys 2). Tässä äänestyksessä voitti Aki Lindénin ehdotus.

3) Antti Kaikkosen ehdotus ”jaa”, Aki Lindénin ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 126, ei 48; poissa 25 (äänestys 3). Tässä äänestyksessä voitti Antti Kaikkosen ehdotus.

4) Luottamuslause valtioneuvostolle ”jaa”, Antti Kaikkosen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 100, ei 74; poissa 25 (äänestys 4).

Eduskunta päätti, että valtioneuvosto nauttii eduskunnan luottamusta. Asian käsittely päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ulkomaalaislain ja sen väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 199/2024 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2025 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Keskustelu asiasta päättyi 25.2.2025 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Hanna Räsänen on edustaja Markku Siposen kannattamana tehnyt vastalauseen 2 mukaisen lausumaehdotuksen.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 199/2024 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdystä lausumaehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, Hanna Räsänen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 101, ei 74; poissa 24 (äänestys 5). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 218/2024 vp

Pöytäkirja PTK 13/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, talousvaliokunnan ja ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Ministeri Meri, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.06 Oikeusministeri Leena Meri (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan lunastuslain korvausperusteiden uudistamista. Muutosten tarkoituksena on parantaa lunastettavan omaisuuden haltijan asemaa ja vahvistaa perustuslaissa turvatuksen täyden korvauksen vaatimuksen toteutuminen alati muuttuvassa toimintaympäristössä.

Nykyinen lunastuslaki tuli voimaan 1978. Lain korvaussäännökset ovat voimassa edelleen alkuperäisessä muodossaan ilmentäen osin säättämisaikajankohdansa yhteiskunnallista ajattelua ja arvokäsitystä. Paljon on tapahtunut 40 vuoden aikana. Suomi on yhteiskuntana ja talouden rakenteiden osalta kovin toisennäköinen kuin 70-luvulla. Monien lunastuslakiin tukeutuvien hankkeiden taustallakaan ei välttämättä enää ole valtio tai kunta taikka niiden alainen laitos, vaan yksityisomistuksessa oleva ja liiketaloudellisin perustein toimiva taho.

Lunastuslakia voidaan luonnehtia lunastusasioiden yleislaiksi. Lunastuslain korvausperusteita sovelletaan varsin laajasti määrittäessä korvauksia lunastuslakiin ja muihin lakeihin perustuvista omaisuuden lunastuksista ja erilaisista perustetuista käyttöoikeuksista tai käytön rajoituksista. Tämän lisäksi lunastuslaki määrittää osaltaan monissa sopimusperusteisissa oikeustoimissa kohteesta maksettavaa hintatasoa. Mainitsen tässä esimerkkinä kuntien raakamaan hinnat.

Suomessa omaisuudensuojasta säädetään perustuslain 15 §:ssä, ja sen 1 momentin mukaan jokaisen omaisuus on turvattu. Saman pykälän 2 momentin mukaan omaisuuden pakollunastuksesta yleiseen tarpeeseen täyttä korvausta vastaan säädetään lailla.

Täyden korvauksen vaatimuksen toteutumisen kannalta on välttämätöntä, että pakollunastuksen kohteeksi joutuneen omaisuus arvostetaan oikein ja että korvaus kattaa omistajan menetyksen.

Käyn seuraavassa lyhyesti läpi keskeiset lakiin ehdotetut muutokset, joilla täyden korvauksen vaatimuksen toteutuminen pyritään nyt varmistamaan.

Ensimmäisenä on muutos markkina-arvosta. Voimassa olevan lain mukaan lunastettavasta omaisuudesta on määritettävä omaisuuden käyvän hinnan mukainen täysi korvaus. Sääntelyä ehdotetaan nyt muutettavaksi siten, että lunastettavasta omaisuudesta tulisi määrätä käyvän hinnan sijasta sen markkina-arvoa vastaava täysi korvaus. [Perussuomalaisten ryhmästä: Se on oikein, loistavaa!]

Markkina-arvo on kiinteistöarvioinnin yleisten oppien ja arviointistandardien mukaan määritettävä arvioitavan omaisuuden parhaan ja tuottavimman käytön mukaan. Parhaan ja tuottavimman käytön periaate tarkoittaa, että omaisuuden markkina-arvo voi olla korkeampi kuin omaisuuden arvo arviointiajankohdansa mukaisessa käytössä.

Pöytäkirja PTK 13/2025 vp

Toiseksi lunastuskorvaukselle suoritetaan tietty korotus. Omaisuuden arviointiin liittyy aina epävarmuustekijöitä, jotka tulee ottaa huomioon korvausta määrättäessä. Arviointimenetelmillä voidaan päästä kiinteistöjen osalta plus miinus 10:n, plus miinus 20 prosentin tarkkuuteen, mutta monesti käytännön arviointitoiminnassa arvioinnin tarkkuustaso on jopa tätä heikompi. Joskus poikkeuksellisissa tapauksissa se voi heittää jopa 50 prosenttia hallituksen esityksen selvitysten mukaan.

Arvioinnista aiheutuvan riskin jättämistä lunastettavan omaisuuden omistajan kannettavaksi edes osittain ei voida pitää perusoikeusjärjestelmän näkökulmasta asianmukaisena ratkaisuna. Vastuun tulee kuulua lunastajalle. Merkityksensä vuoksi asiaa ei tule jättää lunastuskorvauksen määräämistä koskevan toimituskäytännön tai oikeuskäytännön varaan, vaan siitä tulee säätää lailla, niin kuin nyt teemme.

Lakia valmisteltaessa oli esillä erilaisia ratkaisumalleja arvioinnin epätarkkuuteen liittyvien riskien hallitsemiseksi. Näistä vaihtoehtoista parhaimpana ratkaisuna pidettiin lunastuskorvaukselle suoritettavaa kiinteää, kaavamaisa korotusta. Lakiin esitetään tämän vuoksi sisällytettäväksi säännös, jonka mukaan lunastuskorvaukselle tulee suorittaa 25 prosentin suuruinen korotus. Tämä ei kuitenkaan koskisi vahingonkorvauksen kaltaisia menetyksiä.

Kolmanneksi on niin sanottu arvonleikkaussääntelyn kumoaminen. Voimassa olevaan lakiin sisältyy niin sanottu arvonleikkaussääntely, ja se on puhuttanut koko olemassaolon ajan. Lunastuslakia aikanaan säädettäessä hallitus katsoi esityksen edellyttävän perustuslain säätämisympäristöstä, koska arvonleikkaussääntösten soveltaminen ei johtaisi täyden korvauksen maksamiseen. Eduskuntakäsittelyn aikana tuolloin tehtyjen muutosten myötä esitys katsottiin kuitenkin voitavan käsitellä tavallisessa lainsäätämisympäristössä.

Arvonleikkaussääntely koskee tilannetta, jossa valtiolle, kunnalle tai kuntayhtymälle lunastetaan maata yhdyskuntarakentamista varten alueelta, jolle kunta on päättänyt laadittavaksi asemakaavan tai jonka asemakaavaa on päätetty muuttaa. Kaavan laatimis- ja muutospäätöksen jälkeisestä kaavoituksesta aiheutuvaa maan arvonnousua ei tällöin oteta huomioon lunastuskorvausta määrättäessä. Korvausta määrättäessä jätetään huomioon ottamatta maan arvonnousu enintään seitsemän vuotta lunastuksen vireillepanoa edeltäneeltä ajalta. Nämä säännökset ehdotetaan nyt kumottaviksi.

Kuntien raakamaan hankinta perustuu lähes kokonaisuudessaan kiinteistökauppoihin, ja arvonleikkaussääntelyn soveltaminen lunastustoimituksissa on ollut harvinaista. Toisaalta maapoliittisiin lunastuksiin liittyvä arvonleikkaus on osa kuntien maapoliittista keinovalikoimaa, ja se on auttanut kuntia hankkimaan edullisemmin maata yhdyskuntarakentamista varten ja edelleen asuntorakentamiseen ja muihin käyttötarkoituksiin. Sääntelyn kumoamisen vaikutukset yksittäisen kunnan maanhankintaan riippuvat kunnan harjoittamasta maapoliitikasta.

Vielä neljäntenä seikkana nostan esille asunto- ja elinkeino-omaisuuden korvaussuojan vahvistamisen. Niin sanotun asunto- ja elinkeinotakuun tarkoituksena on ollut turvata omistajan asemaa niissä tilanteissa, joissa lunastus kohdistuu omaisuudensuojaan ja omaisuudensuojan ytimeen: asumiseen ja elinkeinon harjoittamiseen käytettävään omaisuuteen.

Nykyistä sääntelyä sovelletaan tilanteessa, jossa lunastusyritys on merkittävästi vaikuttanut omaisuuden arvoon ja korvaus määrätään vastaamaan sitä arvoa, joka omaisuudella olisi ollut ilman sanottua vaikutusta.

Pöytäkirja PTK 13/2025 vp

Asunto- ja ammattiomaisuudensuojaa koskevaa sääntelyä esitetään laajennettavaksi koskemaan kaikkia lunastuslain alaan kuuluvia lunastustilanteita, ja myös näissä tapauksissa maksetaan kiinteä korotus.

Voimaantulo on sellainen, että lait ehdotetaan tulemaan voimaan mahdollisimman pian, joten eduskunnalta toivotaan ripeää ja huolellista käsittelyä. Asian yhteiskunnallisen merkityksen vuoksi ehdotetaan, että säännöksiä tulisi ryhtyä soveltamaan myös jo vireillä olevissa lunastustoimituksissa.

Lopuksi haluan todeta, että useissa hallituksen esityksen luonnoksesta annetuissa lausunnoissa on kiinnitetty huomiota sähkönsiirtohankkeiden erityispiirteisiin ja on esitetty niitä koskevan korvaussääntelyn eriyttämistä. Näiden kysymysten osalta olemme oikeusministeriössä päättäneet käynnistää vielä erillisen selvityshankkeen, josta voin tuossa myöhemmin kertoa vielä lisää. — Kiitos. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Myönnän yhden ennalta varatun puheenvuoron edustaja Pauli Kiurulle, mutta jo sen aikana halukkaat edustajat voivat pyytää minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja painamalla V-painiketta.

14.15 Pauli Kiuru kok: Kiitos, arvon puhemies! Suomessa on lähes 600 000 maanomistajaa, niin kuin ministeri tässä hyvin esittelypuheessaan asian toi ilmi. Perustuslain mukaan jokaisen omaisuus on turvattu. Omaisuudensuoja on tärkeä perusoikeus, joka löytyy myös Euroopan ihmisoikeussopimuksesta.

On kuitenkin tilanteita, joissa yleinen etu edellyttää omaisuusjärjestelyjä. Esimerkiksi maanteitä, rautateitä sekä sähkölinjoja on voitava rakentaa järkevällä tavalla ilman ylimääräisiä mutkia ja kuluja. Yhteiskunnan tarpeita palveleva maanhankinta ei voi kuitenkaan tapahtua maanomistajan perusoikeuksia loukkaamalla.

Perustuslaissa sanotaan: ”Omaisuuden pakkolunastuksesta yleiseen tarpeeseen täyttää korvausta vastaan säädetään lailla.” Korvausten määrittämisessä on kuitenkin käytännön tilanteissa ollut epätarkkuuksia, jotka ovat tuntuneet liian usein maanomistajien näkökulmasta aivan kohtuuttomilta. Yksittäisissä kiinteistöarvioinneissa heittoa on voinut olla 10:stä jopa 50 prosenttiin alaspäin. Maanomistaja ei ole saanut täyttä korvausta perustuslaissa mainitulla tavalla.

Lunastuslakia ollaan nyt päivittämässä, ja syytä onkin, koska korvausperusteet ovat olleet voimassa laissa vuodesta 78 lähtien. Hallituksen esityksen lähtökohta on, että yksittäisten maanomistajien omaisuudensuoja sekä korvausperusteet huomioidaan jatkossa oikeudenmukaisemmin. Ruotsista saadut kokemukset tukevat ajatusta.

Maan pakkolunastuksen korvauksen arviointiperusteena on tulevaisuudessa maan markkina-arvo nykyisen käyvän arvon sijaan. Lisäksi lunastuskorvauksiin lisättäisiin 25 prosentin korotus. Korvausten arviointiin liittyy aina epävarmuutta, kuten tiedämme, mutta arviointivirheeseen liittyvän taloudellisen riskin jättäminen maanomistajan vastuulle ei voi olla perustuslain hengen mukaista eikä yleisen hyväksyttävyyden kannalta oikeudenmukainen tapa edetä. Siksi korvauksia tarkistellaan edellä kuvatulla tavalla ja kuten ministeri esittelypuheessaan kertoi. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sitten menemme vastauspuheenvuoroihin. — Edustaja Marttila, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 13/2025 vp

14.18 **Helena Marttila sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esimerkiksi Helsingin kaupunki on vastustanut tätä hallituksen esitystä, ja lukuisat muut tahot, sen kielteisten seurannaisvaikutusten, puutteellisten ja virheellisten perusteluiden sekä yhdyskuntakehittämiseen tuomien merkittävien haittojen vuoksi. Esitetty 25 prosentin takuukorotus tekisi lunastamisesta käytännössä ensisijaisen tavan maan luovuttamiseen kaupungille. Se siis käytännössä lopettaisi yleisten alueiden eli pääasiassa katujen ja puistojen sekä kaavoittamattoman raakamaan vapaaehtoiset kaupat maanomistajien ja kuntien välillä. WWF on tuonut esiin myös sen laajat vaikutukset luonnonsuojelualueiden tulevaan lunastamiseen, ja kysynkin nyt ministeriltä: miten tämä luonnonsuojelupuoli on tässä valmistelussa otettu huomioon tai voidaan korjata?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kinnari, olkaa hyvä.

14.19 **Teemu Kinnari kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos ministerille. Kuten esityksessä kuultiin, on tämä lunastuslaki yksi niistä laeista, jotka ovat todellakin historiallisia lakeja ja todella uudistamisen tarpeessa. Nämä toimet, joita sinne on esitetty maanhankinnan korvausten osalta, ovat vähintäänkin oikean suuntaisia, ja oikeudenmukaisuuden kohtaaminen nimenomaan maanomistajan oikeusturvan kohdalla on ensiarvoisen tärkeitä. On hienoa nähdä nyt, että tämä asia on etenemässä, mutta oikeastaan sisällöllisesti sanon, että tässä ovat ne elementit, jotka tässä kuuluukin olla, mutta toivoisin, että tämä tulisi pikaisesti hyväksyttyä tässä talossa ja saataisiin tämä lainvoimaan ja käytäntöön. Ja ihan kysymys ministerille: miten näette tämän asian etenemisen, ja milloin tämä laki saadaan valmiiksi? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

14.20 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Oppositios-ta pitää olla valmiutta myös antaa kiitosta, [Perussuomalaisten ryhmästä: Hyvä!] ja tahdon nyt vähän poikkeuksellisesti kiittää oikeusministeriä ja hallitusta siitä, että tämä esitys on tuotu tänne taloon. Tämä on pääosin keskustan pitkäaikaisten tavoitteiden mukainen — ei ratkaise tietenkään kaikkia ongelmia, ja työtä vielä riittää, ja meidän valiokuntien jäsenet tulevat tähän tarkkaan perehtymään, mutta on välttämätöntä, että lunastuslaki saadaan tälle vuosituhannele. Nykyinen 70-luvulta voimassa ollut lunastuslaki ei ole tasapainossa Suomen nykyisen perustuslain kanssa, ja maanomistajien oikeusturva on ollut liian heikko. Myös nämä epäkohdat ja suoranaiset vääryydet, mitä näissä lunastuksissa on ollut, ovat syöneet esimerkiksi vihreältä siirtymältä uskottavuutta maakunnissa.

Lisäksi, arvoisa puhemies, haluan todeta sen, että täällä puhutaan usein ihmis- ja perusoikeuksista, ja varsinkin vasemman laidan puolueet puhuvat niistä, mutta huomauttaisin, että Suomen perustuslain ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen mukaan myös omaisuuden suoja ja yksityinen omistusoikeus ovat ihmis- ja perusoikeuksia. Tämä on ihmis- ja perusoikeusmyönteinen laki. [Timo Heinonen: Saisiko tämän uusintana!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kangas, olkaa hyvä.

14.21 **Antti Kangas ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä lakiuudistus on hyvin pitkään odotettu ja toivottu, ja useat hallitukset ovat olleet kykenemättömiä teke-

Pöytäkirja PTK 13/2025 vp

mään sitä, vaikka sitä on useilla hallituspohjilla yritetty. Tämä hallitus kuitenkin näköjään onnistuu, ja haluankin kiittää suuresti ministeriä ja ministeriötä asian perusteellisesta valmistelusta.

Tämähän ei tule olemaan vieläkään täydellinen. Esimerkiksi juuri ministerin mainitsemat johtokujat tulevat jättämään vielä tiettyjä kysymyksiä auki, mutta on aivan erinomaista, että ministeriö valmistelee selvitystä asiaan, ja uskoisin, että tällä hallituskaudella myös tämä asia saadaan järjestykseen.

Omaisuuksensuoja on perustuslain takaama, ja siinä on ollut selkeä puute ja selkeä aukko tähän saakka. Tällä lakimuutoksella kuitenkin viedään tätä puutetta oikeaan suuntaan ja maanomistajien oikeudet tulevat samalle tasolle muiden oikeuksien kanssa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

14.22 **Pia Lohikoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri sanoi saatesanoissaan, että lunastuslaki on vanhentunut, koska elämme nyt erilaisessa yhteiskunnassa. Arvot ovat kieltämättä muuttuneet, jos yhteiskunnan yleinen, yhteinen etu, kuntien etu, on mennyt pois muodista.

Hallitus haluaa uudistaa lakia siten, että määräävänä näkökulmana on yksinomaan maanomistajan etu. Hallituksen erityisen ongelmallinen kohta on 25 prosentin korotus lunastuskorvaukselle. Tähän myös Kuntaliitto on ottanut kantaa. Kunnat tekevät keskimäärin noin 500 vapaaehtoista maakauppaa vuodessa ja lunastavat muutaman kerran vuodessa. Uudistus toteutuessaan tulee todennäköisesti kokonaan lopettamaan kuntien vapaaehtoiset kaupat, koska maanomistaja saisi aina 25 prosenttia markkinahintaa enemmän lunastuksen avulla. Kuntien maanhankintakulut nousevat hallituksen esityksen mukaan vähintään 40 miljoonaa. [Antti Kurvisen välihuuto] Tämä on siis hallituksen tahto: lisää kuluja kunnille. Kunnat joutuvat nostamaan kuntaveroja ja tonttihintoja tämän seurauksena. Onnea hallitukselle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Norrback, varsågod.

14.23 **Anders Norrback r** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitoksia ministerille ja hallitukselle. Nyt odotus on ohi tämän osalta. Tätä muutosta on odotettu pitkään.

Yksi tämän uudistuksen keskeisimmistä muutoksista on se, että korvausten perustaksi tulee aiemman käyvän hinnan sijaan markkina-arvo. Minun mielestäni tämä on ihan reilua, että jos pakotetaan minnekään, niin markkina-arvo myös on se, mistä pitäisi määritellä.

Ärade talman! Dessutom lägger man 25 procent ovanpå marknadsvärdet. Det här är också helt i enlighet med mitt sätt att se rättvisa. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Många gånger när det är fråga om tvångsinlösning handlar det om att det är med tvång, alltså den som säljer säljer inte frivilligt, och det ska man ha en rejäl ersättning för.

Jag vill ännu en gång tacka och hoppas att utskotten behandlar den här lagen snabbt så att vi kan få den i kraft. — Tack.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinäluoma, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 13/2025 vp

14.24 Eveliina Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näköjään ei mene päivääkään, etteivätkö Orpo ja Purra käyttäisi kaikkia keinoja tässä maassa ollakseen suurituloisen asialla tavallisen veronmaksajan kustannuksella. Nyt siis on löydetty sinänsä harmittomalta kuulostava lunastuslaki ja sen sisällä tämä käyttökorvaus, jolla sitten lähdetään tätä suurituloisten asiaa jälleen edistämään. Siis hallitus on tekemässä valtavan tulonsiirron tavallisilta veronmaksajilta näille omistajille, maanomistajille. [Juho Eerola: Tavallisille veronmaksajille!]

Tällä tulee olemaan valtavat seuraukset erityisesti kaupunkiseutujen maankäyttöön ja asuntorakentamiseen. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] Ja tällaisena aikana, jolloin tämä asuntorakentaminen on jo jäissä, olen kyllä todella huolissani tulevaisuudesta. Tähänhän ovat suhtautuneet kriittisesti kaikki kaupungit, Kuntaliitto ja jopa valtiovarainministeri Purran oma ministeriö, valtiovarainministeriö. [Puhemies koputtaa] Miten esittelevä ministeri tähän vastaa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

14.25 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy kyllä tuohon edelliseen puheenvuoroon, edustaja Heinäluoman puheenvuoroon, [Hälinää — Puhemies koputtaa] puuttua sen takia, että jos meillä on perusoikeusjärjestelmä, joka suojaa omaisuutta, ja se määrittelee sen lunastuksesta maksettavan korvauksen, niin minusta on kyllä aika erikoista, että tässä salissa lähdetään perusoikeusjärjestelmää tuohon malliin kyseenalaistamaan. [Eveliina Heinäluoma pyytää vastauspuheenvuoroa]

Arvoisa puhemies! Tämä omaisuudensuoja ei ole mikään ikään kuin yksi oikeusjärjestyksen pykälä, vaan se määrittelee itse asiassa koko yrittäjyyden Suomessa, ahkeruuden, ja se turvaa investoinnit, ja sitä se on itse asiassa ollut jo vuosikymmeniä. Ilman tällaista omaisuudensuojaa ei tämä Suomi olisi tässä jamassa, koska sen täytyy olla suojattu. Ja jos yhteiskunta sen lunastaa, niin siitä pitää maksaa, [Pia Lohikoski: Ylihintaa!] nimenomaan kuten ministeri hyvin täällä sanoi, markkinoihin perustuva arvo. [Eveliina Heinäluoma pyytää vastauspuheenvuoroa]

Arvoisa puhemies! Tässä talossa on nyt paljon asioita tällä hetkellä käsiteltävänä eri valiokunnissa, ja minä toivon, että omaisuudensuoja aivan keskeisenä perusoikeutena ei ole [Puhemies koputtaa] se oikeus, jota muilla perusoikeuksilla lähdetään taivuttamaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

14.27 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Heinäluomalle sen verran, että näitä metsänomistajia Suomessa, vähän tontin koosta riippuen, on noin 600 000—700 000, plus muut pienemmät tontinomistajat. Tämä on suomalaisten oikeustajun mukaan aivan oikea ratkaisu, että pakkolunastettavasta omaisuudesta maksetaan täysi korvaus, ja sama koskee myös vahinkotilanteita. Eli jos sattuu vahinko, omaisuutta tuhoutuu, [Eveliina Heinäluoma: Täysi korvaus annetaan!] niin se maksetaan täyden oikean korvauksen periaatteella. Se on ihmisarvokysymys eikä mitään muuta. Meillä on omaisuudensuoja voimassa. Sama koskee Euroopan unionin menettelyjä, vaikka Euroopan unioni taitaa olla maailmassa tällä hetkellä ainoa organisaatio, joka ei kunnioita omaisuudensuojaa. Sieltä ollaan tulossa Suomen metsiin ryminällä päättämään

Pöytäkirja PTK 13/2025 vp

asioista kysymättä meiltä mitään, vaikka nimenomaan tätä liittymissopimuksen mukaista oikeutta metsiin tulemiselle ei ole. Tämän takia tässä salissa eduskunnan pitää terästäytyä.

Arvoisa puhemies! Lopuksi vielä se, että kun omaisuutta lunastetaan, edustaja Eestilä kuvasi aivan oikein, hyvin tämän yrittämisen tärkeyden, niin omaisuudensuoja on ihmis-arvoa myös. Olkoon ihmisillä vähän maata tai paljon, ne kaikki ovat aivan yhtä arvokkaita. [Antti Kurvinen: Järkipuhetta!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

14.28 **Sara Seppänen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Me tiedämme, että demarit haluavat sosialisoida maan ja metsät ja mieluiten lahjoittaa ne vielä tuonne EU:n päättäväisyyden alaisuuteen. [Hannu Hoskonen: Sitä pitää varoa!]

Kiitos, Leena Meri, tästä esityksestä, jolla vahvistetaan omaisuudensuojaa ja mennään kohti oikeudenmukaisempaa käytäntöä lunastuksissa. Tämä lakiesitys vihdoinkin arvostaa tätä perustuslaissa olevaa omaisuudensuojaa. Muutoksen tarkoituksena on parantaa lunastettavan haltijan asemaa ja tavallisen suomalaisen maan- ja metsänomistajan asemaa, varmistaa siis perustuslaissa turvattu täyden korvauksen vaatimuksen toteutuminen. Ja se, että tässä muutetaan nimenomaan se, että sen sijasta, että määrätään käypä hinta, korvataan tämä markkina-arvoa vastaava täysi korvaus: tämä on aivan todella tervetullut esitys, ja perussuomalainen ryhmä vahvasti kannattaa tätä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Edustaja Perholehto, olkaa hyvä.

14.29 **Pinja Perholehto sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä kuntakentällä on tästä hallituksen esityksestä tällä hetkellä laaja huoli. Ministeri Meri esitteli tätä tässä edellä, ja ehkä hänkin voi vielä tarkistaa, että myös meidän omasta alueesta, Uudenmaan vaalipiiristä, useampi kunta on lausunut tästä erittäin kriittisesti. [Pia Lohikosken välihuuto] Siellä on sekä isompia kuntia, kuten Espoo, mutta on myös pienempiä, kuten Kerava, Mäntsälä. Ei tämä ole mikään vasemmiston sosialismikysymys, vaan tämä on ihan aidosti, oikeasti, ihmisten asumiseen, maankäyttöön ja kaavoitukseen liittyvä kysymys. [Välihuutoja]

Se, että olisi kiinteä 25 prosenttiyksikön korotus, herkästi pahimmillaan johtaisi siihen, että kunnilla olisi äärettömän kallista hankkia maata, minkä myötä hinnat valuvat esimerkiksi siihen, millä hinnalla rakennetaan, ja kuka sen maksaa? Viime kädessä sen maksaa se kuntalainen, se aivan tavallinen ihminen, siinä, että sinne syntyy tällaisia tahattomiakin vuokrankorotusautomaatteja, joilla ei ole enää mitään tekemistä omistajan ja sen maanomistajan suojan kanssa vaan yksinkertaisesti sen, että on luotu tällainen liian korkea automaatti, joka ei enää [Puhemies koputtaa] palvele niitä ihan tavallisia kuntalaisia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heikkinen, olkaa hyvä.

14.30 **Janne Heikkinen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten kaikki tiedämme, niin tupailloissa kauniilla lapsella on monta isää ja äitiä, mutta vaadittiin kokoomusjohtoinen hallitus ja erinomainen ministeri Leena Meri, joka vei tämän kauan odotetun uudistuksen vihdoinkin maaliin. Tätä uudistusta suomalaiset ovat odottaneet puoli vuosisataa, ja tämä on ollut siellä tekemättömien töiden listalla aina näihin päiviin saakka. Olen

Pöytäkirja PTK 13/2025 vp

erityisen ylpeä, että nyt hallitus tarttuu tähän ja uudistaa sen teidän, arvoisa ministeri Meri, johdolla.

Tätä arvostetaan erityisesti Pohjois-Suomessa, jossa puhtaan siirtymän osalta liian monet ovat joutuneet uhrin asemaan siinä, [Juho Eerolan välihuuto] että kunnat ovat lähteneet pakkolunastamaan tienestimielessä näitä maita, ja tämä on ollut vaiettu ongelma. Vihdoin ja viimein tähänkin asiaan tullaan puuttumaan oikeudenmukaisilla korvauksilla, ja haluan kiittää siitä teitä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

14.31 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Itsekin haluan kiittää hallitusta tästä hyvästä esityksestä. Tämä lunastettava omaisuus jatkossa todellakin perustuu siihen markkina-arvoon nykyisen käyvän arvon sijaan, ja sen lisäksi tulee tämä 25 prosentin kiinteä korotus. Myöskin tämä arvonleikkaussääntö poistuu. Näistä kiitos, ja tälle ilman muuta tuki.

Mutta se, mikä tässä harmittaa — täällä tuotiin tämä vihreä siirtymä esille kokoomuspuheenvuorossa — niin esimerkiksi näihin tuulivoimahankkeisiin, sähköön siirtolinjoihin liittyvä ongelma ei kyllä tällä lakiesityksellä vielä poistu. Niin kuin on tässä lausuntokierroksellakin kuultu näihin voimajohtolunastuksiin liittyen, tämä 25 prosentin korvaus siihen nykyiseen tasoon tai siihen markkina-arvoon ei kyllä tasapainota sitä tilannetta, mikä tulee siitä, mitä tuulivoimahankkeen maanomistajat saavat sillä myllyalueella versus sitten näillä sähköjohtalueilla. Kyllä me keskustalaiset toivomme, että tämä vielä tuodaan pikaisesti eduskuntaan, niin että saadaan tähän myöskin korvaus.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Edustaja Eerola, olkaa hyvä.

14.32 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuten tässä on monen edustajan suulla nyt kuultu, niin tämä omaisuudensuoja on hyvin vahvasti taattu, oikein perustuslaillinen oikeus. Ei ole ollut hyväksyttävä tilanne se, että maanomistajia pakotetaan luovuttamaan omaisuuttaan alihintaan, kun sitten taas julkinen sektori korjaa siitä hyödyt heidän kustannuksellaan. [Anne Kalmari: Juuri näin! — Pia Lohikoski: Tämä ei pidä paikkaansa! Vastauspuheenvuoro!]

Tämä lakimuutos varmistaa sen, että pakkolunastuksissa maanomistajille maksetaan täysi ja oikeudenmukainen korvaus. Maan arvo ei ole vain tämä käypä hinta, mikä usein sanotaan, vaan se määräytyy markkina-arvon mukaan, kuten reiluissa kaupoissa kuuluukin, ja reilun kaupan peräänhän täällä on usein aina huudettu.

Tässä joku mainitsi, että erityisesti Pohjois-Suomessa tämä on tärkeä asia. Mutta kyllä minä sanon, että myöskin Itä-Suomessa ja Kaakkois-Suomessa nytten, [Hannu Hoskonen: Oikein!] kun sitä aita siellä rakennetaan, ilolla tästä esityksestä kiitetään. [Hannu Hoskonen: Erinomainen puheenvuoro!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Edustaja Päivi Räsänen, olkaa hyvä.

14.33 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä on kysymys perustuslain mukaisesta ihmisen oikeudesta omaan omaisuuteensa, ei rikkaiden suosimisesta. Ja olenkin hiukan hämmästynyt siitä, että maltilliset ja maltillisina pitämäni so-

Pöytäkirja PTK 13/2025 vp

siaalidemokraatit näin vahvasti hyökkäävät tässä tätä omistusoikeuden vahvistamista vastaan. [Mauri Peltokangas: Käsi aina köyhän taskulla!] Oikeusvaltiossa on noudatettava perustuslakia.

Kyllähän tämä on ollut hyvin kiperä kysymys myös monissa kunnanvaltuustoissa. Keskustelua on käyty. Maanomistajat ovat kokeneet, että kunnat ovat pakkolunastaneet maita halvalla ja jalostaneet niin, että maan arvo on kohonnut merkittävästi ja maanomistaja on saattanut saada vain pienen korvauksen pakkolunastuksen yhteydessä. Tässä ehdotuksessa lähdetään nyt siitä, että maankäytön suunnittelusta johtuva alueen arvonnousu pitää ottaa huomioon korvausta määrättäessä.

Kiitos ministerille ja kiitos hallitukselle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja ministeri Meri, kaksi minuuttia.

14.35 Oikeusministeri Leena Meri: Kiitos kaikille hallituskumppaneille, että teimme tämän yhdessä, ja kiitos keskustalle näistä kannustavista sanoista. Harmi vaan, että teillä oli väärät kumppanit viime kaudella. Olisitte mahdollisesti saaneet tätä eteenpäin, mutta näin ei kuitenkaan käynyt [Antti Kurvisen välihuuto — Perussuomalaisten ryhmästä: Se koira älähtää, johon kalikka kalahtaa!] eikä käynyt silloin Sipilänkään hallituskaudella. Eipä muistella nyt sitten vanhoja, kun ei kerran näin toivota. Mutta hienoa. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Vastaan muutama kysymyksiin.

Ensinnäkin Ruotsissa on ollut tämä kiinteä 25 prosentin korotus jo noin 15 vuotta. Siellä ei laajaa selvitystä ole tehty, mutta tiettyjä päätelmiä on voitu jo tähän mennessä tehdä. Se lainmuutos ei ole lopettanut kuntien tekemiä vapaaehtoisia kiinteistökauppoja, kuten täällä väitettiin, ja toisaalta kaikki hinnat eivät ole mitenkään siirtyneet markkinahintoihin, pientä korotuspainetta on ollut sopimusperusteisessa, mutta ei mitään merkittäviä, lunastusten määrät eivät ole sanottavasti lisääntyneet, ja hintojen nousukierrettä ei ole havaittu. Elikä Ruotsista ei ole saatavissa suurta tukea tälle väitteelle, että kunnat suorastaan menevät konkurssiin ja kaikki siirtyy lunastuksen taakse.

Otin tässä tämmöisen pienen lukuarvion: Viiden vuoden aikana on laskettu, että mikäli... [Hälinää — Puhemies koputtaa] Taannehtivasti on laskettu, että niiden lunastusten osalta, joita kunnat ovat tehneet viiden vuoden aikana, se summa, mitä tämä toisi lisää, on koko maan alueella noin 40 miljoonaa lisää näihin hintoihin. Ja jos ajattelee sen sillä lailla, että kunnat saavat kiinteistöveroä vuosittain noin 2,2 miljardia, niin tämä summa on alle kaksi prosenttia pelkistä kiinteistöverotuotoista, joita kunnat saavat. Eli ei tässä nyt puhuta mistään siitä, että tässä on nyt hirveitä hintoja ja kuule kaikki menee konkurssiin. Tässä halutaan tukea sitä, että ihmiset ovat kokeneet oikeutetusti epäoikeudenmukaiseksi sen, että se hinta, minkä siitä maasta saa, ei ole oikea, ja siinä arvioinnissa on epävarmuuksia, kuten hallituksen esityksessä virkavastuulla on arvioitu, että siellä on epävarmuustekijöitä, jotka halutaan tässä kompensoida.

Ja paljon muutakin olisi. Luonnonsuojelukysymyksiin löytyy hallituksen esityksestä vastaukset. Ympäristöministeriö on arvioinut, että nämä 25 prosenttia eivät suoraan siirry hintoihin. Mutta lukekaa tämä esitys.

Ja vielä sen totean, että me tehdään lisäselvitystä lausuntopalautteen vuoksi hyödyn arvioimisesta maan hankinnassa ja myös tästä metsämaan arvostuksesta myöskin.

Pöytäkirja PTK 13/2025 vp

Me jatketaan tätä työtä, ja tämä on ensimmäinen askel. Kun tätä nyt ei ole kymmeneen vuoteen saatu, niin nyt viedään yhdessä reippaasti eteenpäin niiltä osin, jotka tätä kannattavat, ja ne, jotka eivät kannata, eivät sitten kannata. [Naurua]

Puhemies Jussi Halla-aho: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.38.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 16.03.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 4 käsittelyä. Keskustelu jatkuu. — Siellä on ensimmäisenä edustaja Kallio, olkaa hyvä.

16.03 Vesa Kallio kesk: Arvoisa rouva puhemies! Maanomistajia edustavien tahojen antamissa lausunnoissa on esitetty sekä lunastuslakiin että alueidenkäyttölakiin sisältyvien lunastuslupan myöntämisen edellytysten kiristämistä. Lunastuksen tulee olla aina viimesijainen keino. Käytännössä lunastusmenettelyä on käytetty joissain kunnissa maapolitiikan perustyökaluna. Hallituksen esitys ei tuo tähän rajoituksia.

Useissa lausunnoissa on tuotu esiin se, että lunastuslaki ja muu pakkotoimilainsäädäntö sisältävät useita erilaisia korvausperusteita. Lunastettavan omaisuuden tai käyttöoikeuden kohteena olevan kiinteistön omistajan korvaus saattaa muodostua erilaiseksi sen mukaan, mitä lakia korvauksen määräämiseen sovelletaan. Lunastuskorvauslainsäädännön yhdenmukaistaminen tulee aloittaa hallituksen toimesta pikimmiten. Maanomistajille maksettava korvaus ei saa olla riippuvainen siitä, mihin tarkoitukseen ja minkä lain nojalla lunastustoimenpide toteutetaan.

Arvoisa puhemies! Kaikki sähköverkko rakennetaan aina jonkun omistamalle maalle. Tämä rakentaminen tapahtuu lunastusmenettelyn kautta, jossa maanomistajan asema on lähinnä muodollinen. Lunastuslain korvausperusteinen päivittäminen on siten välttämätöntä. Yksityisen maanomistajan maiden lunastuksia perustellaan myös entistä useammin yleisellä tarpeella. Kaupallisten hankkeiden siirtolinjojen rakentaminen ei automaattisesti kuitenkaan täytä yleisen tarpeen vaatimuksia. Tämän vuoksi omaisuudensuojaa on parannettava, koska se on samalla ainoa keino mahdollistaa tasapainoisen ja loogisen oikeusjärjestelmän toteuttaminen Suomessa.

Nyt käsittelyyn tulleen hallituksen esityksen pääasiallinen tarkoitus on parantaa lunastettavan omaisuuden haltijan asemaa ja varmistaa perustuslaissa turvattu täyden korvauksen vaatimuksen toteutuminen. Käytännössä esitys vastaa määritettyyn tarkoitukseensa muuttamalla sääntelyä lunastuksesta maksettavan korvauksen tason ja lunastuskorvauksen määrittämisen osalta. Arvon määrittämiseen markkina-arvon mukaan ja täyden korvauksen täyttymisen varmistamiseen liittyy epäselviä tulkintatilanteita, jotka tulee selvittää valiokuntakäsittelyssä. Käytännössä tulkintaepäselvyyksiä tullaan käsittelemään tuomioistuimissa. Oikeuskäytäntö siten muodostaa ajan myötä tulkintamallin. Hallituksen

Pöytäkirja PTK 13/2025 vp

esitys ja valiokuntien mietinnöt ovat oikeuslähteitä, joiden pohjalta tuomioistuimet muodostavat kantansa. Siksi on tärkeää, että lainsäätäjän tahto välittyy yksiselitteisesti.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä parannettavaa löytyy arvonmääritysten ja nauhamaisten lunastusten osalta. Näihin liittyviä ongelmia ja epäoikeudenmukaisuuksia esitys ei vielä korjaa. Lakiesityksen arvonmääritysmenetelmien perusteluissa todetaan, että menetelmät tulee jokaisessa tapauksessa erikseen valita sen mukaan, mikä luotettavimmin johtaa täyden korvauksen takaavaan markkina-arvoon. ”Luotettavin arvio” on epämääräinen termi, mikä johtaa käytännössä subjektiivisen näkemyksen valintaan ilman ohjaavaa vaikutusta. Lisäksi kyseisen lainkohdan perusteluissa todetaan, että nauhamaisessa voimajohtoaluelunastuksessa metsämaan arvo määritellään samalla tavoin kuin tähänkin saakka eli summa-arvomenetelmällä. Tämä estää nauhamaisen kohteen arvon määrittämisen siitä tuottoarvosta, mikä muilla alueilla saman hankkeen toteuttamisesta on muodostunut. Lakiesitykseen saadussa palautteessa todetaankin, että arvonmääritysmenetelmistä tulee valita korkeimman arvon tuottava menetelmä. Tästä on myös tuore korkeimman oikeuden ratkaisu, jonka mukaan tuottoarvoon perustuva kertakorvaus on perusteltu myös metsämaalla. Tätä ratkaisua on syytä tukea myös tällä hallituksen esityksellä ja saatata se lainsäädäntöön.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen mukaan lunastuskorvauksen korottaminen 25 prosentilla koskisi kohteen ja haitan korvauksia mutta ei vahingonkorvauksia. Hallituksen esityksessä on ilmeisen virheellisesti todettu puuston ennen aikaisten hakkuiden, taimikon menetysten ja tuulenkaatojen korvausten kuuluvan vahingonkorvausten piiriin. Kyse on kuitenkin vallitsevan käytännön mukaisesti kohteen korvauksesta, mikä kuuluu 25 prosentin korotuksen piiriin. Tämä virheellinen tulkinta kohteen korvauksen ja vahingonkorvauksen välillä tulee korjata valiokuntakäsittelyssä.

Myös lunastushankkeen aiheuttamat rakentamisaikaiset menetykset tulee yksiselitteisesti sisällyttää haitankorvauksiin. Haitankorvausten korotusprosentti tulee sisällyttää myös maataloudelle aiheutettaviin haittoihin. Näitä ovat sadon menetys, maanmuokkauksesta aiheutuvat kulut, maanrakentajille aiheutuvat pitkäkestoiset haitat ja näiden yhdistelmänä aiheutuvat haitat pellon tuottokyvylle sekä mahdolliset tukimenetykset. Myös lunastushankkeen aiheuttamat käyttöoikeuden rajoitukset tulee olla korotetun korvauksen piirissä. Tämä voisi ehkäistä myös voimajohtohankkeiden aikana tapahtuvaa roskaamista ja maan tiivistymistä.

Arvoisa puhemies! Koska lakiesitys jää vielä hieman vajaaksi, on lunastusten korvausten osalta käynnistettävä välittömästi työ, jossa kartoitetaan mahdollisuudet korvauksen perustamiseen ja liiketoiminnan tuottoon määrävälein maksettavin korvauksin ja hankkeen aiheuttaman tuottoarvoon perustuviin tekijöihin. Tämän selvitystyön aloittamiseen tarvitaan hallitukselta ja vastuuministeriltä selkeä lupaus. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskela.

16.09 Jari Koskela ps: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Ja kiitokset myöskin ministeri Merelle hänen tänään jo aiemmin pitämästään tärkeästä ja odotetusta esityksestä ja sen esittelystä.

Käsitlemme siis nyt hallituksen esitystä lunastuslain muuttamisesta. Muutoksen tarve on parantaa lunastettavan omaisuuden haltijan asemaa ja varmistaa perustuslakiin kirjatun täyden korvauksen vaatimuksen toteutuminen. Lunastuskorvauksen määrittämisen

Pöytäkirja PTK 13/2025 vp

perusteita muutettaisiin siten, että omaisuudesta tulisi määrätä käyvän hinnan sijasta sen markkina-arvoa vastaava täysi korvaus. Lunastuskorvaukselle esitetään suoritettavaksi 25 prosentin suuruinen korotus. Hallitusohjelman mukaan lunastuslain perusteet uudistetaan vahvistamalla omaisuudensuojaa oikeusministeriön asiantuntija- ja virkamieistyöryhmän ehdotuksen mukaisesti. Työryhmä ehdotti, että lunastuslain korvausperusteita tarkistetaan siten, että lunastuskorvaus varmuudella täyttäisi kaikissa tapauksissa perustuslaissa edellytetyn täyden korvauksen vaatimuksen.

Tuulimylyistä sen verran, että vaikka ne eivät tietysti liity tähän esitykseen muuta kuin sitä kautta, että kun niistä lähtee nämä johtokäytävät, niin niiden alle jää ja on jäänyt jo merkittäviä määriä metsäomaisuutta ja maaomaisuutta. Mehän tiedämme, että täällä Suomessa on esimerkiksi 600 000 metsänomistajaa ja aika monella myöskin tämä johtolinja menee sen maan kautta ja he ovat saaneet vain nimellistä korvausta, ja on erittäin tärkeä asia, että tähän epäkohtaan on nyt puututtu ja nyt voimansiirtolinjojen johtokäytävien maanomistajat tulevat saamaan heille kuuluvan korvauksen. Tänään täällä salissa joku epäili, että se ei ole riittävän suuri, mutta ministerihän vastasi siihen aika hyvinkin puheenvuorossaan, että niiden korvausmenettelystä ollaan aloittamassa myös erillinen selvityshanke tämän nykyisen, meillä tässä käsittelyssä olevan esityksen rinnalle, eli sinne tulee sitten lisäkorvausta, kompensatiota.

Arvoisa puhemies! Nostan hieman lukuja esiin. Liikenneinfran rakentamisen kustannukset kohdistuvat LVM:n hallinnonalalle. Alueiden hankkimiskustannukset muodostavat varsin pienen osan liikenneinfran kehittämiskustannuksista. Vuonna 22 esimerkiksi alueiden hankintaan, korvauksiin ja lunastuksiin käytettiin noin 17 miljoonaa, kun koko väyläverkon kehittämiseen meni 458 miljoonaa euroa. Jos lunastuslakiin ehdotettu 25 prosentin korotus siirtyisi kokonaisuudessaan lunastusta koskeviin sopimuksiin, tarkoittaisi tämä vuoden 24 talousarvioon suhteutettuna 8,75 miljoonan euron korotuspainetta määrärahoihin. Vuosittainen vaihtelu maksettavaksi määrättyjen korvausten osalta on huomattavan suurta. Se riippuu muun muassa hankkeiden aikatauluista ja lunastustoimitusten ajoittamisesta.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä tasapainoillaan kahden erilaisen arvon välillä. Toisella puolella on perustuslaissa turvattu omaisuudensuoja ja toisella puolella yleishyödyllinen tarve ottaa maata eli omaisuutta yhteiskunnan käyttöön ja muuhunkin käyttöön. Perustuslain kirjaus on tässä mielestäni erittäin vahva. Siellä sanotaan: ”Omaisuudensuoja: Jokaisen omaisuus on turvattu. Omaisuuden pakkolunastuksesta yleiseen tarpeeseen täyttä korvausta vastaan säädetään lailla.” Näin ollen tämä hallituksen esitys on erittäin kannatettava ja tarpeellinen etenkin tilanteessa, jossa maahan on tulossa paljon puhtaan siirtymän investointeja, joiden takia maanomistajien omaisuutta luultavasti joudutaan ottamaan käyttöön. Maanomistajille pitää tulla oikeudenmukainen korvaus, jos maa joutuu pakkolunastetuksi. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen seuraa.

16.13 Juha Hänninen kok: Arvoisa rouva puhemies! Omaisuudensuoja on yksi keskeisimmistä perusoikeuksistamme, ja sen turvaaminen on välttämätöntä oikeudenmukaisen yhteiskunnan takaamiseksi. Lunastuslain uudistaminen on askel kohti reilumpaa järjestelmää, jossa maanomistajien oikeuksia kunnioitetaan ja heille taataan täysi korvaus omai-

Pöytäkirja PTK 13/2025 vp

suutensa menetyksestä. Tämä lakiesitys vahvistaa yksityisomistuksen turvaa ja vähentää maanomistajiin kohdistuvaa epävarmuutta, joka on ollut jo pitkäaikainen asia ja nyt saadaan lopulta kuntoon. Eli tosi hieno asia.

Arvoisa rouva puhemies! Tähän asti lunastuskorvaukset ovat olleet usein alimitoitettuja, ja niihin on liittynyt huomattavia epätarkkuuksia. Lakimuutos tuo merkittävän parannuksen, kun lunastuskorvauksen perustaksi otetaan käyvän hinnan sijasta markkina-arvoa vastaava täysi korvaus. Tämä varmistaa, että maanomistajat saavat reilun hinnan omaisuudestaan. Kun markkinat toimivat oikeudenmukaisesti, kansalainen voi luottaa siihen, että hän saa omaisuudestaan aina parhaan mahdollisen hinnan. Lisäksi asemakaavoituksesta johtuvan arvonleikkauksen poistaminen korjaa aiemman epäkohdan, jossa kunnan päätöksillä syntynyttä arvonnousua ei ole otettu huomioon maanomistajan eduksi.

Arvoisa rouva puhemies! Tavoitteena on se, että lunastus perustuu tulevaisuudessa yhä enemmän neuvotteluun kuin pakkoon. Yksityisomistuksen suoja ja omistamisen turvallisuus ovat peruspilareita, joita ei pidä eikä saa murentaa. Tämä lakiesitys parantaa maanomistajien asemaa, lisää läpinäkyvyyttä ja edistää tasapainoista kehitystä, jossa sekä yhteiskunnan että yksilön oikeudet toteutuvat. Hallituksen on pidettävä huolta siitä, että suurten hankkeiden toteuttaminen ei tapahdu kansalaisten oikeuksia polkemalla, vaan reilulla ja läpinäkyvällä menettelyllä. Tämä esitys vastaa tähän tarpeeseen.

Kannatan tätä erinomaista hallituksen esitystä. — Kiitoksia, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Peltonen.

16.16 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on saanut paljon kritiikkiä osakseen Suomen kunnilta oikeastaan kokoon katsomatta. Kunnissa pelätään, että lunastuskorvaukselle esitettävä 25 prosentin kiinteä korotus tulee lopettamaan vapaaehtoiset maakaupat kunnissa jopa kokonaan. Se on kyllä todella vakava viesti ja huoli suoraan Suomen kunnilta.

Jos maanomistajan maata tulee lunastettavaksi, saa maanomistaja sitä kautta siis jatkossakin aina 25 prosenttia yli maan markkina-arvon. Vapaaehtoiset kaupat olisivat aina kunnissakin paras vaihtoehto kaikkien osapuolten kannalta, ja siihen pitäisi, totta kai, ensisijaisesti kunnissakin pyrkiä. Myös lainsäädännön tulisi tähän aidosti kannustaa eri tavoin lainsäädäntöä kehittämällä.

Kunnissa koetaan myös, että maan hankinnan kallistuessa ja vaikeutuessa kuntien talouden ahdinko vain entisestään syvenee, ja edessä voi olla tämän hallituksen esityksen seurauksena pahimmillaan jopa veronkorotuksia tai leikkauksia ihmisille tärkeistä palveluista. Kysyn, sitäkö todella halutaan tässä tilanteessa. Samalla tämän hallituksen esityksen toteutuessa kärsisi kuntien kehittäminen, kun kaavoitus ei etene.

Tänään kuulumme tässä hallituksen esityksen lähetekeskustelussa myös useassa puheenvuorossa, että tarkan euron valtiovarainministeriö on esittänyt tähän hallituksen esitykseen hyvin kriittisen lausunnon. Kysyisinkin hallitukselta, miten hallitus aikoo vastata tähän huoleen, joka kuntakentältä on tämän esityksen muutoksiin liittyen nyt vakavasti esitetty.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski.

16.18 Pia Lohikoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esityksessä lunastuslain muutokseksi erityisen ongelmallinen kohta on 25 prosentin korotus lunastuskorvaukselle.

Pöytäkirja PTK 13/2025 vp

Kunnathan tekevät keskimäärin noin 500 vapaaehtoista maakauppaa vuodessa ja lunastavat vain muutaman kerran vuodessa. Näitä mittasuhteita ei kuulunut tässä aiemmin salissa käydyssä keskustelussa, jossa hallituksen riveistä tätä esitystä puolustettiin, mutta siis 500 vapaaehtoista maakauppaa, muutama lunastus on tämä todellinen mittasuhte.

Kunnat maksavat hankkimastaan maasta aina vähintään kolminkertaisen, yleensä viisin—kymmenkertaisen ja Helsingissä jopa 10—75-kertaisen hinnan verrattuna maa- ja metsätalousmaan hintoihin. Uudistus toteutuessaan tulee todennäköisesti lopettamaan kuntien vapaaehtoiset kaupat kokonaan, koska maanomistaja saa tämän mukaan aina 25 prosenttia markkinahintaa enemmän jatkossa lunastuksen avulla. Kuntien maanhankintakulut nousevat hallituksen esityksen mukaan vähintään 40 miljoonaa euroa vuodessa. Tämä tulee vaikeuttamaan kuntien kaavoitusta ja tietenkin myös asuntopolitiikkaa.

Arvoisa puhemies! Maankäytön kokonaisuus ei tuota kunnille voittoa, koska maa ei muutu tonttimaaksi ilman veronmaksajien vuosittaisia yli miljardin euron panostuksia kunnallistekniikkaan. Suurimmissa kasvukeskuksissakaan tontinmyynnin ja maankäyttömaksujen tulot eivät kata maanhankinnan ja katujen sekä puistojen rakentamisen kustannuksia. Näihin käytetään jo nyt verovaroja joka kunnassa.

Tämä lakiuudistus perustuu puutteelliseen työryhmämietintöön vuodelta 2019. Kyseisessä mietinnössä on muun muassa virheellisiä tietoja kuntien maanhankinnasta, koska siinä ei mainita mitään kuntien yhdyskuntarakentamisen kustannuksista. Työryhmämietintöä ei ollut 2019 laatimassa yhtään kuntien edustajaa, ja asiantuntijaosallistujat eli ympäristöministeriö ja maa- ja metsätalousministeriö jättivät mietinnöstä täydentävät lausumat, koska täyden korvauksen periaate heidän mukaansa toteutuu jo nykyisellä lainsäädännöllä. Yksityisen myydessä maata kunnalle on verohelpotus nyt merkittävä, sillä myyntivoiton vero on vain noin kuusi prosenttia, kun se muutoin on 30—34 prosenttia. Ruotsissa, johon täällä viitattiin aiemmassa keskustelussa, jossa korotus lunastuskorvaukseen tehtiin vuonna 2010, ei tällaista maan myyjän verohelpotusta ole kuin Suomessa.

Arvoisa puhemies! Lunastuslain muutoksen myötä kuntien vuosittaiset lunastuslupahakemukset ympäristöministeriöön nousevat nykyisestä kahdesta kolmesta kappaleesta satoihin. Maanmittauslaitoksen lunastustoimitusten määrät räjähtävät, koska kaikki julkisyhteisöjen maanhankinnat ja haitankorvauskysymykset on maanomistajalle jatkossa edullisempaa viedä lunastustoimituksiin ratkaistavaksi. Kunta ei voi valtioneuvoston kirjeen takia maksaa vapaaehtoisissa kaupoissa korotuksen verran ylihintaa, koska EU-komission aikaisempien tulkintojen perusteella on pääteltävissä, että lähes kaikki yksityisetkin maanomistajat ovat elinkeinonharjoittajiaan vertautuvia harjoittaessaan puukauppaa, viljelyä tai kiinteistön vuokrausta. Mikäli kunta maksaisi ylihintaa välttääkseen lunastamisen, se pitäisi kaupakirjaan merkitä tosiasioiden vastaisesti markkinahinnaksi, mikä aiheuttaisi jatkuvan korotuskierteen markkinahintoihin ja myös myyjälle uhan siitä, että se joutuu palauttamaan ylihinnan myöhemmin. Tämä on kuitenkin kuntien vakaiden kauppahintojen takia helposti todennettavissa, että tosiasiaa on maksettu sitten ylihintaa.

Kuntien maanhankintakulut nousevat siis vähintään sen 40 miljoonaa vuodessa, kun kaikki maanhankinnat siirtyvät jatkossa lunastuksiin, joissa maksetaan tämä korotettu hinta. Tällaisia summia kunnilla ei ole ilman, että ne nostavat tuloveroja tai tonttihinnoja. Todennäköisesti kunnat siis jatkossa ostavat merkittävästi vähemmän maata, mikä on myös maanomistajien kannalta haitallista, koska kunnat maksavat maasta enemmän kuin mikään muu taho.

Pöytäkirja PTK 13/2025 vp

Arvoisa puhemies! Lopuksi: Kuntien maanhankintojen päätyessä lunastuksiin ruuhkautuvat jatkossa sekä ympäristöministeriö että Maanmittauslaitos vuosiksi, eikä mitään maanhankintaa enää tapahdu, mikä pysäyttää rakennusinvestoinnit. Tämän taloudellisia vaikutuksia ei pysty edes arvioimaan, ja seuraus ei ole maankäyttösovimusten laajempi käyttö, koska maanomistajan ei niitä kannata enää luovuttaa sitä kautta, vaan lunastuksista saa rahaa enemmän. Näin käy, kun hallitus haluaa unohtaa yhteisen edun ja kuntien edun ja nostaa sen yläpuolelle yksityisen maanomistajan edun.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, poissa, edustaja Hoskonen, poissa. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

16.25 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Nyt lähetekeskustelussa on hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi.

Lausunnon tähän asiaan on antanut esimerkiksi Kuntaliitto. Kuntaliitto toteaa, että esitys perustuu alun perin virheellisiin tietoihin. Lakiuudistus perustuu puutteelliseen työryhmämietintöön vuodelta 2019. Kyseisessä mietinnössä on muun muassa virheellisiä tietoja kuntien maanhankinnasta. Siinä ei mainita mitään kuntien yhdyskuntarakentamisen kustannuksista ja väite siitä, että lunastustoimituksissa tapahtuisi jopa 50 prosentin arviointivirheitä, on kiinteistöarvioinnin asiantuntijoidenkin mukaan virheellinen.

Kunnat tekevät keskimäärin noin 500 vapaaehtoista maakauppaa vuodessa. Kuntien maanhankinnassa hinnat ovat vakaita ja kattavat parhaimmillaan kustannukset. Kunnat maksavat hankkimastaan maasta aina vähintään kolminkertaisen hinnan verrattuna maa- ja metsätalousmaan hintoihin. Vaikutukset Kuntaliiton mukaan ovat, jos esitys menee läpi, että kuntien vuosittaiset lunastuslupahakemukset ympäristöministeriöön nousevat nykyisestä 2—3 kappaleesta satoihin ja Maanmittauslaitoksen lunastustoimitusten määrät räjähtävät, koska kaikki julkisyhteisöjen maanhankinnat ja haitankorvauskysymykset on maanomistajalle edullisinta viedä lunastustoimituksiin ratkaistavaksi.

KOVA ry ottaa myös kantaa seuraavasti: ”Esitysluonnoksen mukaan lunastuskorvauksiin on määrättävä suoritettavaksi 25 prosentin korotus markkina-arvoa vastaavan täyden korvauksen päälle. Esitetty menettely johtaa käytännössä vapaaehtoisten maakauppojen loppumiseen yksityisten maanomistajien ja kuntien välillä. Tämä on kuntien maapolitiikan ja maanhankinnan kannalta täysin kestävätilanne.”

Myös valtiovarainministeriö pitää esitettyä korotustasoa kuntatalouden ja kuntien toiminnan kannalta ongelmallisen suurena. Edellisellä hallituskaudella ehdotettiin 15 prosentin korotusta, jota valtiovarainministeriö jo tuolloin piti kuntien kannalta ongelmallisena edellä todetuista syistä.

Arvoisa rouva puhemies! Myös SDP suhtautuu esitykseen kriittisesti. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä, poissa, edustaja Kurvinen, poissa. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

16.27 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Minä, kuten muukin keskusta, haluan antaa kiitosta ministerille ja hallitukselle siitä, että tämä lunastuslaki viimein saadaan maaliin ja se on kohtuullisen reilu maanomistajille. Meillä on vanha laki oli siltä ajalta, kun teitä ja sähköjohtoja ei vielä edes hävejä ollut ja jokainen maanomistaja tietysti toivoi

Pöytäkirja PTK 13/2025 vp

ihan mihin hintaan tahansa, että se sähkö viimein kylälle saataisiin, ja jopa oltiin valmiita ajamaan pylväät omista metsistä ilman edestä. Silloin ei puhuttu siitä, että maanomistajan tulisi saada oikeudenmukainen korvaus, ei eletä kuin Kongossa. Siksi on täysin käsittämätöntä, että SDP, jolla on varmaan satatuhatta, jopa parisataatuhatta metsänomistajaa jäsenenä, ei nykypäivänä välitä ihmisen omaisuudensuojasta, ja tämä tulee meidän kaikille metsänomistajille kertoa.

Mutta tässä lainsäädännössä on vielä korjattavaa, ja toivon, että saamme valiokunnassa ne asiat korjattua, mitä tässä on.

Ensinnäkin lunastuskorvauksen korotus ei välttämättä ennen selvennyksiä koske puuston ennen aikaista hakkuuta, taimikon menetyksiä, tuulenkaatoja, satovahinkoja ja rakentamisaikaisia menetyksiä. Eli meidän on selvennettävä, että ne pykälän tai perustelutekstin epätarkkuudet, mitkä siellä ovat, koskevat näitä, mitä luulen, että ne on tarkoitettu koskemaan, mutta koska se on eri tavoin tulkittu eri pykälien perusteluteksteissä, niin tämä täytyy selventää.

Sitäkin vakavampi asia on se, että johtokatuja ei ehdoteta tätä metsämaan arvon määrittämistä markkina-arvoisesti, vaan kuten tähänkin asti summa-arvomenetelmällä. Ihmettelen, miksi erityisesti siellä 30 §:n perusteluissa todetaan, että nauhamaisissa voima-johtolunastuksissa näin on. Miksi erityisesti haluttiin nostaa se, että kun tuulivoimayhtiöt tekevät valtavaa voittoa ja johtokatuja ei oikeastaan niinkään yhteiskunnan takia rakenneta vaan sen tuulivoimayhtiön tarpeita varten, niin siellä ei markkina-arvo ja se 25 prosentin korotus pädekään? Mikä tässä oli syynä, en kerta kaikkiaan voi ymmärtää, ja toivon, että saamme sen valiokunnassa korjattua. Kyllä niillä ulkomaisilla firmoilla, jotka sen bisneksen tekevät, on varaa maksaa asianmukainen korvaus siitä johtokäytävästä, aivan kuten kunnillakin on varaa maksaa omista pakkolunastuksistaan.

Toivon, että tämä ratkeaisi yhteisessä sovussa, sillä muutoin tämä lainsäädäntö on hyvä. Ja varmastikin se asia myös, että kun siinä on elinkeinon jatkuvuusasioista mainittu, niin ymmärretään, että yhteismetsät ovat samalla lailla elinkeinonharjoittajia kuin muutkin metsätalouden harjoittajat.

Vaikka annoin tässä nyt aika kovatkin kritiikit noista 30 §:n perusteluteksteistä ja toivon ja vaadin, että se muuttuu valiokunnassa, niin täytyy sanoa, että kuitenkin kokonaisuutena olen mielissäni siitä, että omaisuudensuoja paranee merkittävästi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rostila.

16.32 Onni Rostila ps: Arvoisa rouva puhemies! Niin, tässähän on kysymys siitä, että aiempi, tällä hetkellä voimassa oleva oikeustila on asettanut maanomistajan suhteettoman huonoon neuvotteluasemaan suhteessa julkiseen valtaan, joka haluaa väkisin viime kädessä esimerkiksi maata lunastaa. Tämä on se syy, minkä takia meillä tällainen esitys on. Tätä taustaa vasten ihmettelen kovasti sitä retoriikkaa, jota kuultiin vasemmistosta. Siis sosiaalidemokraateista puhuttiin esimerkiksi näin, että esitys ajaa suurituloisten asiaa. Millä perusteella, millä logiikalla joku esimerkiksi pieni maanomistaja, joka siis maksaa kiinteistöveroä siitä omistuksestansa eikä saa siitä välttämättä mitään tuloa, muuttuu suurituloiseksi?

Sitten puhuttiin, että tämä on tulonsiirto tavallisilta veronmaksajilta maanomistajille. Edelleen palaan siihen, että kyllähän kiinteistöveron maksajatkin kai ovat ihan tavallisia

Pöytäkirja PTK 13/2025 vp

veronmaksajia, eikä tämmöistä keinotekoista vastakkainasettelua nyt kyllä oikeastaan kukaan tässä kaipaa.

Mutta jostain syystä kovasti herättää polemiikkia siis se, että perustuslaissa taattu omaisuudensuoja ja toisaalta täyden korvauksen periaate toteutuisivat piirun verran paremmin. Sitten kun tässä ihmetellään sitä, että tämä perustuisi jatkossa tähän markkina-arvoon ja sitten siihen tulisi se 25 prosentin ylitys, niin kysymyshän on siis siitä, että jos joku ihminen, maanomistaja siis, ei halua luopua vapaaehtoisesti omasta omaisuudestaan — on edelleen se omaisuudensuoja, yksityisomaisuudensuoja, ihmisoikeus, perusoikeus, ja joissain muissa asiakysymyksissä niitä kovasti täällä korostetaan tuolla toisella laidalla, joissain taas ei sitten, kas kummaa, ollenkaan — niin että mennään tähän pakkolunastukseen, niin joku arvohan, siis joku kompensatio, täytyy olla silloin myös sillä, että me otetaan väkisin ihmiseltä jotakin. Siis siitähän tässä on kysymys. Mutta vasemmiston logiikalla se meneekin niin, että julkinen valta eli viime kädessä valtio — täällä tehdään lainsäädäntöä — ja sitten kuntatalous — miljardien, miljardien kuntatalous, valtava mammutti — edustavat pientä ihmistä, ja maanomistaja, siis yksittäinen ihminen, joka on sen julkisen vallan edessä kuitenkin aika pieni, on sitten joku vuorineuvos, siis jatkuvasti. Tämä retoriikka on ihan siis tolkutonta. Tähän halusin ainoastaan kiinnittää huomiota. Esityshän on varsin perusteltu. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Mäenpää.

16.35 Juha Mäenpää ps: Arvoisa rouva puhemies! Keskustelemme täällä lunastuslain uudistuksesta, ja tätä on viime vuosina käsitelty pitkään, käsitykseni mukaan liki kymmenen vuotta. Viime vuosina suurin paine on varmaan kohdistunut näihin johtokatuihin, joita on rakennettu tuulivoimaloiden ja nykyään aurinkopaneelikenttien johdosta, tai niiden takia — johtokatuja johdosta [Puhuja naurahtaa] on nyt keskusteltu tästä korvauksesta maanomistajalle.

Tässä on semmoinen asia, että kun tämä lunastuslaki on yleislaki ja tämä ei tavallansa koske sillä tavalla... Tässä lunastuslaissa nimenomaan se kiinteistön omistus vaihtuu. Sitteen taas kun johtokatuja käsitellään, niin siellä se maanomistus ei vaihdu, vaan siellä ikään kuin lunastetaan käyttöoikeus siihen maa-alueeseen. Tämähän on ihan kohtuutonta, että kun nyt on rakennettu tuulivoima-alueita ja siellä saattaa olla esimerkiksi 20 tuulivoimalaa, niin siellä kyllä maksetaan maanomistajille vuokraa tai korvausta siitä, mutta kun se alue liitetään sitten valtakunnan verkkoon, niin siinä joudutaan jollakin johtokadulla se sähkö sitten kuljettamaan sinne, ja näitä alueita ovat tällaiset bisnesmielessä toimivat yhtiöt saaneet naurettavan pienellä korvauksella käyttöönsä. Tämä on se pihvi, joka tätä asiaa on pitänyt yllä. Tämä laki ei suoranaisesti siihen osu, mutta käsitykseni mukaan näistä johtokatuja korvaushinnoista on tulossa selvitys, jossa pyritään niissäkin oikeudenmukaiseen ratkaisuun, ja tästä kiitos ministerille. Tämä on käsittämätön asia, että joku ulkomainen yhtiö voi tulla esimerkiksi nyt Ilmajoelle ja sinne rakentaa sähkölinjat, ja se pilaa joidenkin peltomaat ja sitten sinne metsiin hakataan aukkoja tämän valtavan ilmastokiiman johdosta.

Kuuntelin äsken täällä vasemmiston ja sosialistien puhetta tästä, että tämä on kauheata, kun joudutaan maksamaan maasta. Suomessa on kuitenkin omaisuudensuoja. Kerrottiin, että ei ole ylitetty 50:tä prosenttia, mutta tuossa Keimolan Kesoilin maisemissa, jossakin

Pöytäkirja PTK 13/2025 vp

siinä lähellä, oli muistaakseni semmoinen Saraksen tila ollut 300 vuotta samalla suvulla, ja he olivat neuvotelleet rakennusyhtiön kanssa maakaupasta. Maapinta-ala oli noin 40 hehtaaria, ja kauppahinnaksi oli vuonna 2007 tullut, että se on 11,2 miljoonaa euroa. Myyjä, maanomistaja, oli ihan tyytyväinen siihen, ja kauppa olisi lähtenyt toteutumaan, mutta Vantaan kaupunki SDP:n sosialistien johdolla päätti kuitenkin sitten pakkolunastaa tämän maan, [Pia Lohikoski: En ole SDP, älä katso minua!] ja he asettivat sinne ensin rakennuskiellon, niin että rakennusliike joutui perääntymään siitä. Minä lainaan täältä tekstiä: ”Kaupan toteutuminen tuolloin olisi edellyttänyt kunnan laatimaa asemakaavaa alueelle. Asemakaavoittamisen sijaan kaupunki asetti alueen tosiasialliseen rakentamiskieltoon tekemällä poliittisen päätöksen olla asemakaavoittamatta muita kuin kaupungin omistamia maita.” Sitten: ”Näin linjattuaan kaupunki tarjoutui ostamaan täsmälleen saman alueen 2,6 miljoonalla eurolla. Koska kauppoja ei syntynyt, kaupunki joutui lopulta maksamaan pakkolunastuksen kautta tästä 3,25 miljoonaa euroa.” Alueiden maanomistajien pitää päästä hyötymään itsekin näistä rakennushankkeista. Eihän tässä ole mitään tolkkua, että yhteiskunta voi näin härskisti tehdä jollekin yksityiselle omistajalle.

Mielestäni tämä lunastuslaki, jota nyt käsitellään, etenee maaliin, ja tämä on hyvä asia, ja tämänhän on SDP itse tilannut. Nyt kun täällä on vähän enemmän oikealle ajattelevia ihmisiä, jotka haluavat puolustaa maanomistajia ja niiden omaisuutta, niin totta kai me tehdään tällainen laki, joka on ihan SDP:n omasta pyynnöstä tehty. Ei sieltä vasemmistonkaan auta yhtään vinkua. Tämä laki menee läpi, ja tämä on hieno asia, että ihmiset saavat omasta omaisuudestaan niille kuuluvan korvauksen. Vai onko tämä, edustaja Lohikoski, teidän mielestänne jotenkin kohtuullista, että 11 miljoonan sijaan saakin kolme miljoonaa? [Pia Lohikoski pyytää vastauspuheenvuoroa — Puhujan mikrofonin sulkeutuu] — Kiitos vastauspuheenvuorosta, mutta napin te painoitte. Aloittitte minulle onneksi uuden ajan, niin saan tästä varmaan jatkaa nyt sitten, kun ei kellokaan enää pyöri.

”Kunnat ovat viime vuosina alkaneet käyttää pakkolunastusta entistä hanakammin hyödykseen maanhankinnassa, erityisesti kasvukeskusten liepeillä. Viime vuosina viljelijöihin kohdistuvia pakkolunastustapauksia on ollut muun muassa Limingassa, Tuusulassa, Vantaalla ja Riihimäellä.” Ja taidettiin sitä käyttää Seinäjoellakin tuossa muutamia vuosia sitten. [Anne Kalmari: Muuramessa!] Tämän asian käsittely on kuitenkin viety Euroopan ihmisoikeustuomioistuimeen. Vapaaehtoiset kauppaneuvottelut eivät ole koskaan tasapuolisia, jos toisella sopimuskumppanilla on mahdollisuus ottaa maat väkisin. Tämänhän on ihan kohtuutonta ja järjetöntä. On hienoa, että asia etenee.

Ehkä tähän loppuun vielä oma ratkaisuni näitten kaupallisten yhtiöiden tuulivoimahankkeiden johtokadun korvauksiksi. Sen tulisi olla samanlainen kuin niiden tuulimyllyjen, joita sillä alueella on. [Puhemies koputtaa] Ne ovat vuokrapohjaisia. He joutuvat maksamaan tuulivoimaloiden siellä olon ajan korvausta siitä maasta, mitä kautta se sähkö kuljetetaan pois sieltä. Ainut, minkä tämän tekee hankalaksi, [Puhemies koputtaa] mitä on vaikea päättää, on se, miten sitten valtion, Fingridin, [Puhemies koputtaa] johdot käyttäytyvät tai miten niitä kohdellaan tässä korvausten kanssa. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja edustaja Lohikoskelle vastauspuheenvuoro.

16.44 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kun tässä kysyttiin suoraan minulta, mitä mieltä olen tästä tietystä tapauksesta ja sen korvauksesta, niin

Pöytäkirja PTK 13/2025 vp

en tunne niin tarkkaan tätä kyseistä Vantaan tapausta, kun en ole vantaalainen kuntapoliitikko, että osaisin juuri tähän tapaukseen ottaa kantaa, mutta kuten tuossa aikaisemmin kerroin, Kuntaliitollahan on tosiaan tullut tähän kyseiseen lakiluonnokseen ihan lausunto, ja siinä todetaan, että nämä vapaaehtoiset maakaupat tulevat loppumaan, ja niitä kuitenkin on ollut se 500 kappaletta vuodessa ja vain muutama lunastuskappale vuodessa. Nämä luevat mielestäni kertovat kyllä siitä, että vapaaehtoisesti kunnat suurimpaan osaan siitä maasta, jota ne hankkivat, ottavat neuvotteluasenteen ja maksavat siitä sellaisen hinnan, joka on mahdollista maksaa siten, että kunnalle jää myöskin kaupungissa sitten kaavoittaessaan maata varaa tehdä sinne ne tiet ja kunnallistekniikat, [Puhemies koputtaa] minkä edellinen puhuja täysin unohti. [Puhemies koputtaa] Vantaallakin varmasti aika isot summat sitten siihen kaavoitukseen [Puhemies koputtaa] ja infran rakentamiseen menee, ei vain pelkkä maanhankintakulu. [Mauri Peltokankaan välihuuto]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten mennään puhujalistaan. Edustaja Perholehto poissa. — Edustaja Jukkola, olkaa hyvä.

16.45 Janne Jukkola kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tämä käsiteltävä esitys on historiallinen askel kohti maanomistajien omaisuudensuojan vahvistamista. Omaisuuden suoja on perusoikeus, jonka turvaaminen on keskeistä kaikille kansalaisille. Tämä esitys on vastaus vuosien ajan jatkuneeseen epäoikeudenmukaisuuteen, jossa pakkolunastuksista maksetut korvaukset ovat olleet selvästi alimitoitettuja ja maanomistajien oikeudet ovat jääneet usein huomiotta. Tästä kiitos ministerille ja koko hallitukselle. Tämä on ollut asia, joka on puhuttanut meitä myös pitkään, ja nyt hallitus ottaa rohkean askeleen sen korjaamiseksi.

Esityksellä pyritään siihen, että lunastuskorvaukset määräytyisivät oikeudenmukaisella tavalla markkina-arvon mukaan ja että maanomistajien asema parantuisi myös neuvotteiluissa. Tällaisia muutoksia olisi pitänyt tehdä jo aikoja sitten, mutta onneksi tämä tilanne on nyt saatu korjattua. Omaisuudensuoja ei ole pelkästään oikeus vaan myös velvollisuus turvata ja kunnioittaa yksityisten kansalaisten omaisuutta. Tämä esitys parantaa merkittävästi yksityisten maanomistajien asemaa ja on tärkeä askel kohti oikeudenmukaisempaa ja tasavertaisempaa yhteiskuntaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Peltokangas.

16.47 Mauri Peltokangas ps: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Olen kuunnellut nyt tässä tätä keskustelua, ja varsinkin kun asian käsittely alkoi, kiinnitin huomiota sosiaalidemokraattien ja vasemmiston puheeseen ylipäättään tästä laista. Ihmettelen suunnattomasti, koska kuvittelevatko sosiaalidemokraatit aivan oikeasti, että ne sadat tuhannet teidän äänestäjänne, jotka omistavat maata ympäri maata, perikuntia... — Voi hyvänen aika. Minä ymmärrän, että sosiaalidemokraateilla on aina käsi normaalin tavan tallaajan taskulla, mutta tässä kohtaa eritoten. On hyvä siteerata arvostamaani artistia Pohjanmaalta: ”Vain maa pysyy, muu pois katoaa”. Tämän Suomen maan joka ikisen neliön pitää olla meille niin arvokasta, että me kunnioitamme tässä salissa jokaista maanomistajaa. Vihdoin viimein saamme sellaisen lainsäädännön aikaan, joka antaa osittain erinomaisen lopputuloksen.

Yhdyn myöskin tässä muutaman kollegani puheeseen siitä, että kun me nyt ylipäättään ajatellaan näitä lunastuskuvioita, niin aika usein sen taustalla on nykyinen tuulivoima, aika

Pöytäkirja PTK 13/2025 vp

usein ympäri Suomen, ja lunastustoimenpiteet tulevat yleensä silloin kysymykseen. Tässä kohtaa on vielä tietenkin tehtävää, mutta tämä lainsäädäntö tuo nyt sen kapulan, mitä tässä maassa on siis kymmeniä vuosia kaivattu.

Kiertäessäni Suomea tuolla — nytkin viimeisen kahden kuukauden aikana taitaa olla yli 50 paikkakuntaa takana — yksi suurimpia kysymyksiä ovat nimenomaan nämä lunastusasiat, oikeudenmukaisuus niissä. Onko meillä todellinen se omaisuudensuoja? Tähän päivään saakka se on ollut vähän hatara käsite. Mutta nyt me voimme kaikki täällä, arvoisat kollegat, ilolla todeta, että hallitus tuo sellaisen esityksen, joka turvaa sitä omaisuudensuojaa. Ja mitä tulee siihen 25 prosenttiin, jota tässä on moitittu varsinkin sosiaalidemokratien puolelta ja vasemmiston puolelta, niin te ette näköjään halua, että se mummonmökki ja se mummo ja vaari siellä saavat siitä omaisuudestaan sen kohtuullisen hinnan, plus mielestäni he ansaitsevat tunnearvolle myöskin sen korotuksen, jos heiltä väkisin viedään se maa, minkä he meille vapaaksi taistelivat. Pala sitä maata on pala heidän sydäntään. He ovat sen itse raivanneet. Se kuuluu heille, ja se korvaus plus 25 prosenttia ei mielestäni ole lainkaan, ei lainkaan, yliammuttu. Allekirjoittaisin suuremmankin korvauksen tällaisissa tapauksissa. Vasemmisto ja demarit siis unohtavat mummonmökit, kaikki tavalliset duunarit täysin [Anne Kalmari: Kyllä!] huutaessaan ainoastaan kaupungin puolta.

Tässä sain kollegalta juuri vasemmalta kuulla, etten ymmärrä kaupungeista mitään. Olen syntynyt kaupungissa, asunut tässä Helsingin kaupungissa noin 15 vuotta. Olen ollut kaupunginvaltuutettuna. Toimin tällä hetkellä Kokkolan kaupunginvaltuuston varapuheenjohtajana. Minä tiedän tasan tarkkaan, mitä kaupungissa tapahtuu, mutta tiedän myös, mitä maaseudulla tapahtuu. Se puheenaihe, mitä me olemme kuulleet vuosikymmeniä, on nyt oikeasti tapetilla.

Tässä kohtaa tulee kaikkien kiittää hallitusta erittäin räväkästä ja hyvästä lainsäädäntötyöstä. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari.

16.51 Anne Kalmari kesk: Kiitos, puheenjohtaja! On aika käsittämätöntä, että vasemmalla haluttaisiin niin, että jos tulee moottoritie tai Nelostien laajennus ja siellä asuu tienvarressa joku henkilö, niin hän joutuu tyytymään siihen, mitä nyt tänä päivänä tapahtuu. Olen ollut tilaisuudessa, jossa vanhus ajettiin pois kotoaan 20 000 euron korvauksella. Hän oli rakentanut sinne itse Tulikiven tiilitakan ja tehnyt ikkunaremontin, ja jo niitten hinta meni yli tästä 20 000:sta. Mutta te ajattelette näin, että koska ei ole pakko markkinataloudessa neuvotella, kun on se lunastuslaki, jolla voidaan yhteiskunnan etu laittaa aina edelle yksityisen omaisuuden suojasta, niin ei sillä väliä, kiinteistönomistaja kyykkyyn.

Haluaisin sinne vasemmalle nostaa esimerkkinä, että entäpä jos haluttaisiin pakkolunastaa yhteiseksi hyväksi vaikkapa sähköpyörä tai kaupunkiasunto-osake. Olisiko silloinkin teidän mielestänne ihan sama, vaikka se lunastuskorvaus olisi ihan mitätön, vaikka yksi viidesosa siitä, mikä markkina-arvo on? Miksi te ajattelette, että juuri se maaomaisuus, se kiinteistöomaisuus on sellainen, jossa omaisuudensuoja voidaan täysin polkea? En ymmärrä sitä. [Mauri Peltokankaan välihuuto] Eivät ne kaikki ihmiset ole rikkaita, jotka omistavat pienen palan maata. Ja toivoisin vielä, että SDP miettisi erityisesti metsänomistajien näkökulmasta tätä.

Mutta kun tuossa tuli keskustelua siitä, että kun tuulivoiman johtokatuja alla nämä sovimukset eivät ole varsinaisia totaalilunastuksia vaan ikään kuin vuokraoikeuksia siitä,

Pöytäkirja PTK 13/2025 vp

niin olen siitä huolimatta sitä mieltä, että jos kirjaisimme vaikkapa sen, että maanomistaja voi halutessaan käyttää sitä arviointimenetelmää, mikä on hänen mielestään järkevä, niin silloin se mahdollistaisi tämän markkina-arvon.

Vielä haluan siihen plus 25 prosentin asiaankin puuttua. Kun markkina-arvo on keskimääräinen markkinoilla tapahtuva arvo, niin todellisilta markkinoilta saattaisi saada paljon, paljon korkeamman arvon kuin se plus 25, joka tässä nyt on, mutta kuitenkin se menee sen keskimääräisen markkina-arvon yli vähän kompensoidakseen sitä, että tässä on kuitenkin lunastus kyseessä.

Tulen tekemään parhaani valiokunnassa, että myös tämä tuulivoimakysymys ratkeaisi, ja jollei se ratkea, niin ainakin meidän täytyy saada siitä niin vahva lausuma, että se ratkeaa tällä kaudella. Kuten kuulitte: jos vasemmistovoimat ovat vallassa tulevaisuudessa, tällaiset kysymykset eivät koskaan tule ratkeamaan. [Mauri Peltokangas: Erinomainen puheenvuoro!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski.

16.54 **Pia Lohikoski vas:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Mielenkiinnolla kuuntelin näitä edellisiä puheenvuoroja. Kovasti siellä tuntui nyt unohtuvan tämä fakta, mitä tässä on yritetty tolkuttaa aika moneen kertaan, että kunnat tekevät keskimäärin sen 500 vapaaehtoista maakauppaa vuodessa ja näitä lunastustapauksia on vain muutaman kerran vuodessa. [Anne Kalmarin välihuuto] Te siis puhutte niistä muutamasta kerrasta ikään kuin ne olisivat se massa ja tätä 500:aa kertaa, missä kunnat käyvät niitä vapaaehtoisia kauppvoja, ei ikään kuin olisi edes olemassa. Teidän retoriikkanne on kyllä kieltämättä aika huvittavaa [Mauri Peltokankaan välihuuto], mutta minä haluan ymmärtää teitä. Ja minä itse asiassa kuuntelin teitä sillä mielellä, että oikeasti halusin ymmärtää, ja mielestäni ymmärsinkin, mistä puhutte. Huomaan, että puhumme aivan eri asiasta. Minä kaupunkilaisena, Suomen kolmanneksi tiiviimmästä kaupungista tulevana, katson tätä asuntopolitiikan ja kaavoituksen, ihmisten asumisen, pienituloisten ihmisten asumisen näkökulmasta, te katsotte sitä ehkä tuulivoiman tai jonkun muun näkökulmasta, mainittiin mummonmökki. Kyllä ymmärrän tämänkin näkökulman, mutta huomaan, että katsomme tätä aivan eri näkökulmasta. Kiitän mielenkiintoisesta keskustelusta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Rostila.

16.56 **Onni Rostila ps:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ainoastaan sellainen yksittäinen huomio tähän äskeiseen puheenvuoroon liittyen, että eihän me voida siitä nykyisestä asiaintilasta ja esimerkiksi jakaumasta päätellä, miksikä se tulee jatkossa muodostumaan. Ja siis eikö sen voi ajatella myös hyväksi indikaattoriksi siitä, että nykylaissa on jotain mättää, jos maanomistajatkin tietävät sen, että se pakkolunastusmenettely ja se lunastusmenettely on sellainen, että siihen ei haluta mennä.

Nyt minusta aika tavalla vasemman laidan puheenvuoroissa korostuu ainoastaan se julkisen vallan näkökulma, ei lainkaan nimenomaan pienen ihmisen, yksittäisen ihmisen asia, ja sitten toisaalta aika lailla koukkuineen päivineen on nyt kyllä yksittäiset lausunnot, siis Kuntaliitot ja muut, jotka edustavat tietysti yhtä valikoitua intressiryhmää... Nyt esitetään, että tämä on joku niin kuin taivaasta pudonnut totuus tähän asiaan. Hieman tätä kyllä kummeksun. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 13/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää.

16.57 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puheenjohtaja! Edustaja Lohikoski tuolla kovasti julisti ja sanoi, että tehdään 500 vapaaehtoista kiinteistökauppaa, ja jotenkin te ajattelette, että niitä ei enää tehtäisi. Minä en kyllä näe mitään perusteita sille. [Pia Lohikoski: Niin, Kuntaliitto oli tätä mieltä!] — No joo, siis Kuntaliitto on kanssa yksi sellainen poliittinen toimija, joka sekin lienee sosiaalidemokraattien hallussa, jos kerran tällaisia sieltä veistellään. — Mutta en minä näe mitään... Jos kunnalla on tarve ostaa jostakin asuntoalueen vierestä maata, niin totta kai se sitä lähtee ostamaan. Ainakin meillä päin tuolla Etelä-Pohjanmaalla, kun siellä nyt kuitenkin suhteellisen rehellisiä ihmisiä vielä on, kyllä ne tehdään niin ihan jatkossakin varmasti tällä lailla kauppana. Se 25 prosenttiahan saattaa olla edullisempi tehdä vapaaehtoisella kaupalla. Ymmärtääkseni verotuksessa kohdellaan hieman eri tavalla näitä maita, jotka tavallansa myydään kunnalle. Siellähän on jo houkutin. Kunnalle myytäessä ymmärtääkseni siellä on jollakin tavalla verotuksen keinoin pienennetty sitä myyntivoittoa tai myynnin verotusta. [Pia Lohikoski: Kyllä!] Tämä on ihan käsittämättömyyksiä. Jos Kuntaliitto tällaisia lausuntoja antaa, niin ehkä sieltä ei kannata enää pyytää mitään lausuntoja. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen.

16.59 Rami Lehtinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Kyllä minunkin täytyy ihmetellä niitä näkemyksiä siitä, että jos maassa on 600 000 maanomistajaa, he olisivat ikään kuin rikkaita kaikki ja siellä ei olisi yhtään tavallista maanomistajaa, joihin tämä sitten koskisi, että tämä olisi vain rikkaiden asia, kun maksetaan arvosta yli käyvän hinnan. [Pia Lohikoski: Minä en ole niin sanonut!] Ja toisekseen siinä on sellainen seikka, mitä omasta kunnastanikin olen saanut käsityksen näistä maakaupoista, että me ollaan nykyisellään jo maksettu merkittävästi sitä normaalihintaa korkeampi hinta, koska me halutaan ne maat, ja se on ollut osittain käytäntö. Nämä, missä mennään lunastustapauksiin, ovat niitä, mitkä eivät mistään hinnasta luopuisi siitä maastaan. Jos siinä tapauksessa sitten maksetaan vielä alihintaa, niin miten katkera se ihminen on tälle yhteiskunnalle sen jälkeen? Siinä suhteessa tämä on äärimmäisen tärkeää, että tämä laki tulee ja on oikeudenmukainen.

Ajatellaan myöskin sitä tavan tallaajaa tai sitä tavallista duunaria, jota toivottavasti tekin joskus ajattelette. Kun se kunta tai kaupunki, jota te nyt siellä erityisesti edustatte, lunastaa alihintaisena sen kiinteistön ja maapohjan, sitten rakennuttaa siihen kerrostalon, pistää sen vuokratontille ja parin, kolmen vuoden päästä korottaa sitten hinnan muutamalla sadalla tuhannella, sen vuokrahinnan siitä pienestä maapohjastaan, ja pistää kyykkyyn kaikki ne asukkaat, jotka siitä ovat sattuneet hankkimaan nyt jotain omaisuutta, niin tästä te ette ole huolissanne ollenkaan. Tämä on teidän mielestänne ihan normaalikäytäntöä ja hyvä näin ja oikeudenmukaista niitä tavallisia duunareita kohtaan. [Pia Lohikoski: Kannattaa tutustua tilastoihin!] Ei hyvä. [Mauri Peltokangas: Erinomainen puheenvuoro!]

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, talousvaliokunnan ja ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.

Pöytäkirja PTK 13/2025 vp

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoslain 6 ja 17 luvun muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 219/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan, jolle hallintovaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Meri, tervetuloa takaisin. Olkaa hyvä.

Keskustelu

14.38 Oikeusministeri Leena Meri (esittelypuheenvuoro): Joo, kiitos! Hauska nähdä teitä jälleen, arvoisa herra puhemies! — Hallituksen esityksessä on merkittäviä ehdotuksia. Me esitämme, että rikoslakia muutetaan, ja se sisältää kolme erittäin tärkeää lainmuutosta, eli puututaan nuoriso- ja katujengiväkivaltaan.

Ensinnäkin katujengeissä tehtyjen rikosten rangaistuksia kovennetaan. [Hälinää — Juho Eerola: Shhh!] Nöyryytysväkivallasta määrättäviä rangaistuksia kovennetaan. [Juho Eerola: Erinomaista!] Alle rikosvastuikäisen lapsen käyttäminen rikoksen tekemiseen, eli alle 15-vuotiaan lapsen käyttäminen rikoksen tekemiseen, säädettäisiin rangaistavaksi ihan erillisenä rikoksena ja ankarammin. [Oikealta: Vihdoin!] Lainmuutoksella puututtaisiin näihin vakaviin yhteiskunnallisiin ongelmiin, jotka ovat viime aikoina yleistyneet Suomessaakin. Ehdotetuilla muutoksilla toteutetaan hallitusohjelman vastaavat kirjaukset rangaistusten kiristämisestä. Sillä laitetaan täytäntöön toimenpideohjelmaa nuoriso- ja jengirikollisuuden ehkäisemiseksi ja torjumiseksi. Ohjelmaan kuuluu rikoslainsäädäntöä koskevia toimenpiteitä ja muita toimia nuoriso- ja jengirikollisuuden ennaltaehkäisemiseksi — muistatte varmaan, että tästä on ollut keskustelua, kun valtioneuvosto hyväksyi 43-kohtaisen toimenpideohjelman: sekä lainsäädännöllisiä että tukitoimia koskevat hankkeet.

Katujengien osalta Suomen poliisi on tunnistanut noin kymmenen katujengiksi luokiteltua yhteenliittymää. Näihin yhteenliittymiin on yhdistetty kaikkiaan 350 henkilöä. Tilannekuva elää jatkuvasti, mutta pidän selvänä, että katujengit ovat yhteiskunnassamme akuutti ongelma, johon täytyy puuttua määrätietoisin toimenpitein.

Nyt annetun hallituksen esityksen mukaan katujengien rikoksiin puututaan niin, että rikoksen tekeminen osana rikollisjoukon toimintaa säädettäisiin rangaistuksen koventamisperusteeksi. Termi ”rikollisjoukko” olisi oikeudellinen vastine termille ”katujengi”. Lakiin sisällytettäisiin myös rikollisjoukkoa koskeva määritelmä. Määritelmä kattaisi sellaiset pysyvämmät henkilöjoukot, joiden toimintaan kuuluu olennaisesti rikosten tekeminen yleisten paikkojen järjestystä ja turvallisuutta vaarantaen. Kenenkään ei pitäisi kokea häiriötä tai pelkoa yleisillä paikoilla, kaduilla tai koulusta tullessaan. Rikollisjoukon toiminta ilmentää erityistä vaarapotentiaalia. Se ilmentää myös erityistä ja pitkäjänteistä rikoksen tekemisen tahtoa. Jo nykyisin katujengien rikoksista voidaan tuomioistuimen harkinnan mukaan määrätä ankarampia rangaistuksia. Hallituksen esityksessä ehdotetaan kuitenkin nimenomainen katujengiä koskeva koventamisperuste, koska se edistäisi toiminnan moi-

Pöytäkirja PTK 13/2025 vp

tittavuuden huomioon ottamista rangaistusta määrättäessä. Samalla sellainen edistäisi lainsäädännön selkeyttä ja ennakoitavuutta.

Laissa tulee koventamisperusteeksi myös nöyryyttäminen. Viime vuosina erityisesti väkivalta- ja ryöstörikosten yhteydessä tapahtuva nöyryyttäminen eli niin kutsuttu nöyryytysväkivalta on lisääntynyt. Väkivaltaan liittyvä nöyryyttäminen voi olla erityisen haitallista uhrille ja aiheuttaa huomattavaa henkistä kärsimystä, varsinkin jos tällainen tapahtuma vielä kuvataan. Valitettavasti tätä esiintyy nuoremme keskuudessa, vaikka onneksi vain pieni osa nuorista syyllistyy tällaisiin rikoksiin. Erityisesti lapsen ja nuoren kohtamat rikoskokemukset voivat olla haavoittavia ja saattavat vaikuttaa pitkälle elämässä. Rikoskokemukset voivat johtaa myös pitkäaikaiseen psyykkiseen traumaan. Nöyryyttävät tekotavat ovat erityisen haitallisia tässä suhteessa. Esityksessä ehdotetaan sen vuoksi, että henkeen ja terveyteen ja vapauteen kohdistuvien rikosten yhteydessä tapahtuva nöyryyttäminen olisi keino koventaa rangaistusta. Mediasta olemme varmasti monet saaneet lukea poliisin näkemyksiä tästä nöyryytysväkivallasta, ja poliisi on todennut, että ryöstöihin ja muuhun väkivaltaan liittyessä tapahtuu paljon nöyryytystä, jota kuvataan videolle, ja poliisi on kertonut, että nämä ovat niin järkyttäviä videoita katsella, että jopa kokeneiden poliisien on vaikea katsoa niitä. Uhri voidaan pakottaa haukkumaan itseään ja ylistämään tekijöitä ja riisuutumaan alasti — aika järkyttävää.

Sitten esitetään vielä alle rikosvastuikäisen käyttäminen rikoksessa erillisenä rikoksena. Suomessa rikosvastuun ikäraja on 15 vuotta. Tätä nuoremmat eivät ole rikosoikeudellisessa vastuussa teoistaan. Tämä ei tarkoita sitä, etteivätkö ikärajaa nuoremmat voisi tehdä rikoksia. Tätä voivat vanhemmat henkilöt käyttää myös erittäin hyvin hyväksi. Kuten tiedämme, erityisesti Ruotsista kaikuu tällaisia esimerkkejä, ja varmasti on täällä Suomesakin lisääntymään päin. Alle rikosvastuikäisen yllyttämisestä rikokseen rangaistaan nykyisin välillisenä tekemisenä. Yllyttäjää rangaistaan niin kuin hän olisi tehnyt rikoksen itse. Alle 15-vuotiaan lapsen käyttäminen välikappaleena rikoksen tekemisessä voi olla erityisen vahingollista ja vaarallista sekä rikosentekomahdollisuuksien että lapselle aiheutuvan vahingon kannalta. Lapset ovat ikänsä vuoksi jo yleisesti alttiimpia erilaisille vaikutuskeinoille, kuten manipuloinnille, yllyttämiselle ja painostamiselle. Nuorten houkuttelu rikolliseen toimintaan voi lisäksi nopeuttaa siirtymistä vähäisemmästä nuorisorikollisuudesta vakavampaan rikollisuuteen. Samalla esimerkiksi rikoskierteestä ulos pääseminen voi hankaloitua. Esityksessä siis ehdotetaan rikoslakiin erillistä säännöstä alle rikosvastuikäisen lapsen käyttämisestä rikoksen tekemiseen. Tämä selkeyttää lakia. Haluan mainita vielä sen eron, että tämä on jatkossa täysin erillinen rikos. Jos esimerkiksi henkilö käyttää alaikäistä, alle 15-vuotiasta tekemään kymmenen näpistystä, niin ne ovat käytännössä sakkorangaistuksia, mutta jatkossa tämä on erillinen rikos, ja silloin, koska se on ankarampi rikos, siitä voi tulla ankarampi rangaistus kuin tähän asti — kun on ollut keskusteluissa epäselvyyttä siitä, että mitäs ihmettä, voidaanhan ne nyt jo tuomita teki-jöinä, niin tämä on ihan oma erillinen rangaistussäännös, jossa on myös vankeusuhka.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Garedew, olkaa hyvä.

14.45 Kaisa Garedew ps: Arvoisa puhemies! Meillä on katujengiongelman. Tätä ei ole tarpeen kaunistella. Kiitos hallitukselle ja oikeusministeri Merelle siitä, että tämä ongelma on nyt tunnustettu ja siihen puututaan. Paljon lainsäädännön tilasta kertoo se, että edellisen hallituksen jengiongelman vähättelystä näitä lakimuutoksia varten hallituksen täytyi ensin

Pöytäkirja PTK 13/2025 vp

luoda lakia varten määritelmä katujengille. Edes sitä ei ollut vielä olemassa. Tässä rikoslain muutoksessa toteutetaan useampikin hallitusohjelman kirjaus kerralla. Katujengirikollisuuteen liittyvien rangaistuksien koventamisen lisäksi pidän esityksen kahta muuta tavoitetta erittäin tärkeinä: sitä, että rikoslakiin lisätään pykälä, joka koskee alle 15-vuotiaan värväämistä rikoksen tekemiseen, sekä sitä, että rangaistuksen koventamisperusteisiin lisätään henkeen, terveyteen tai vapauteen kohdistuvan rikoksen tekeminen erityisen nöyryyttävällä tavalla.

Suomessa rikosvastuun alaikäraja on tällä hetkellä 15 vuotta. Rikollisille on houkuttelevaa pyrkiä rekrytoimaan heitä tekemään rikoksia puolestaan, koska lapsia on helpompi suostutella, lahjoa tai painostaa kuin aikuisia. Alle 15-vuotiaan yllyttämisestä rikokseen tullaan nyt siis rankaisemaan ankarammin, sillä käytännössä vastuu rikoksen tapahtumisesta on yllyttäjällä. Omaa vastuutaan ei enää pääse pakenemaan. Samalla tällä lakimuutoksella suojellaan paremmin alle 15-vuotiaiden joutumista rikoskierteeseen ja osaksi katujengejä.

Väkivallanteon tekeminen erityisen nöyryyttävällä tavalla tarkoittaa esimerkiksi sen kuvaamista, kun uhria pahoinpidellään tai hänet pakotetaan tekemään jotain nöyryyttävää. Tätä on esiintynyt erityisesti nuorten keskuudessa. Aivan järkyttävää toimintaa, jolle nyt onneksi asetetaan asiaan kuuluvat seuraamukset.

Lakimuutokset ovat samalla osa hallituksen nuoriso- ja jengirikollisuuden ehkäisemiseksi ja torjumiseksi tehdyn toimenpideohjelman toteuttamista. Tämä onkin ihan loogista, sillä pääosa katujengien jäsenistä on 18—30-vuotiaita, osa on jopa tätä nuorempia.

Tässä yhteydessä en voi myöskään olla nostamatta esiin sitä, että käytännössä tämä ilmiö on vihervasemmistolaisen liberaalin maahanmuuttopolitiikan seurausta. Vuonna 2022 Suomen Poliisijärjestöjen Liiton puheenjohtaja arvioi, että jopa 95 prosenttia Suomen katujengien jäsenistä on ulkomaalaistaustaisia. Ruotsissa rikostorjuntaviraston tutkimukset viittaavat siihen, että vakavasta väkivaltarikollisuudesta epäillyistä suurin osa on ulkomaalaistaustaisia. Vuonna 2021 Ruotsissa kaikista ammuskeluista epäillyistä 85 prosenttia oli maahanmuuttajataustaisia. Ruotsissa kehitys onkin jo päässyt niin pitkälle, että ammuskelut ovat päivittäisiä. Lähes joka toinen päivä jossain räjähtää pommi, ja jengien välienselvittelyiden keskellä kuolee ja haavoittuu täysin sivullisia, viattomia ihmisiä.

Arvoisa puhemies! Nuoremme kärsimys ja lisääntyneen väkivaltaisuuden kierre on saanut jatkua jo liian kauan. Näistä muiden maiden kokemuksista on otettava opiksi, nyt kun vielä lastemme tulevaisuus ja yhteiskuntarauha on pelastettavissa. Ja niin tämä hallitus on onneksi tehnytkin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Keskisarja, olkaa hyvä.

14.49 Teemu Keskisarja ps: Arvoisa puhemies! Suomi on väkivaltaisten vähemmistöjen maa. Rasisminvastainen mielikuvateollisuus sulkee silmämme tosiseikalta. Enemmistö ei murhaa, raiskaa ja ryöstä vähemmistöjä. Päinvastoin, tilastot tihkuvat supisuomalaisten verta. Eräät kansanryhmät väärinkäyttävät törkeällä tavalla yhteiskuntamme laupeutta, kuten edustaja Garedeu äsken osoitti — katujengit ovat matujengejä. Ravintola Härmän Häjyssä eivät ammuskelleet Isontalon Antin ja Rannanjärven heimolaiset. Vähemmistöjen väkivalta ei vähene siitä, että ennemmistö syyttelee itseään syrjinnästä tai kotouttaa mielin kielin.

Kiitän hallitusta kriminaalipolitiikan terästämisestä.

Pöytäkirja PTK 13/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

14.51 Jaana Strandman ps: Kunnioitettu puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoslain 6 ja 17 luvun muuttamisesta. Perussuomalaiset tekevät sen, mikä on jäänyt edellisiltä hallituksilta tässäkin asiassa tekemättä. Kovia toimia jengirikollisuuteen ja väkivaltaan ja alle 15-vuotiaan käyttäminen välikappaleena tahallisten rikosten tekemisessä säädetään rangaistavaksi erillisenä rikoksena. Tämä selkeyttää rangaistuksia.

Esityksellä tavoitellaan uusien rikosten tekemistä estävää vaikutusta. Suomessa on viitteitä siitä, että esimerkiksi katujengeissä toimivat käyttävät katujengien ulkopuolisia nuoria apuna rikoksen teossa. Muutkin ryhmät, jotka ovat rikollisuuteen taipuvaisia, saattavat aktiivisesti rekrytoida joukkoonsa uusia henkilöitä. Poliisin havaintojen mukaan jengien rikolliseen toimintaan kytkeytyy alle 15-vuotiaita joko suoraan erilaisina juoksupoikina tai välillisesti jengien jäsenten lähipiirin kautta. Alle 15-vuotiaat eivät ole rikosoikeudellisessa vastuussa teoistaan. Valitettavasti näyttää siltä, että suurin osa näistä rikoksista on ulkomaalaistaustaisten tekemiä.

Arvoisa puhemies! Rikosoikeudellista vastuukärajaa nuoremman lapsen yllyttäminen rikokseen on toimintaa, jolla yllyttäjä voi pyrkiä välttelemään rikosoikeudellista vastuutaan toista henkilöä hyväksikäyttäen. Alle 15-vuotiaiden tekemien rikosten määrä on kasvanut hurjaa vauhtia. Vuonna 2023 alle 15-vuotiaiden ryöstörikosepäilyjä oli 37 prosenttia enemmän kuin vuonna 2022. Myöskin väkivaltarikokset, joissa epäilty on alle 15-vuotias, kasvoivat 300 prosentilla vuosien 2015 ja 2023 välillä. Tähän kasvavaan ongelmaan on nyt oikeusministeri Meren toimesta reagoitu.

Kiitän oikeusministeri Merta, että alle 15-vuotiaiden tekemiin rikoksiin suhtaudutaan asiaankuuluvalla vakavuudella ja toimenpideohjelmalla lähdetään asiaa myös työstämään. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

14.53 Juha Hänninen kok: Arvoisa herra puhemies! Kiitän ministeriä erinomaisesta valmistelusta ja esittelystä.

Katujengirikollisuuden lisääntyminen on vakava uhka yhteiskunnallemme, erityisesti lapsille ja nuorille, jotka altistuvat rikollisille vaikutteille. Jokaisella nuorella on oikeus turvalliseen kasvuympäristöön ja mahdollisuus rakentaa tulevaisuuttaan ilman pelkoa jengien houkutuksilta. On törkeää, että katujengit käyttävät hyväkseen alle 15-vuotiaita, jotka eivät ole rikosoikeudellisessa vastuussa teoistaan. Teini-ikäisten ihailu jengien johtohahmoja kohtaan tekee nuorten houkuttelemisen rikollisuuden pariin entistä helpommaksi. Tästä syystä hallituksen on ollut välttämätöntä ryhtyä määrätietoisiin ja tehokkaisiin toimiin jengirikollisuuden torjumiseksi.

Arvoisa puhemies! Hallitus on tuonut eduskunnan käsiteltäväksi lakiesityksen, joka antaa viranomaisille vahvemmat työkalut jengirikollisuuden kitkemiseksi. Rikoksen tekeminen osana rikollisjoukon toimintaa säädetään nyt rangaistuksen koventamisperusteeksi, mikä mahdollistaa ankarammat rangaistukset jengirikollisuuteen kytkeytyville teoille. Lisäksi alle 15-vuotiaan käyttäminen rikoksen teossa säädetään rangaistavaksi erillisenä rikoksena. Tämä tarkoittaa, että lasten hyväksikäyttö rikollisuuden välikappaleena tunnustetaan ja siihen voidaan puuttua entistä tehokkaammin. Samalla henkeen, terveyteen tai va-

Pöytäkirja PTK 13/2025 vp

pauteen kohdistuvien rikosten tekeminen erityisen nöyryyttävällä tavalla tulee rangaistavammaksi, mikä vastaa katujengien toimintatapoihin, joissa nöyryytetään ja se on ihan keskeinen osa tätä väkivallan käyttöä.

Arvoisa puhemies! Ilman hallituksen määrätietoisia toimia katujengirikollisuus jatkaisi kasvuaan ja entistä nuoremmat ajautuisivat rikoskierteisiin. Oikeusvaltiossa rikoksiin liittyvien seuraamusten on vastattava tekojen vakavuutta. Katujengien toiminnan muuttuessa yhä haitallisemmaksi myös rangaistusten on kiristytävä. On erinomaista, että hallitusohjelmassa tunnistetut muutostarpeet nyt toteutuvat ja että nuorisojengirikollisuuden ehkäisemiseen on luotu konkreettinen toimenpideohjelma. Näiden toimien avulla rakennamme turvallisempaa Suomea, jossa jokainen nuori voi kasvaa ilman pelkoa joutua rikollisuuden uhriksi tai osaksi sitä.

Kannatan tätä erinomaista hallituksen esitystä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Peltonen, olkaa hyvä.

14.57 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Nykyisellä maan hallituksella on monia tavoitteita ohjelmassaan esimerkiksi täällä taloudessa ja työmarkkinoilla, joita en itse voi olla tukemassa, ja olen sen tuonut esiin myöskin tässä salissa eri yhteyksissä. Kuitenkin kun puhutaan katujengeistä ja katujengirikollisuudesta ja niiden nykyistä tehokkaammasta torjunnasta, niin silloin on kyse tavoitteesta, jolle itsekkin voin täältä oppositiosta käsin tukeni antaa. Uskon, että tästä salista löytyy laajasti tahtoa puuttua katujengirikollisuuteen ja kiristää siihen liittyviä rangaistuksiakin tarkoituksenmukaisella tavalla.

Nostan tästä hallituksen esityksestä kaksi muutosta, joita pidän erityisen kannatettavina.

Ensimmäiseksi alle 15-vuotiaan käyttäminen välikappaleena tahallisen rikoksen tekemisessä säädettäisiin tässä hallituksen esityksessä jatkossa rangaistavaksi erillisenä rikoksena. Tämä on tärkeä muutos.

Lisäksi rangaistuksen koventamisperusteeksi säädettäisiin myös henkeen, terveyteen tai vapauteen kohdistuvan rikoksen tekeminen erityisen nöyryyttävällä tavalla. Ministeri kuvasi hyvin sitä arkitodellisuutta, joka siellä valitettavan usein on arkea, kun näitä tapauksia tutkitaan ja paljastuu näitä erittäin hirvittäviä, tuomittavia tapauksia tästä nöyryyttämisestä.

Tämän hallituksen esityksen lisäksi on syytä edetä nopeasti myös niissä hankkeissa, joilla puututaan laittomiin aseisiin, laittomilla aseilla tehtäviin rikoksiin, joita tällä hetkellä on jo eduskunnan lakivaliokunnassa huolellisessa mutta varmasti ripeässä käsittelyssä.

On selvää, että tarvitaan laaja joukko erilaisia toimenpiteitä, näitä vähän kovempia toimia, joista tänään puhutaan, sekä myös niitä pehmeämpiä toimia, joissa puhutaan ennaltaehkäisystä ja sen tyyppisistä asioista. Näitä kaikkia toimia tarvitaan, jotta voimme ennaltaehkäistä ja puuttua siihen kehitykseen, johon en usko, että kukaan tässä maassa haluaa, että mentäisiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

14.59 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Käsitlemme hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi rikoslain 6 ja 17 luvun muuttamisesta. Tarkoituksena on säätää rikoksen tekeminen osana rikollisjoukon toimintaa rangaistuksen koventamisperusteeksi. Kysymyksessä on siis lainsäädäntö, joka puuttuu kovalla kädellä huolestuttavasti kasvussa olevaan

Pöytäkirja PTK 13/2025 vp

jengirikollisuuteen. Uudistuksessa huomioidaan lainsäädännön tasolla määritelmä rikollisjoukolla.

Tiedämme, että rikollisjoukot ovat käyttäneet hyväkseen alle 15-vuotiaita varhaisnuoria, sillä he eivät ole teoistaan vielä rikosoikeudellisessa vastuussa. Nyt kuitenkin tähänkin puututaan säätämällä alle 15-vuotiaiden käyttäminen rikoksen välikappaleena erilliseksi rikokseksi.

Koventamisperusteeksi lisätään myös henkeen, terveyteen tai vapauteen kohdistuvien rikoksien tekeminen erityisen nöyryyttävällä tavalla. Tämä puuttuu osaltaan ilmiöön, jossa nuoret, etenkin maahanmuuttajataustaiset nuoret, kuvaavat suorittamaansa väkivaltaa videoille ja jakavat nettiin. Niissä on nähty esimerkiksi uhrin pakottamista kengänpohjien nuolemiseen, tai sitten väkivallan uhri on pakotettu riisumaan itsensä alasti, ja muita aivan käsittämättömän nöyryyttäviä tekoja.

Arvoisa puhemies! Perussuomalainen oikeusministeri Leena Meri tuo nyt tähän saliin poliisin näkökulmasta todella tervetullutta lainsäädäntöä kovalla tahdilla. Ei voi kuin kiittää ministeriä ja oikeusministeriön valmistelijoita hyvästä työstä. Rangaistusten koventaminen tulee todella tarpeeseen, sillä Suomen oikeusjärjestelmä kohtelee katujengejä aivan liian löysästi. Ei ole montaa vuotta, kun Suomessa vielä aivan silmät kirkkaina puhuttiin, että mitään katujengiongelmia ei ole olemassakaan.

Suurimmissa kaupungeissamme, missä maahanmuuton keskittymiä on, ongelma on todellinen. Aihe on ollut mediassa herkkä, ja mieluummin on kirjoitettu Ruotsin katujengeistä kuin omistamme. Onneksi meillä on nyt hallitus, joka tunnistaa ongelman ja tekee toimenpiteitä jengien kitkemiseksi eikä lakaise ongelmaa maton alle rasismisyytösten pelossa.

Arvoisa puhemies! Katujengiongelman ytimessä ovat niin sanotut postinumerojengit, jotka profiloituvat mielellään jonkin kaupunginosan tai vaikka kadun hallitsijoiksi, jonne muilla jengeillä ei ole asiaa. Tällä alueella sitten juuri tämä kyseinen jengi tekee huumekauppaa. Suurin osa näihin jengeihin kuuluvista, jopa 95-prosenttisesti, on joko ensimmäisen tai toisen polven maahanmuuttajia. Osa tekijöistä on täysin meidän koulujärjestelmämme kasvatteja. Olisiko jo syytä tunnistaa kulttuurilliset lähtökohdat ja perimä, mihin meidän koulujärjestelmämme ei pysty lyömään minkäänlaista kiilaa väliin, vaikka koulussa oltaisiin 24/7?

Ongelma on siis maahanmuuttopolitiikassamme. Jos kysymys olisi pelkästään siitä, että Suomessa ollaan ennakkoluuloisia ja rasistisia kaikkia vähänkin erinäköisiä kohtaan, niin minkä vuoksi näemme vain tiettyjen maiden kansalaisten valtavan yliedustuksen rikostilastoissa? Kuka osaisi vastata tähän kysymykseen? Merkille pantavaa on, että maassamme on olemassa myös maahanmuuttajaryhmiä, jotka osaavat elää lakiemme mukaan ihmisiksi, sopeutuvat maahamme eivätkä aiheuta viranomaisille ja oikeuslaitokselle työtaakkaa, puhumattakaan, että aiheuttaisivat turvattomuutta asuinalueille ja kaduillemme. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Koska tämän asian käsittelylle tässä yhteydessä varattu aika alkaa lähestyä loppuaan, annan nyt vastauspuheenvuoron oikeusministeri Merille.

15.03 Oikeusministeri Leena Meri: Kiitos, arvoisa puhemies! Erittäin hyviä puheenvuoroja.

Pöytäkirja PTK 13/2025 vp

Esimerkiksi tuossa viimeisimpinä edustaja Rintamäki, Garedeu, Keskisarja toivat esille sen, mitä täältä hallituksen esityksestäkin löytyy ja löytyy pitkin mediaa elikkä ulkomaalaistaustaisten tekemät katujengirikokset, ryöstöt, nuorten lisääntyvä rikollisuus. Ne ovat todellisuutta. Muistan kyllä hyvin viime kauden keskusteluista, että kyllä sen ilmiön ymmärtäminen oli vaikeaa edelliselle hallitukselle — ehkä loppukaudesta sitä alettiin havainnoimaan. Kyllä se oli vaikeata. Jopa jotkut poliisiviranomaiset halusivat antaa sellaista käsitystä, että se nyt ei ole niin suuri ongelma, mutta kyllä se on.

Kun katsoo Tilastokeskuksen tilastoja, niin toisen polven maahanmuuttajien ja heille syntyneiden lapsien rikollisuus on noussut ensimmäisen polven maahanmuuttajia enemmän. Kyllä se on nimenomaan tuo hallittu, hillitty ja rajoja antava maahanmuuttopolitiikka, joka tässä myös vaikuttaa. Ei me tätä yksin rikosoikeudella tai ennaltaehkäisyllä tai millään muullakaan pystytä hallitsemaan, vaan kyllä se näin on, kuten tuossa moni edustaja sanoi.

Noista laittomista aseista ja näissä nöyryytysrikoksissa ja ryöstörikoksissa käytetyistä teräaseista: Niistä tosiaan on lakivaliokunnassa tuomani esitys, joka puuttuu laittomiin aseisiin ja teräaseisiin julkisilla paikoilla. Totta kai toivotaan, että se tulee mahdollisimman pian sieltä meille tänne hyväksyttäväksi ja voimaan.

Ja kun kuuntelee nuorten vanhempia, kun oma lapsi on pahoinpidelty ja nöyryytetty ja se on kuvattu, niin kyllä se on aivan kauheata. Ja kun tuonne nettiin joku päätyy, niin sieltä ei mikään poistu. Se on niin kovaa väkivaltaa.

Kyllä me aika monta keskustelua ja pohdintaa käytiin ministeriössä, että löydettiin se, miten tämä rikosteknisesti tapahtuu niin, että tämä on mahdollisimman moneen rikokseen soveltuvaa. Mutta kiitos teille. — Näin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Koska meillä on nyt vielä muutama minuutti aikaa käytettävänä, niin annan puheenvuoron edustaja Kaunistolalle, olkaa hyvä.

15.06 Mari Kaunistola kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitän ministeriä esittelystä.

Katujengirikollisuus on yhä yleisempää Suomessa. Ajoittain tilanne tuntuu rauhoittuvan hieman, mutta ilmiö on olemassa, ja kyse on todellisesta ongelmasta, johon meidän on todella reagoitava. Viime syksynä uutisoitiin, että poliisi on havainnut viitteitä katujengien rikollisen toiminnan ammattimaistumisesta, siis siitä, että nämä jengit ovat kehittymässä toimintatavoiltaan perinteisen järjestäytyneen rikollisuuden suuntaan. Niin kutsuttu ammattimaistuminen tarkoittaa sitä, että toiminta on vaikeammin havaittavaa ja verkostomaisempaa kuin ilmiön noustessa. Uusia keinoja näiden torjumiseksi on etsittävä.

Katujengien toiminnan muuttuessa vahingollisemmaksi ja laajemmaksi myös niihin kytkeytyvien rikosten seuraamusten on ankaroiduttava. Suomen ei pidä toistaa Ruotsin virheitä. Ruotsi on esimerkki siitä, että kun ongelmiin ei reagoitu ja puututtu ajoissa, katujengirikollisuus pääsi kehittymään hallitsemattomaksi ilmiöksi. Nyt Ruotsissa ei enää kyetä kontrolloimaan tätä jengirikollisuutta, ja samaan tilanteeseen emme Suomessa saa joutua.

Arvoisa puhemies! Erityisesti nostaisin tässä kohtaa esiin tämän esityksen vaikutukset nuoriin, joihin jengit kohdistavat manipulointia ja joita käytetään rikoksenteon välineinä. Esityksellä säädetään muiden toimien ohella alle 15-vuotiaan käyttäminen rikoksenteon välikappaleena erilliseksi rikokseksi. Alaikäisten, jopa reippaasti alle 15-vuotiaiden, rekrytointi jengirikollisuuden toteuttamiseksi on vakava uhka. Nuoriin voidaan kohdistaa täysin eri tavalla painetta. Alle 15-vuotiaat ovat käytännössä lapsia. Nuoret, jotka kaipaavat

Pöytäkirja PTK 13/2025 vp

idoleita ja jopa usein ihannoivat jengien johtohahmoja, ovat helppoja kohteita jengien rekrytoijille. Usein tämä niin sanottu rekrytointi lähtee jostakin sellaisesta, joka tuntuu nuoresta suhteellisenkin pieneltä, esimerkiksi pyydetään näpistelemään jotakin tai kannustetaan käyttämään päihteitä tai huumeita. Lisäksi asiaan voi liittyä kiristystä tai vaikka uhkailua esimerkiksi kertoa aiemmista pienistä rikkomuksista tai rikoksista eteenpäin. Tiet rekrytoinneille ovat erittäin moninaisia, ja keinot voivat olla hyvinkin luovia. Jengirikollisuuteen muutoinkin liittyy usein normaalia enemmän niin sanottua kostorikollisuutta ja kaunoja esimerkiksi rikoksenteekijöiden välillä. Myös tällainen painostus ja vaara vaikuttavat erityisen vahvasti näihin alle 15-vuotiaisiin, joita jengit käyttävät välineinä rikolliseen toimintaan.

Arvoisa puhemies! On yksiselitteisen väärin, että katujengit käyttävät hyväkseen lapsia ja sitä, että alle 15-vuotiaat eivät ole rikosoikeudellisessa vastuussa. Tällaisella toiminnalla on myös vakavia vaikutuksia näiden lasten kehitykselle ja kasvulle. On myös olemassa korkea riski sille, että nämä alle 15-vuotiaat ajautuvat tällaisen toiminnan myötä rikoskierteeseen, jota myöhemmin on hyvin vaikea katkaista.

Arvoisa puhemies! Suomessa on havaittu myös nuorten väkivalta- ja ryöstörikoksiin liittyvää nöyryyttämistä. Onkin tärkeää, että nöyryytysväkivallan rangaistusten ankaroittaminen on otettu esiin. Erityisesti tyttöihin kohdistuu nöyryyttämisen uhka. Kaikista ryöstörikoksista tyttöihin kohdistuu vain 10 prosenttia mutta nöyryytystä sisältäneistä ryöstörikoksista jopa 28 prosenttia. Myös tekijöissä tyttöjen suhteellinen osuus korostuu.

Arvoisa puhemies! Vielä loppuun haluan nostaa esille tärkeänä sen, että jengirikollisuudella on myös lieveilmiöitä, jotka kytkeytyvät tiiviisti myös vankilamaailmaan. Meidän on pidettävä huolta siitä, että vankilamme ovat sellaisessa kunnossa, että meillä on mahdollisuuksia sijoittaa rikollisjengien jäseniä ympäri Suomen. Tällä hetkellä ongelmaksi muodostuu se, että vankilamme ovat aika täynnä ja vankilaturvallisuus ei siltä osin ole aina kaikista ideaaleimmalla tasolla. Jos asetamme jengirikollisia samoihin vankiloihin emmekä onnistu pitämään heitä riittävän erillään, jengiytyminen jatkuu tietysti myös vankiloissa. Rikollisryhmiin kuuluvat vangit pyrkivät jatkamaan rikollista toimintaa vankiloissa ja usein tekevätkin näin. Myös värväminen uusien jäsenten saamiseksi jengeihin on mahdollista vankilan seinien sisäpuolella. Meidän on otettava myös tämä huomioon, kun teemme näitä tärkeitä muutoksia ja kovennamme jengirikollisuuteen kytkeytyvien rikosten rangaistuksia. Hallitus osoittikin joulukuussa tälle vuodelle vankiloiden turvatekniikkaan ja vankilaturvallisuuden parantamiseen lähes 6,5 miljoonaa euroa. Tätä kehitystä tulee tietysti jatkaa.

Arvoisa puhemies! Uudistukset ovat tässä esityksessä erittäin tarpeellisia, ja niillä suojellaan paitsi yleisesti ottaen yhteiskuntaamme ja turvallisuutta myös yhteiskuntaamme lapsia ja nuoria. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 15.12.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 17.00.

Pöytäkirja PTK 13/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 5 käsittelyä. Keskustelu jatkuu. — Siellä on ensimmäisenä edustaja Vornanen, poissa. — Edustaja Lohikoski, olkaapa hyvä.

17.01 Pia Lohikoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Katujengirikollisuus on ilmiö, joka on aivan aiheesta puhututtanut paljon viime vuosina. Jokainen puolue tässä salissa varmasti haluaa ehkäistä ja torjua katujengirikollisuutta ja nuorten ajautumista vakavan rikollisuuden polulle. Tärkeää on myös tunnistaa mistä puhutaan, kun puhutaan katujengeistä tai nuorisirikollisuudesta. Usein tässä keskustelussa käsitteet myös sotkeutuvat tai niitä sotketaan. Katujengirikollisuutta ei ensisijaisesti ehkäistä rikoslain keinoin, ja silti on paikallaan, että tehdään tätä tarkastelua myös rikoslain ajantasaisuuteen.

Vasemmistoliitto on esittänyt muun muassa pari vuotta sitten julkaistussa omassa nuorisirikollisuuden torjuntaohjelmassaan laajasti erilaisia toimia, joilla tähän ilmiöön tulisi puuttua. Olemme kannattaneet rikoslainsäädännön tarkastelua alaikäisen hyväksikäytön näkökulmasta: alaikäisten eri muodoissa ilmenevä hyväksikäyttö rikollisessa toiminnassa sekä rikosten teettäminen alaikäisellä tulee ottaa laajempaan rikosoikeudelliseen tarkasteluun. Nythän tässä esityksessä on yhtenä osana se, että alle 15-vuotiaan käyttäminen välikappaleena tahallisen rikoksen tekemisessä säädettäisiin rangaistavaksi erillisenä rikoksena. Tämä muutos lienee perusteltu, vaikka nykyisinkin rikosvastuukäisen yllyttäjän toiminta on rangaistavaa rikoslain osallisuutta koskevien periaatteiden nojalla. Tärkeää on niin ikään puuttua nöyryyttämistäväkivaltaan, joka on vakava ja huolestuttava ilmiö.

Ehkä haastavampi osa nyt käsiteltävässä esityksessä on niin sanotun rikollisjoukon määritelmä ja rikollisjoukon kytkeminen rangaistuksen koventamisperusteisiin. Tämä ei ole haastavaa siksi, etteikö tässä salissa varmasti jokaisen mielestä katujengirikollisuuteen tulisi puuttua, vaan siksi, että rikosoikeudellisen täsmällisyyden edellyttämällä tavalla tätä on kuulemma haastavaa määritellä, ja näin sanovat alan asiantuntijat. Määritelmien täsmällisyys on keskeistä, jotta tätä lakia myös osataan soveltaa ja sillä saavutetaan se, mitä sillä halutaan, eivätkä hyvää tarkoittavat pykälät jää kuolleeksi kirjaimeksi.

Koska kyse on melko merkittävistä muutoksista rikoslakiin ja vakiintuneisiin rikosoikeuden oppeihin, olisi tällaiset muutokset hyvä valmistella perusteellisesti. Tämä esitys taitaa sen sijaan olla valmisteltu melko suppeana virkatyönä suoraan hallitusohjelmakirjausten pohjalta, jotka aina suoraan poliittisesti ovat sanelleet lopputuloksen ennalta. Vaarana tällöin on, että ajaudutaan rangaistuspopulismiin, jossa rangaistusten koventaminen nähdään helppona tai ainoana ratkaisuna monimutkaisiin yhteiskunnallisiin ongelmiin. Tutkimuksista tiedämme kuitenkin, että rangaistuksen koventamisen vaikutukset rikollisuuden määrään tai rikollisuuden ehkäisyyn ovat vähintäänkin kyseenalaisia. Sen sijaan esimerkiksi vankimäärien lisääminen kylläkin maksaa yhteiskunnalle paljon ja pahimmillaan se syventää ongelmia ja rikollista elämäntapaa.

Mutta kiitos tästä esityksestä, me tulemme lakivaliokunnassa sen huolella arvioimaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Antikainen poissa. — Edustaja Bergbom.

17.05 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Katujengit ovat juurtumassa maahamme, ja niiden mukana tulevat väkivalta, huumekauppa ja nuorten tietoinen ajaminen rikolliseen maailmaan — tämä kaikki haitallisen maahanmuuton ja haitallisen maahanmuut-

Pöytäkirja PTK 13/2025 vp

topolitiikan seurausta. Koska Suomessa katujengirikollisuus on jo valitettavaa todellisuutta, on meillä nyt viimeinen hetki toimia ennen kuin tilanne kaduillamme riistäytyy täysin käsistämme. Me emme halua seurata Ruotsin tietä, jossa poliisit eivät enää uskalla mennä tietyille alueille ja jengiväkivalta on karannut hallitsemattomaksi osaksi arkea. Tämä tiedoksi vasemmistolle: perussuomalaiset eivät sulje silmiään vaan toimivat asian korjaamiseksi.

Viime vuosina olemme nähneet yhä enenevässä määrin uutisia raa'asta katuväkivallasta, joukkopahoinpitelyistä ja videoista, joissa uhrien nöyryyttämisestä tehdään viihdettä. Nuoria houkutellaan rikollisuuteen. Heidät vedetään mukaan huumekauppaan ja väkivaltaan ja lopulta heidät uhrataan katujengien likaisissa sodissa. Jos joku vielä kuvittelee, että tämä on vain satunnaista nuorisorikollisuutta, on syytä herätä todellisuuteen. Tämä on järjestelmällistä, häikäilemätöntä ja kovaa, pääosin maahanmuuton mukanaan tuomaa rikollisuutta, ja siihen on puututtava nyt ennen kuin tilanne riistäytyy käsistä. Emme voi jäädä vain katsomaan vierestä, kun Suomen kaduilla rikollisuus ja levottomuudet lisääntyvät, vaan ilmiöön on puututtava välittömästi, määrätietoisesti ja riittävän painokkaasti.

Arvoisa rouva puhemies! Jengirikollisuus ei ole mikä tahansa rikos. Se on osa laajempaa systemaattista väkivaltaa, jossa pelolla ja voimalla hallitaan kaupunginosia ja katuja ja rekrytoidaan nuoria rikollisuuteen. Katujengit eivät ole mitään viattomia kaveriporukoita vaan rikollisryhmiä, joiden ytimessä ovat huumekauppa, väkivalta ja ryöstöt. Sellainen ei kuulu Suomeen, ja siksi hallituksen esityksessä ehdotetaan, että jatkossa rikoksen tekeminen osana katujengin toimintaa säädetään rangaistuksen koventamisperusteeksi.

Tämän lisäksi vastaisuudessa alle 15-vuotiaiden lasten käyttäminen välikappaleina rikosten tekemiseen säädetään erilliseksi rikokseksi. Olemme nähneet, miten Ruotsissa rikollisjengit käyttävät lapsia tappajina ja huumekuriireina, koska nämä eivät ole rikosoikeudellisessa vastuussa. Meidän on varmistettava, että Suomessa lapset pysyvät turvassa rikollisten vaikutuspiiristä. Lainsäädännön tulee selkeästi osoittaa, että alaikäisten käyttö rikollisuuden välineinä on jo itsessään vakava rikos, johon puututaan kovin seuraamuksin.

Jatkossa myös erityisen nöyryyttävät pahoinpitelyt säädetään ankarammin rangaistavaksi. Sosiaaliseen mediaan tulvii valitettavasti aina vain uusia videoita, joissa uhria hakataan, pakotetaan polvilleen, riisutaan ja nöyryytetään samalla, kun tekijät kuvaavat kaiken ja levittävät kuvaamansa kohtauksen sosiaaliseen mediaan, usein vieläpä teoillaan ylpeillen — ajatelkaa. Tämä ei ole pelkästään raakaa väkivaltaa vaan tietoista alistamista ja val-lankäyttöä, jonka tarkoituksena on levittää pelkoa ja vahvistaa rikollisten asemaa.

Arvoisa rouva puhemies! Meidän etenkään tässä salissa ei tule pelätä eikä tule vaieta, vaan näihin asioihin on puututtava. On pystyttävä myöntämään, että harjoitettu maahanmuuttopolitiikka on aikaansaanut ilmiöitä, jotka eivät kuulu tähän yhteiskuntaan, jotka eivät ole meidän arvojemme mukaisia, ja siihen on tämän salin kyettävä näyttämään, että me puutumme siihen ja me otamme tämän vakavasti. Tästä syystä perussuomalaiset eivät sulje silmiään ongelmilta, perussuomalaiset toimivat asian korjaamiseksi, ja tämä esitys on siitä hyvä osoitus. Ja haluan vielä kerran kiittää tästä myöskin hallitusta. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rostila.

17.09 Onni Rostila ps: Arvoisa rouva puhemies! Kyseessä on äärimmäisen vakava ilmiö ja asia. Kysymyksessä on suomalaisen yhteiskunnan yksi karmeimpia kipupisteitä, yksi karmeimpia epäonnistumisia, jonka osalta poliitikkojen ja tämän talon aiempien vaalikau-

Pöytäkirja PTK 13/2025 vp

sien edustajien täytyy todella koko 2000-luvun ajalta pystyä katsomaan peiliin. Tätä ei voi kerta kaikkiaan muulla tavalla kuvata.

Tässä aikaisemmissa puheenvuoroissa on hyvin tuotu esiin — muun muassa äsken edustaja Bergbom ja aikaisemmin edustaja Garedeu ja erityisesti edustaja Keskisarja — se yhteys, kiistämätön, riidaton yhteys, joka vallitsee sen ääri liberaalin, yltiösinisilmäisen maahanmuuttopolitiikan ja tämän käsistä riistäytyvän katuväkivalta- ja katujengi-ilmiön välillä. Sitä on valitettavasti yritetty viime vuosiin asti kiistää, mutta nyt ongelmat ovat jo niin valtoimenaan, että kukaan ei enää kehtaa tässäkin salissa sitä tehdä. Siitä syystä salin toisella laidalla ei ole läsnä ainuttakaan edustajaa — uskallan näin arvioida ja väittää. Niin kuin edustaja Bergbom kuvasi, tämä ei ole mitään normaalia nuorten välienselvittelyä, että kyllähän on ennenkin aina vähän oltu kolttosilla, ja sitä rataa. Kysymys on siis aivan sadistisesta nöyryyttämisestä, silmittömästä väkivallasta, täydellisestä piittaamattomuudesta suomalaista yhteiskuntaa ja meidän pelisääntöjä kohtaan. Itse asiassa on myös sanottava, että kysymys on myös kaiken ymmärryskyvyn ylittävistä kiittämättömyydestä suomalaisia yhteiskuntaa ja suomalaisten auttamista kohtaan näiltä tulijoilta ja tulijoitten jälkeläisiltä.

Tässä vasemmistoliiton edustaja sitten sanoi, että täytyy välttää tällaista rangaistuspopulismia. No, nythän tilanne on se, että meidän on pakon edessä kiristettävä meidän rikosoikeusjärjestelmää, koska tämä ongelma on päästetty räjähtämään käsiin. Ei se ole mitään rangaistuspopulismia. Se on sitä, että me tehdään se absoluuttinen minimi, joka me nyt voidaan tässä tilanteessa tehdä, sen lisäksi, että me kiristetään maahanmuuttopolitiikkaa kautta linjan, niin kuin syytä on ja korkea aika oli.

Mutta oikeastaan haluan kiittää kollegojen mukaisesti hallitusta, oikeusministeri Leena Merta, että tämä esitys on tänne tuotu. Nämä ovat tarpeellisia uudistuksia, mutta haluan silti korostaa, että tämä ilmiö, tämä henki on päästetty jo pullosta, niin että meidän täytyy jatkaa tätä työtä aivan tauotta edelleen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Vigelius poissa. — Edustaja Lehtinen.

17.12 Rami Lehtinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Myöskin minun pitää kiittää hallitusta tästä esityksestä ennen kaikkea siksi, että tämä jälleen osoittaa, että hallitus on ennalta estävä tässä lainsäädännössään. Vaikka tämä ilmiö ei ole samassa mittakaavassa vielä meillä niin kuin se on Ruotsissa tai vaikkapa Tanskassa, se on meille rantautunut ja siihen pitää hyvissä ajoin reagoida, jotta meidän viranomaisilla on sitten takanaan lakeja, joiden pohjalta toimia. Näin se pitää tehdä.

Mitä tuli tässä esiin siitä, että se ei ole täsmällinen tai tarkkarajainen esimerkiksi tämän rikollisjoukon määritelmän osalta, niin aivan samanlaisia ongelmia on monessa muussakin laissa, joita täällä käsitellään. Esimerkiksi eheytyksen osalta kun ei edes tunneta välttämättä, miten se ilmiö määräytyy, niin siitä huolimatta vaaditaan samoilta puolueilta, jotka tässä tätä lakia toruivat, tehtäväksi tämäntyyppistä lainsäädäntöä, joka on huomattavasti hankalampi tarkkarajaisuuden ja täsmällisyyden osalta.

Muutama sana myöskin tästä nöyryytyksestä, joka on tekemuoto, joka suomalaiseen kulttuuriin ei ole koskaan aikaisemmin kuulunut, ja ilmiö — niin kuin tässä on useassa puheenvuorossa käynyt ilmi — joka on tullut muualta. Jos miettitte, mitä nämä rikosten uhrin joutuvat kokemaan: heidät riisutetaan, virtsataan päälle, kaikki kuvataan, pahoinpidellään,

Pöytäkirja PTK 13/2025 vp

tai pahasti pahoinpideltyinä heidän pitää nuolla rikoksesta epäillyn varpaita samaan aikaan, kun joutuu kehumään omaa pahoinpitelijäänsä. Eihän tällaisella toiminnalla voi olla mitään muuta lopputulosta kuin tuhota ihmisen koko loppuelämä. Se on pahempaa kuin se, että ottaisi vastaan luodin tai törkeän pahoinpitelyn. Siksi tähän pitää yhteiskunnallisesti puuttua nyt tai ei koskaan, ja siitä minä olen äärimmäisen tyytyväinen, että tämä hallitus myöskin tekee eikä pelkästään puhu.

Sitten myöskin tämä alle 15-vuotiaiden käyttäminen rikoksissa on meillä pitkään ollut ilmiö, jonka poliisina itse varsin hyvin tunnen, ja on kuulunut myöskin tiettyihin kulttuurireihin jo varsin pitkään. On hyvä, että nyt se tulee omana tekemuotonaan, koska silloin niissä lievemmissäkään tekotavoissa rangaistus ei tule sen lievemmän rikoksen mukaan, vaan tämän uuden lainsäädännön mukaan, jolloin siitä tulee sitten vakavampi tekemuoto.

Ja vielä haluaisin nostaa sitä, mikä täällä on ollut keskustelussa mukana, että kun sitten jatkossa näitä nuorisojengien jäseniä joutuu kenties vankilaan, niin on äärimmäisen haitallista se, että he sitten sekoittuvat siellä muuhun joukkoon ja ehkä värväytyvät jr-toimintaan mukaan, järjestäytyneeseen rikollisuuteen. Siitä olen samaa mieltä, että meidän pitää pysyä myöskin lainsäädännön puitteissa ja ohjauksella järjestämään niin, että vankiloissa, joissa on järjestäytyneen rikollisuuden tekijöitä ja jäseniä, he pysyvät omissa oloissaan ja heitä ei sekoiteta näihin muihin vankeihin. Tämä vaatii tiukkaa ohjausta ja myöskin ehkä lainsäädännön muutoksia, mutta tämä meidän pitää myöskin tehdä, jotta tämä ilmiö ei laajene.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kilpi poissa, edustaja Mäenpää poissa. — Edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

17.15 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys eduskunnalle rikoslain 6 ja 17 luvun muuttamisesta — kiitos, hallitus; kiitos, ministeri Meri. Me elämme tällä hetkellä sitä aikaa, mitä me perussuomalaiset jouduimme, ikävä kyllä, ennustamaan jo 20 vuotta sitten. Haitallisen maahanmuuton tuomien ongelmien kokonaiskarmeus on tällä hetkellä tuossa meidän sylissämme. Se on meidän nuorison keskuudessa joka ikinen päivä.

Me perussuomalaiset olemme puhuneet tästä asiasta todellakin vuosia ennen kuin asia jouduttiin hyväksymään uudeksi karmeaksi normaaliksi. Haitallinen maahanmuutto on aiheuttanut tämän tilanteen, piste. Me olemme eläneet sellaistaakin aikaa, että tässä maassa kiellettiin katujengien olemassaolo. Se kiellettiin jopa — väitän, että hieman vasemmalle kallellaan olevien — poliisikomissaarien taholta sosiaalisessa mediassa kylmänviileästi. Me olimme se, joka väitti, että me jonain kauniina päivänä siinä totuudessa elämme, että tällaisia karmeita nöyryytyksiä, mitä me joudumme tänä päivänä katsomaan sosiaalisesta mediasta, meidän nuortemme niskaan tulee tapahtumaan. Me varoitimme siitä. Mitä me saimme? Määrätyn leiman otsaan.

Tänä päivänä, kun me puhumme tästä asiasta täällä, olen tyytyväinen siitä, että nyt ensimmäisen kerran Suomessa käsitellään näitä asioita niiden oikeilla nimillä, eikä minulta kukaan tänne puhujanpönttöön voi tulla kieltämään lakiesityksen käsittelyä.

[Puhuja pitää lyhyen tauon ja huokaisee] Tämä pieni hiljaisuus oli jokaiselle, joka on tämän väkivallan uhriksi joutunut. Meidän vanhempien ja meidän kansanedustajien tehtävä on lopettaa nyt tämä kehitys. Kaikki, jopa sinisilmäisimmät ääriiberaalitkin, ovat nyt joutuneet myöntämään katsoessaan järkyttävää nöyryytysvideota sosiaalisesta mediasta, että tämä on jokapäiväistä, nyt on puututtava asiaan. Tällä hallituksella löytyy ne hartiat puut-

tua. Toivon, että tämä asia käsitellään nopeasti ja muutokset tulevat voimaan ankarimmilla mahdollisilla tavoilla. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

17.18 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Ei voi liikaa korostaa sitä, kuinka vastuutonta tämä harjoitettu maahanmuuttopolitiikka on tässä maassa ollut. Eikä voi myöskään olla kysymättä salin vasemmalta laidalta, mistä kukaan ei valitettavasti ole tätä esitystä käsittelemässä tällä hetkellä, että miten on mahdollista, että nämä kaikki ongelmat, mitä tosiasiallisesti maahanmuutto on mukanaan tuonut, on systemaattisesti kielletty tavalla tai toisella. Milloin se kielletään mediassa kertomalla, että ei meillä ole tällaisia ongelmia, kyse on löyhistä kaveriporukoista, tai milloin sanotaan, että perussuomalaiset ovat rasisteja, perussuomalaiset ovat pahoja ihmisiä, kun perussuomalaiset kertovat, että tällaisia ongelmia liittyy siihen politiikkaan, mitä tässä maassa on harjoitettu. Ja nyt kun kaikkien silmien ja korvien eteen on tuotu ne faktat tilastojen kanssa, että kyllä, pääosa katujengeihin kuuluvista ihmisistä on maahanmuuttajia, maahanmuuttajataustaisia ihmisiä, niin nyt sitten paetaan, mennään verhon taakse piiloon ja todennäköisesti sanotaan seuraavaksi, että on perussuomalaisten syy, että tässä maassa on katujengejä. Tämä on todennäköisesti seuraava vaihe, missä me tullaan olemaan.

Mutta joka tapauksessa ei voi olla niin, että tämän salin, eduskunnan kansanedustajan, joka tänne on valittu edustamaan Suomen kansaa, ratkaisu on hiljentyä, vaieta tästä asiasta, vaieta näistä ongelmista. Se ei ole vaihtoehto. Eikä ole ratkaisu aina keksiä hallituksen esityksestä joku tekninen ongelma, että ”kun täällä nyt ovat kriminologit ja rikoskomissaarit väitelleet, että miten määritellään katujengi”. Ei se ole ratkaisu. [Mauri Peltokangas: Perustuslaki!] — Just, että perustuslaki tai jotain. — Nyt ratkaisu on se, että tuodaan pöytään esityksiä, joilla lakkautetaan tämä katujengien harjoittama väkivalta. Ja jos ei se onnistu, niin vähintäänkin korotetaan niitä rangaistuksia, jotta saadaan nämä rikolliset pois meidän kaduilta hakkaamasta nuoria, hakkaamasta mummoja ja vanhuksia, lapsia, naisia ja miehiä, ryöstämästä merkkivaatteita päältä.

Kyse on rangaistusten kiristämisen osalta myöskin siitä, kohtaako se uhrien ja suomalaisten oikeustajua. Sehän on ihan pelletason touhua, että tuolla ryöstetään nuorilta tuhansien eurojen tavarat ja vaatteet päältä ja sen jälkeen lyödään vielä nyrkillä naamaan, ja sitten todetaan, että mutta kun tämä oli syrjäytynyt tämä katujengiläinen, että ei sille nyt mitään, ei sitä nyt vankilaan voida laittaa. Ei tämä toimi näin. Siinä on oltava pelote. Ja on loistavaa, että nyt niitä pelotteita tulee. Tulee pelote siihen, että jos olet osa katujengiä, kun teet rikoksen, niin rangaistus kovenee. Jos kyse on nöyryytysväkivallasta, rangaistus kovenee. Tai jos kyse on siitä, että sinä sääliittävä aikuinen ihminen, joka katujengiin kuulut, käytät alle 15-vuotiasta välikappaleena oman rikollisen toimintasi tekemiseen, niin siitäkin rangaistus kovenee. Ja tämä on aivan oikein. Kyse on siitä, minkä viestin yhteiskunta lähettää. Ja tämä hallitus ei pelkää lähettää viestiä katujengeille siitä, että teidän toimintaa ei hyväksytä, teitä ei kaivata Suomeen. Tämä politiikka, mitä tähän mennessä on harjoitettu, on nyt ohi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rostila.

17.21 **Onni Rostila ps:** Arvoisa rouva puhemies! Katujengit ja tämä koko keskustelu liittyy tosiaan tähän laajempaan ilmiöön, niin kuin on moneen otteeseen tullut jo selväksi. Mutta minä halusin vielä lyhyesti kommentoida oikeastaan edustaja Lehtisen puheenvuoron innoittamana siis tätä elementtiä tämänytyppisessä rikollisuudessa, että otetaan revii-rejä haltuun, otetaan katuja, kaupunginosia, tiettyjä asuinalueita haltuun. Siinä toiminnassa tällainen nöyryytysväkivalta ja semmoinen satunnainen raaka väkivaltahan on vallankäytön väline. Sen tarkoitus lähettää se viesti, että me hallitaan täällä ja tänne ei ole tulemista ilman seuraamuksia ja niin edelleen.

Voi olla, että me ollaan joissain suhteissa vielä tämän ilmiön esiasteissa, mutta kysymys on siitä, että jos me katsotaan mihin tahansa suurempaan Länsi-Euroopan maahan — jos me katsotaan Ranskaan, Isoon-Britanniaan, Hollantiin, Saksaan tai hyvänä esimerkkinä vaikka Ruotsiin — niin me nähdään, mihin tämä tulee menemään. Tämä nyt vaan on näin. Me tullaan menemään siihen suuntaan — kiitos vasemmistolaisen ääri liberaalin maahanmuuttopolitiikan, jota ovat sitten myötäjuoksijat täällä kumarrelleet erilaisten syytösten pelossa — että meillä on siis aivan erilaisia rinnakkais yhteiskuntia ja erilaisia normeja, erilaisia käsityksiä kunniaa, siitä, keitä täällä totellaan, minkälaisin säännöin täällä toimitaan. Tämä on se valitettava tosiasia.

Näin vakiintuneen fraasin mukaisesti kiinnitän arvoisan puhemiehen huomiota siihen voimasanasta huolimatta, että tie helvettiin on kivetty hyvillä aikomuksilla. Tästä tässä on kysymys. Mutta me ollaan hyvillä aikomuksilla saatu aikaiseksi täysin historiallinen ja ennennäkemätön yhteiskuntakokeilu, jolle ei ole missään vaiheessa ollut kansan enemmistön tukea, ja tämä on aivan fakta. Tästä on kysymys. Meiltä ei koskaan kysytty. No, nyt on tietysti maito läikkynyt, mutta sanoisin näin, että jos vertailukohdaksi otetaan vaikka Itä-Eurooppa — otetaan vaikka Tšekki, katsotaan Prahaa taikka Unkaria taikka Slovakiaa taikka Puolaa — niin me tullaan tulevina vuosikymmeninä näkemään tämän yhteiskuntakokeilun todellinen lopputulos kaikessa karmeudessaan, siis jos me ei nyt oikeasti saada tätä ilmiötä ruotuun. Tästä on kysymys.

Niitä sotkuja täällä tosiaan korjataan, joita aikaisemmat eduskunnat ovat sitten osanneet meille tarjoilla. Siis seison sen takana, että tämä on kaikkein olennaisin politiikkasektori ja kaikkein olennaisin ongelma ja virhe, mitä tässä yhteiskunnassa on tehty. Meillä on kansainvälisiä tutkimuksia siitä, kuinka monta miljardia tämä touhu maksaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen.

17.25 **Rami Lehtinen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Jatkan vähän samalla teemalla, minä edustaja Rostilakin nosti tuossa alussa esiin, eli mikä se kehityskulku meillä Suomessa on. Se ilmenee hyvin, kun tarkastellaan meidän lähiöiden maahanmuuttajamäärän kehitystä. Jos mennään tästä reilu kymmenen vuotta taaksepäin, niin oli alueita, joissa maahanmuuttajamäärä oli noin 20 prosenttia, nyt se joillakin alueilla on jo yli 40 prosenttia. Kun se ylittää — jos tämä sama kehitys jatkuu — sen 50 prosenttia joillakin alueilla, niin sinne muodostuu näitä jengejä, jotka hallitsevat täysin sitä tiettyä asuinalueita. Sinne ei ole kellellään muulla ilman heidän lupaansa mitään asiaa, ja ainoastaan heidän säännöillään, eli kyllä ollaan siinä rinnakkais yhteiskunnassa, joita on syntynyt jo Ruotsissa ja Tanskassa tiettyihin lähiöihin. Tämä on se ilmiö, johon meillä on vielä pieni hetki ja mahdollisuus tarttua, ja nyt siihen tartutaan osittain myöskin tämän lain kautta.

Pöytäkirja PTK 13/2025 vp

No sitten toinen asia, kun täällä tuotiin puheenvuoroissa esiin sitä, että rangaistusten koventamisella ei ole sinänsä merkittävää vaikutusta siihen, miten tämä ilmiö kehittyy, että se on tällaista populismia ikään kuin rangaistusten puitteissa. Jo nyt on nähty se, että kun näistä jengeistä, jotka ilmiönä tulivat uutena esiin, ja se on myönnetty, on saatu muutama johdava jäsen pois, niin huomattavasti tilanne on rauhoittunut, huomattavasti rauhoittunut. Jos me ei oltaisi voitu puuttua niihin eikä oltaisi saatu heitä kiven sisään vähäksi aikaa rauhoittumaan, niin minä väitän, että me oltaisiin huomattavasti pidemmällä tässä ilmiössä jo. Siitäkin näkökulmasta rangaistuksilla on merkitystä nimenomaan tämän ilmiön torjumisessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää.

17.26 Juha Mäenpää ps: Arvoisa rouva puhemies! Esitin viime kaudella täällä salissa suullisen kysymyksen, ja se kuului seuraavasti:

”Arvoisa puhemies! Hyvät naiset ja miehet! Hallitus” — tämä on siis viime hallituksen aikana — ”on päättäväisesti sulkenut silmät haittamaahanmuuton vakavilta ilmiöiltä ja kiistänyt maahanmuutolla olevan mitään yhteyttä kasvaneeseen jengirikollisuuteen. Haittamaahanmuutolla on kuitenkin merkittäviä vaikutuksia, joista perussuomalaiset ovat varoittaneet vuosikymmeniä.

Väkivallan käyttö on poliisin mukaan arkipäiväistynyt, ja väkivaltaan turvaudutaan yhä useammin jengeissä. Ilmiö on laajenemassa suuremmista kaupungeista koko Suomeen. Jengiväkivallan arvioidaan kovenevan, kansainvälistyvän ja kasvavan. Rikoksista epäilyissä nuorissa kuitenkin korostuvat ne, joilla on maahanmuuttajataustaa tai joiden vanhemmat ovat muuttaneet Suomeen muualta. Arvoisa pääministeri, milloin hallitus myöntää, että olemme Ruotsin tiellä, ja puuttuu todelliseen juurisyyn eli haitallisen maahanmuuton määrään?”

Viime kaudella tämä ei hetkauttanut ketään, mutta onneksi tämä nykyinen Orpon—Purran hallitus nyt puuttuu tähän, ja haluan kiittää oikeusministeri Leena Merta, että hän on tuonut tämän asian esille.

Lainaan omaa kirjoitustani: ”Mikään ei tunnu herättävän keskustan tukemaa punaviherhallitusta unesta.” Onneksi me emme ole nyt nukkuneet. He nukkuivat oman vuoronsa ohitse, ja nyt tämä hallitus puuttuu tähän tilanteeseen. Meille on tullut kaikenlaisia jengejä. Viime kaudella puhuttiin Foxtroteista ja Dödspatrullenista, ja nämä rikokset ovat aina vain pahentuneet. Näitten samojen jengien kautta leviää huumeita. Nämä ovat vakavia asioita. Tämä on vakava asia, ja Ruotsissa se on vielä paljon edellä. Ehkä me voitaisiin pikkusen... Meillä on vielä pieni aika pysäyttää tämä, ja meitä on varoitettu.

Toimittaja Salihun mukaan on todella tärkeää ymmärtää, että tilanne voi radikalisoitua äkkiä. Hänen mukaansa Suomesta kerrotut esimerkit kuulostavat varhaisilta varoitusmerkeiltä, jollaisia Ruotsissa oli useita vuosia sitten. Tilanne kuningaskunnassa paheni nopeasti ensimmäisten ampumisten jälkeen.

No, nyt tilanne on muuttunut. Tuossa jonkun tutkijan tekemää tutkielmaa lainasin. Valitettavasti en nyt muista tämän nimeä — sen tarvittaessa saan — mutta lainaan tässä Raimo Vistbackan sanoja. Minun mielestäni nämä ovat aika ajankohtaisia tähänkin hetkeen: ”Tulevien heikkojen talousvuosien aikana meillä ei enää ole varaa ottaa pelkästään täysihoidon tarjoamista varten tänne henkilöitä viettämään aikaansa. Sen sijaan Suomen tulee pystyä ottamaan sellaisia pakolaisia, jotka tänne jotakin kautta tulevat ja pääsevät ja jotka

Pöytäkirja PTK 13/2025 vp

haluavat tehdä ja pystyvät tekemään työtä ja tätä kautta hyödyttämään maamme kansantaloutta.” Tämähän on ihan kiistatta näin, että nämä katujengit liittyvät maahanmuuttoon.

Täällä on lainattu Tony Halmetta ja Raimo Vistbackaa ja Sulo Aittoniemeä, ja se todistaa sen, että 90-luvun alusta lähtien tästä asiasta me olemme puhuneet. On hienoa, että nyt vihdoinkin ja viimein — on vuosia pidetty silmiä kiinni, kuviteltu, että me ollaan joku lintukoto ja täällä ei mitään pahaa tapahdu. Nyt on hienoa, että ministeri Leena Meri on nämä asiat tuonut tänne saliin, ja haluan kiittää häntä tästä asiasta. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan, jolle hallintovaliokunnan on annettava lausunto.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikosuhrimaksusta annetun lain muuttamisesta Hallituksen esitys HE 220/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohdient jälkeen. — Ministeri Meri, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.12 Oikeusministeri Leena Meri (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Käsiteltävänä on rikosuhrimaksusta annetun lain muuttamista koskeva hallituksen esitys. Esityksellä korotettaisiin rikoksenteikijän maksettavaksi määrättäviä rikosuhrimaksuja 50 prosenttia. Vankeusuhkaiseen rikokseen syyllistyneelle henkilölle määrättävä 40 euron rikosuhrimaksu nousisi 60 euroon ja nykyinen 80 euron maksu 120 euroon. Yhteisösakkoon tuomittavan oikeushenkilön rikosuhrimaksu nousisi 800 eurosta 1 200 euroon. Maksujen korotus toisi arviolta 1,9 miljoonan euron lisäyksen nykyiseen noin neljän miljoonan euron vuotuisen rikosuhrimaksujen tuottokertymään, joka kohdennetaan täysimääräisesti uhrien tukipalveluihin.

Tukipalveluiden rahoitustarvetta lisää se, että tukipalveluja tarvitsevien ja käyttävien uhrien määrä yhteiskunnassa on kasvanut. Hallituksen esityksen keskeisenä tavoitteena on turvata rikoksen uhreille tarpeellisten tukipalveluiden saatavuutta siten, että rikoksenteikijän osuutta tukipalveluiden rahoituksessa vahvistetaan. Kyse on rikollisuudesta aiheutuviin haittojen ja kustannusten oikeudenmukaisesta jakamisesta yhteiskunnassa.

Oikeusministeriön valtionavustusmomentilta ja rikosuhrimaksujen tuotolla rahoitettavien Rikosuhripäivystyksen ja esimerkiksi Nollalinjan asiakasmäärät ovat kasvaneet rikosuhrimaksun käyttöönoton jälkeen. Samalla ovat kasvaneet tukipalveluiden tuottamisen kustannukset. Riittävän rahoituksen puuttuessa riskinä on palveluiden supistaminen ja se, että uhri joutuu tukipalvelun saamiseksi yhä enenevässä määrin jonottamaan.

Rikosuhrimaksu on ollut käytössä kahdeksan vuotta, eikä maksuja ole kertaakaan korotettu. Ehdotuksella vastataan myös rahan arvon muutoksen aiheuttamiin korotustarpeisiin.

Pöytäkirja PTK 13/2025 vp

Lisäksi varaudutaan EU-velvoitteissa tapahtuneeseen kehitykseen, joka vaikuttaa tukipalveluilta vaadittavaan vähimmäistasoon.

Ehdotus pohjautuu hallitusohjelman kirjaukseen selvittää mahdollisuudet korottaa rikosuhrimaksuja. Hallitusohjelmassa on sitouduttu myös laatimaan uhripoliittinen toimenpideohjelma, jonka yhtenä tavoitteena on turvata uhrien tukipalveluiden rahoitus. Rikosuhrimaksujen korotusmahdollisuuksia koskeva arviomuistio julkaistiin oikeusministeriössä kesäkuussa 2024. Uhripoliittista toimenpideohjelmaa valmistellaan parhaillaan oikeusministeriön johdolla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

15.15 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen esityksen tarkoituksena on korottaa rikosuhrimaksun rahamääriä peräti 50 prosenttia. Lisäksi maksun oikeasuhtaisuuden turvaamista koskeva säännös laajennettaisiin koskemaan oikeushenkilöä.

Rikosuhrimaksujen korottamisen tavoitteena on turvata rikoksen uhreille tarpeellisten tukipalvelujen saatavuutta sekä edistää rikollisuudesta aiheutuvien haittojen ja kustannusten oikeudenmukaista jakamista. Samalla vastataan rahan arvon muutosten aiheuttamiin rikosuhrimaksujen korotustarpeisiin — nythän maksut ovat pysyneet ennallaan viimeiset kahdeksan vuotta.

Esityksen pihvinä on käytännössä se, että rikoksentekijät ottavat suuremman vastuun uhriensa tukipalveluiden rahoittamisesta. Tämähän on ihan tavan kansalaisen oikeustajun mukainen suunta: joka aiheuttaa, se maksaa. Rikosuhrimaksuilla tuetaan esimerkiksi Rikun ja Nollalinjan kaltaisia toimijoita. Rikosten uhrien tukipalveluita siis rahoitetaan jatkossa entistä paremmin. Näiden palveluiden asiakasmäärät ovatkin olleet roimassa kasvussa viime vuosina, ja niille on selkeästi tarvetta ja kysyntää yhteiskunnassamme.

Arvoisa puhemies! Meille perussuomalaisille on selvää, että uhrin asema on tärkeä. Vasemmistolaista politiikkaa vuosikausia seuranneena voin todeta, että rikoksentekijän eli epäillyn asemaa on korostettu jatkuvasti. Rikoksentekijä nähdään monta kertaa itsekin jonkinlaisena ympäröivien olosuhteiden uhrina, ikään kuin hänellä ei olisi itsellään mitään vastuuta tekemisistään. Syy on aina jossain muualla. Istuva hallitus näkee asiat kuitenkin toisin, ja me turvaamme nyt tarpeellista rahoitusta rikosuhripalveluille, koska välitämme oikeasti rikoksen uhreiksi joutuneista. Nyt on uhrien oikeuksien vuoro. Kiitos jälleen, oikeusministeri Leena Meri. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Lakivaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Eerola, olkaa hyvä.

15.17 Juho Eerola ps: Arvoisa herra puhemies! Myös minä kiitän oikeusministeri Merta tästä esityksestä, jota on alettu jo ennakolta lakivaliokunnassa käsittelemään, aivan kuten tuota edellistäkin asiaa.

Suomessa rikoksen uhrilla on oikeus saada tukea, mutta tällä hetkellä uhrien tukipalveluiden rahoittaminen on ollut osittain riippuvaista valtion budjetista, ja sitten samalla rikolliset ovat osallistuneet tähän rahoitukseen aivan liian vähän.

No nyt tällä lakimuutoksella, mikä ollaan tekemässä, rikolliset alkavat maksamaan enemmän näistä uhrien tukipalveluista — ministeri Meri tuossa niitä summia äsken kertasi. Tämä on mielestäni erittäin oikeudenmukaista. Ei ole kohtuullista, että veronmaksajat

Pöytäkirja PTK 13/2025 vp

kantavat yksin rikosten aiheuttamat kustannukset. Tämä rikosuhrimaksu ei ole mikään lisärangaistus vaan looginen jatkumo sille, että rikollisuuden kustannukset kohdistuvat myös näihin tekijöihin itseensä. Tämä maksujen korotus on sitä paitsi mielestäni aika maltillinen ja perusteltukin, ja se varmistaa, että nämä tukipalvelut voivat jatkaa ja kehittyä tulevaisuudessa ja rikoksen uhria ei jätetä yksin. Tämä on askel kohti oikeudenmukaisempaa yhteiskuntaa.

Sitten keräsin tähän vielä pointseja — jollain on aina kolme pointsia, mutta itselläni on neljä pointsia siitä, minkä tähden tämä on erinomaisen hyvä: Eli rikolliset kantavat enemmän vastuuta näistä rikoksistaan. Sitten toisekseen, veronmaksajien taakkaa kevennetään. Kolmanneksi, uhrien tukipalvelut saavat varmemman rahoituksen. Ja sitten neljäs ja tärkein, viesti rikollisuutta vastaan kovenee.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rostila, olkaa hyvä.

15.19 Onni Rostila ps: Arvoisa herra puhemies! Samoilla linjoilla aiemmin kuultujen puhujien kanssa: tästä on helppo kiittää hallitusta ja oikeusministeriä. Rikosuhrimaksua ei ollut tosiaan korotettu oikeastaan koko sen voimassaoloaikana, ja itsekin sen muistan, että käytännön asianajotointa harjoittaessani aika pieniksi ne summat sitten loppuvaiheessa tässä ehtivät jo jäämään, vähän näennäisiksi. Tämä on tarpeellinen uudistus. Tällä pystytään rahoittamaan ja turvaamaan siten muun muassa Rikosuhripäivystyksen toiminta, ja tämä on linjassa hallituksen yleisen kriminaalipoliittisen linjan kanssa, eli korostetaan uhrin asemaa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

15.20 Rami Lehtinen ps: Arvoisa puhemies! Kiitos myöskin minun puolestani ministeri Merelle tästä erinomaisesta laista.

Aikanaan kun tämä kahdeksan vuotta sitten tuli, niin myöskin itse rupesin lisäämään sakkojen päälle näitä rikosuhrimaksuja ja mietin, mikä mahtaa olla asiakkaiden vastaanotto, mutta enpä juuri napinaa ole kohdannut siitä, että he joutuvat maksamaan sakon lisäksi rikosuhrimaksun. Se on ymmärrettävä lisä sakon päälle, koska sen käyttötarkoitus on, että se menee näitten uhrien auttamiseen, ja se on kaikille hyväksyttävä tarkoituserä. Tämän lain tarkoitus oli tehdä nimenomaan linjakorotus tähän ja korjata sitä tasoa, joka tässä kahdeksan vuoden aikana on jäänyt vähän muusta kulukehityksestä perään, ja siinä mielessä tämä korotuksen määräkin on ihan ymmärrettävä ja hyvä.

Muutama asia, mitkä tässä oman soveltamisen kautta ovat tulleet esiin tämän kahdeksan vuoden aikana:

Yksi on se, että joiltakin osin... ja uskon, että myöskin perussuomalaiset ehkä haluaisivat jopa kiristääkin tätä lainsäädäntöä jo nykyisestäään.

Ja yhtenä haluan nostaa tämän alaikäisten vapautuksen siitä, että he eivät joudu tätä rikosuhrimaksua maksamaan. Siihen toki aikanaan on ollut hyvät perusteet. Tämän lain tämänkertainen tarkoitus ei ole sisältöä tarkastella, mutta tulevaisuuteen kun mennään, niin jos tämä yhteiskunnallinen kehitys on samanlaista kuin nytkin, eli että väkivaltarikokset raaistuvat ja niitä tehdään nuorisojengeissa, niin pitäisin vähintään kohtuullisena sitä, että myöskin jossain vaiheessa tarkasteltaisiin sen sisältöä, että olisivatko myöskin alle 18-vuotiaat sitten velvollisia maksamaan osuutensa rikosten uhreille aiheutuneista haitoista.

Pöytäkirja PTK 13/2025 vp

Niin kuin tässä just edellisen lain osalta todettiin, niin nöyryyttämisestä ja muusta tulee merkittäviä psykososiaalisia haittoja, joiden korjaaminen sitten vaatii pitkiä hoitojaksoja ja jotka aiheuttavat jopa pysyvää työkyvyttömyyttä. Eli näiltä osin tulevaisuudessa on hyvä tarkastella sitten ehkä tätä sisältöäkin jossakin vaiheessa, mutta kokonaisuutena erinomaisen hyvä lakiesitys.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savio, olkaa hyvä.

15.21 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Hallitus tosiaan ehdottaa rikosuhrimaksuja korotettavaksi 50 prosentilla, ja tämä ehdotus on erittäin kannatettava. Se on samalla osoitus siitä, että hallitus asettaa rikoksen uhrin oikeusturvan ensisijalle. Tämä on ollut perussuomalaisen linja jo vuosikausien ajan, ja siksin tässä salissa esitettyihin lukuisiin kiitoksiin on myös minun erittäin helppoa yhtyä.

Arvoisa puhemies! Oikeusministeri Meri mainitsi myös tämän oikeusministeriössä valmisteltavana olevan uhripoliittisen toimenpideohjelman. Sen tavoitteena on siis yleisemmälläkin tasolla turvata rikosten uhrien tukipalveluiden rahoitus ja parantaa uhrien asemaa rikosoikeudellisissa menettelyissä. Kiitän oikeusministeriä tästä toimenpideohjelmasta, joka on siis valmisteltavana.

Arvoisa puhemies! Täällä käytiin läpi jo aiemmin, että nämä rikosuhrimaksut ovat pysyneet ennallaan jo noin kahdeksan vuotta ja nyt on korkea aika korottaa niitä. On täysin oikeudenmukaista, että rikoksen tekijät kantavat nykyistä suuremman vastuun rikoksen uhrien tukipalveluista. Näille palveluille on ollut selvästi enemmän kysyntää viime vuosina. On täysin oikein, että rikoksen uhrien asemaa parannetaan ja rikosten tekijöiden vastuuta teoistaan kasvatetaan. Se on ollut tämän hallituksen yleinen linja.

Arvoisa puhemies! Kiitänkin hallitusta ja erityisesti oikeusministeri Merta tästä erittäin hyvästä ja oikeudenmukaisesta lakiesityksestä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Haluaako ministeri Meri kommentoida esitettyjä puheenvuoroja? [Leena Meri: Voisin ihan lyhyesti!] — Olkaa hyvä, kaksi minuuttia.

15.23 Oikeusministeri Leena Meri: Kiitos oikein hyvistä puheenvuoroista. Ihan muutama kommentti.

Katsoin tuossa, että oikeusministeriössä on pohdittu sitä 15—17-vuotiaiden osalta, kun on selvitetty sitä, kuinka paljon 15—17-vuotiailla on ulosotossa maksuja. Niistä on ollut merkittävä määrä sakkoja, eli sitten siinä on tietysti, että halutaanko sinne kerryttää lisää niitä, mutta kyllä tätäkin tulee miettiä. Sitten taas voidaan joskus miettiä, mikä se vanhempien vastuu siitä sitten ehkä olisi. Toki se rikos on hänen itsensä tekemä, mutta kyllä tämä on ihan selvittämisen arvoinen asia. Muutenhan se jää niin, ettei sitä sitten makseta lainkaan.

Tuossa edustaja ja lakivaliokunnan puheenjohtaja Eerolalla oli mainiot nämä neljä pointsia, että rikollisen vastuu kasvaa ja veronmaksajan kohtuullistuu, uhripalvelut turvataan ja viesti kovenee rikollisille, että sinä osallistut enemmän ja vastuita syntyy. Ja tämä on hienoa, että meillä on tämä uhri tässä keskiössä. Hyvin paljon menneinä vuosina on puhuttu aina siitä, ja tietysti täytyy olla vastaajan oikeusturva ja tietysti muut, syyttömyys-olettamat ja muuta, mutta kun se uhri on jäänyt unohduksiin. Tämä on tärkeätä, että me keskustellaan uhrin oikeuksista. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 13/2025 vp

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sakon täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 5/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Ministeri Meri, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.25 Oikeusministeri Leena Meri (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Oikeusrekisterikeskus perii rahamääräiset tai muuhun omaisuuteen kohdistuvat seuraamukset, kuten sakot ja erilaiset hallinnolliset seuraamusmaksut. Perinnässä noudatetaan sakon täytäntöönpanosta annettua lakia, joka on yli 20 vuotta vanha. Tässä hallituksen esityksessä uudistetaan osa lain vanhentuneesta säätelystä. Oikeusrekisterikeskuksessa on myös parhaillaan käynnissä hanke, jossa uudistetaan seuraamusten perinnässä käytettävää tietojärjestelmää. Ehdotetut lainmuutokset liittyvät osaltaan tähän tietojärjestelmähankkeeseen.

Hallitusohjelman tavoitteena on oikeusprosessien sujuvoittaminen, jotta asiat liikkuvat tuomioistuimissa ja viranomaisissa nopeammin ja ihmiset saavat oikeutta nopeammin. Tällä hallituksen esityksellä edistetään myös tätä hallitusohjelman tavoitetta. Ehdotettujen lainmuutosten ja tietojärjestelmä uudistuksen tavoitteena on nimittäin tehostaa ja sujuvoittaa seuraamusten täytäntöönpanoa. Muutoksilla edistetään Oikeusrekisterikeskuksen valmiuksia huolehtia täytäntöönpanotehtävistään nykyistä tehokkaammin. Samalla selvennetään muidenkin täytäntöönpanoon osallistuvien viranomaisten tehtäviä ja toimivaltuuksia. Esitys on laaja ja sisältää runsaasti pieniä muutoksia täytäntöönpanomenettelyä koskevaan sääntelyyn. Esityksen keskeisimpinä muutoksina nostan esille seuraavat kolme asiakokonaisuutta:

Ensinnäkin uudistetaan hallinnollisten seuraamusmaksujen täytäntöönpanoa koskevat säännökset, joita nykyisin on useissa kymmenissä eri laeissa. Tyypillinen hallinnollinen seuraamusmaksu on liikennevirhemaksu, joka voidaan määrätä lievestä liikenne rikkomuksesta. Esityksessä nämä säännökset kootaan sakon täytäntöönpanosta annettuun lakiin. Laissa säädetään jatkossa yhtenäiset säännökset muun muassa seuraamuksista ilmoittamisesta, niiden täytäntöönpanokelpoisuudesta ja raukeamisesta. Muutos korvaisi nykyisen sekavan sääntelyn.

Toiseksi uudistettaisiin rahamääräisen saatavan perintää koskevat säädökset. Kysymys on siitä, missä menettelyssä viranomaiset perivät maksuvelvolliselle määrättyt sakot ja muut vastaavat maksut. Tältä osin nykyinen sääntely on paikoin puutteellista ja vanhentu-

Pöytäkirja PTK 13/2025 vp

nutta. Uudistetut säännökset selkeyttäisivät esimerkiksi sitä, milloin perinnässä sovelletaan ulosottokaarta ja milloin täytäntöönpano päättyisi.

Kolmanneksi uudistettaisiin rikosvahinkokorvausten takautumissaatavan perintää ja korvauksen takaisinperintää koskevat säännökset. Kysymys on siis valtion oikeudesta periä korvaus rikoksentekijältä, jos uhrille on maksettu korvaus valtion varoista. Tähän liittyvät tehtävät siirrettäisiin kokonaisuudessaan Oikeusrekisterikeskukselle ja menettelyä selkeytettäisiin.

Lisäksi esitykseen sisältyy useita yksittäisiä säännösmuutoksia, joilla selvennettäisiin täytäntöönpanomenettelyä.

Myöhemmin vielä tällä hallituskaudella on tarkoitus antaa toinen hallituksen esitys, jossa uudistetaan loput sakon täytäntöönpanosta annetusta laista. Tämä myöhempi esitys liittyy mainitsemaani tietojärjestelmähankkeeseen, joten se annetaan tietojärjestelmähankkeen edettyä. Arvioitu aikataulu tällä hetkellä on vuoden 2026 aikana.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja lakivaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Eerola, olkaa hyvä.

15.29 Juho Eerola ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Lain on oltava oikeudenmukainen ja selkeä, ja nyt sellaista taas kerran sorvataan. Se tarkoittaa tässä kohtaa, että laki on oikeudenmukainen ja selkeä siitä, että sakot ja hallinnolliset seuraamusmaksut tulee periä tehokkaasti ja niiden tällaiset täytäntöönpanon porsaanreiät, mitä on ollut aikaisemmin, täytyy tukkia. Tämä lakiesitys parantaa siis sakkojen täytäntöönpanojärjestelmää ja selkeyttää tätä muuntorangaistusta ja mahdollistaa tällaisen sujuvamman rikosoikeudellisten seuraamusten perinnän. Ei ole oikein se tilanne, mikä on nyt ollut tässä, että rikoksia tekevät voivat jättää sakkonsa maksamatta ilman seuraamuksia. Tämä muuntorangaistuksen selkeyttäminen varmistaa, että myös toistuvasti sakkonsa laiminlyöneet henkilöt joutuvat vastuuseen teoistaan.

Tämä lakiesitys ei ole pelkästään tekninen päivitys, vaan merkittävä askel oikeusvaltion periaatteiden vahvistamiseksi, ja oikeusvaltion periaatteen täällä on monasti huudettu. Perussuomalaiset tukevat tietenkin tätä lakiesitystä, koska se tekee oikeudenmukaisuudesta totta myös käytännössä, eli rikoksista ja rikkomuksista tulee seurata todellisiakin seuraamuksia. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

15.30 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri! Loistavaa, että tämä on edennyt. Tämä on hyvä lakiesitys, ja ei voi kuin kiittää teitä ja omaa panostanne. Tietenkin kaikkia muita perussuomalaisia voi kiittää myös tästä, että tämä asia on vihdoinkin saatu tälle tolalle. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 143/2024 vp

Pöytäkirja PTK 13/2025 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 2/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 2/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Hallintovaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.31 Mauri Peltokangas ps (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan hallitusohjelmaan perustuen muutoksia erityisesti ulkomaalaislain säilöönottoa ja maahantulokieltoa koskevaan sääntelyyn. Ehdotetuilla muutoksilla myös täydennetään osaltaan EU:n paluudirektiiviä ja vastaanottodirektiiviä. Ehdotetuilla muutoksilla ennakoidaan myös tulevia paluuta koskevan EU-sääntelyn muutoksia.

Ulkomaalaislakiin ehdotetaan lisättäväksi kaksi uutta yleisen järjestyksen ja yleisen turvallisuuden varmistamiseen tähtäävää säilöönottoperustetta. Lisäksi laissa jo olevaa pakenemisen vaaran käsitettä täsmennetään ja sen yhteyttä säilöönoton edellytyksiin vahvistetaan. Säilöönoton enimmäiskestoaikaa pidennetään paluudirektiivin mahdollistamin tavoin 18 kuukauteen. Lakiin lisätään mahdollisuus pidentää säilöönottoaikaa myös kansallisen turvallisuuden taikka yleisen järjestyksen tai yleisen turvallisuuden vaarantuessa ennen maastapoistamispäätöksen tekemistä. Nämä muutokset merkitsevät säilöönottoa koskevan sääntelyn tiukentamista.

Arvoisa puhemies! Maahantulokiellon määräämistä pyritään tehostamaan tekemällä siitä nykyistä velvoittavampaa tilanteissa, joissa henkilölle ei ole annettu vapaaehtoisen paluun aikaa tai hän ei ole poistunut maasta vapaaehtoisen paluun ajan kuluessa. Näissä tilanteissa harkinta rajataan koskemaan ainoastaan lapsen etua ja perhe-elämän suojaa.

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi mahdollisuus määrätä kolmannen maan kansalaiselle määräaikainen maahantulokielto enintään 15 vuodeksi. Lakia ehdotetaan muutettavaksi myös siten, että toistaiseksi voimassa oleva maahantulokielto voidaan määrätä edellyttämättä rangaistukseen tuomitsemista, jos ulkomaalaisen katsotaan muodostavan vakavan uhkan kansalliselle turvallisuudelle. Lisäksi lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset oleskeluluvan peruuttamisesta ja maahantulokiellon määräämisestä Suomen ulkopuolella ollelle henkilölle.

Hallintovaliokunta on useissa yhteyksissä korostanut tehokkaan palautusjärjestelmän merkitystä muuttoliikkeen hallinnassa. Valiokunta pitääkin tärkeänä, että ehdotetuilla muutoksilla pyritään säilöönoton tehokkaampaan käyttöön maassa laittomasti oleskelevien henkilöiden palautusten tehostamiseksi. Niillä myös edistetään yleisen järjestyksen ja yleisen turvallisuuden sekä kansallisen turvallisuuden turvaamista yhteiskunnassamme. Samalla viranomaisille annetaan nykyistä paremmat mahdollisuudet ehkäistä ja torjua laitonta maahantuloa ja maassa oleskelua.

Hallintovaliokunta pitää ehdotettuja muutoksia ulkomaalaislakiin perusteltuina. Valiokunta korostaa palautusten tehostamisen näkökulmasta etenkin nimenomaista velvoitetta tehdä yhteistyötä toimivaltaisten viranomaisten kanssa ja pakenemisen vaaraa koskevan sääntelyn selkeyttämistä. Hallintovaliokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä mietin-

Pöytäkirja PTK 13/2025 vp

nöstä ilmenevin huomautuksin ja muutosehdotuksin. Hallintovaliokunnan mietinnössä on otettu asianmukaisesti huomioon perustuslakivaliokunnan lausunnosta ilmenevä valtiosääntöoikeudellinen huomautus.

Arvoisa puhemies! Mietintöön jätettiin kaksi vastalauseetta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Peltonen, olkaa hyvä.

15.35 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä oleva hallintovaliokunnan mietintö koskee hallituksen esitystä, jolla täydennetään EU:n nykyisen paluudirektiivin kansallista toimeenpanoa. Samalla se ennakoii uudelleenlaadittua paluudirektiiviä, jota koskevan ehdotuksen komissio on antanut alun perin jo vuonna 2018 mutta joka ei ole vielä voimassa olevaa lainsäädäntöä. Uudelleenlaadittu paluudirektiivi ja nyt käsillä oleva hallituksen esitys liittyvät siten kiinteästi Euroopan unionin pitkäaikaiseen tavoitteeseen vahvistaa ja yhdenmukaistaa maahanmuuttopolitiikkaa Euroopan unionin alueella.

Arvoisa puhemies! Hallittuun, toimivaan ja sosiaalisesti oikeudenmukaiseen maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikkaan kuuluu, että kielteisen oleskelulupapäätöksen saaneet poistuvat maasta. Koko Euroopan tasolla tämän periaatteen toteutumisessa on merkittäviä ongelmia eivätkä palautukset toimi tarkoituksenmukaisella tavalla. Tätä taustaa vasten komission pyrkimys velvoittaa jäsenmaat tehokkaampiin toimiin on ymmärrettävä, kuten on myös hallituksen esityksen pyrkimys tehostaa kielteisen päätöksen saaneiden paluuta.

Vaikka me sosiaalidemokraatit tuimme hallintovaliokunnassa hallituksen esityksen keskeisiä ehdotuksia, katsomme kuitenkin esityksen edellyttävän eräiltä osin myös muutoksia. Nämä muutostarpeet ovat nousseet esiin myös hallintovaliokunnan asiantuntijakuulemisissa, esimerkiksi oikeusministeriön asiantuntijalausunnossa. Käsittelen seuraavaksi nämä muutostarpeet.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan lisättäväksi uudeksi säilöönottoperusteeksi se, että henkilö muodostaa uhan yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle. Muutos täydentäisi nykyistä lainkohtaa, jossa säilöönoton perusteeksi on jo säädetty uhka kansalliselle turvallisuudelle. Pidämme pykälämuutoksen tavoitetta kannatettavana. Kynnys säilöönnotolle kansallisen turvallisuuden perusteella on muodostunut käytännössä hyvin korkealle. Esimerkiksi kokemukset vuosien 2015—2016 pakolaiskriisistä ovat tuoneet esiin tarpeen uudelle säilöönottoperusteelle, joka sisältyy myös uudelleenlaadittuun paluudirektiiviin. Myös ajankohtaisen turvallisuusympäristömme muutokset, kuten välineellistetyn muuttoliikkeen uhka, ennakoivat osaltaan tarvetta uudelle säilöönottoperusteelle. Esityksessä ehdotettu muutettu pykäläteksti on kuitenkin muotoiltu varsin väljästi ottaen huomioon, että säilöönotto merkitsee pitkälle menevää puuttumista henkilön perusoikeuksiin. Muun muassa oikeusministeriö toi tämän esiin valiokunnan asiantuntijakuulemisissa, ja perustuslakivaliokunta lausunnossaan kehotti hallintovaliokuntaa tarkastelemaan mahdollisuuksia sääntelyn täsmentämiselle tältä osin. Yleinen järjestys ja turvallisuus eivät suojattavina oikeushyvinä täysin rinnastu suoraan kansalliseen turvallisuuteen, minkä vuoksi säilöönnotolle niiden vuoksi on perusteltua asettaa täsmällisemmät ja osin tiukemmat ehdot. Lakiehdotuksen perusteluissa kriteerejä kyllä tarkennetaan, mutta katsomme, että säännöksen luonteen huomioon ottaen itse pykälätekstiä tulisi terävöittää oikeusministeriön esittämällä tavalla. Näin vältettäisiin myös perusteluilla säätämistä.

Hallituksen esityksessä pakenemisen vaaraa koskeva ulkomaalaislain pykälä ehdotetaan kirjoitettavaksi kokonaan uudelleen. Näin kirjattaisiin auki nykyistä selkeämmin pa-

Pöytäkirja PTK 13/2025 vp

luudirektiivissä edellytetyt objektiiviset perusteet pakenemisen vaaran arvioimiselle. Vanha sääntely on paikoin koettu epäselväksi viranomaisten sitä soveltaessa. Katsomme kuitenkin, että säännöksiä olisi vielä ollut tarpeen eräiltä osin täsmentää. Ehdotetussa pykälässä pakenemisen vaaran tunnusmerkit on jaettu kahteen eri momenttiin. Esityksen perusteluista käy ilmi, että tällä on ollut tarkoitus tehdä erottelua näiden kriteereiden välillä. Pykälän 2 momentin mukaisten seikkojen on tarkoitus olla painavampia ja vahvempia perusteita säilöönoton edellytysten täyttymiselle kuin 3 momentissa mainitut perusteet. Kyseinen ero momenttien soveltamisessa ei kuitenkaan käy ilmi pykälätasolla. Ehdotus sortuu tässä jälleen perusteluilla säätämiseen. Tämä on ongelmallista näin olennaisesti yksilön perustaviin oikeuksiin vaikuttavassa sääntelyssä. Katsomme, että oikeusvarmuuden ja sääntelyn laadun varmistamiseksi ero momenttien soveltamisessa on tarpeen tuoda esiin pykälissä, ja tähän liittyy myös toinen muutosehdotuksemme.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan myös lisättäväksi lain 58 §:ään uudet 7 ja 8 momentit. Näissä säädettäisiin oleskeluluvan peruuttamisesta tilanteesta, jossa ulkomaalainen oleskelee muualla kuin Suomessa. Tällä hetkellä ulkomaalaislaki ei mahdollista maahan-tulokiellon määräämistä Suomen ulkopuolella olevalle henkilölle. Tällaisen henkilön oleskelulupaa ei myöskään ole voitu peruuttaa rikosten tai yleisen järjestyksen tai kansallisen turvallisuuden vaarantumisen perusteella ennen kuin henkilö taas palaa Suomeen. Säännöksen taustalla ovat uudenlaiset ilmiöt, joissa ulkomaalaisen maahantulo Suomeen tulisi voida estää kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi. Esimerkiksi konfliktialueilta matkustavat niin kutsutut vierastaistelijat muodostavat suoraan uhan Suomen turvallisuudelle, ja vierastaistelijoiden maahantulo on perusteltua pyrkiä nykyistä tehokkaammin estämään. Siten tämän säännöksen tavoitteet ovat kannatettavia. Mikäli henkilöä odottaisi karkotus heti hänen palattuaan Suomeen, on perusteltua jo pyrkiä estämään hänen palaamisensa lähtökohtaisesti. Hallituksen esityksessä säännös on kuitenkin kirjoitettu muotoon, joka ei vastaa muilta osin ulkomaalaislain kirjauksia, ja olemme tehneet tämän kolmannen muutosehdotuksen, jotta tämä muotoilu olisi yhdenmukainen muualla ulkomaalaislaissa säädetyin kanssa.

Arvoisa puhemies! Edellä toteamani ja esittelemieni muutostarpeiden perusteella teen vastalauseen 1 mukaiset muutosehdotukset.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

15.42 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Meillä on ensimmäisessä käsittelyssä hallituksen esitys ulkomaalaislain muuttamiseksi ja hallintovaliokunnan mietintö siihen liittyen. Tämän esityksen tarkoituksenaan on lisätä mahdollisuuksia ottaa ulkomaalainen säilöön yleisen järjestyksen ja turvallisuuden vaarantamisen vuoksi. Tällä myös tehostetaan laittomasti maassa oleskelevien henkilöiden maasta poistamista ja turvataan siten tehokkaammin yleinen järjestys, kansallinen turvallisuus ja turvallisuus ylipäätään.

Tervehdin ilolla tätä hallituksen esitystä. Tiukemmat säädökset ja säilöönoton mahdollisuus toimivat ulkomaalaisille rikollisille jo itsessään pelotteena ja siten ehkäisevät rikollisuutta. Maasta poistamisen vaara ja kotimaahan palauttaminen eivät varmasti monelle tänne hankkiutuneelle maistu, sillä he tietävät kyllä, minkälaiset olosuhteet siellä kotimaassa odottavat. Siellä eivät odota hyvinvointiyhteiskunnan laajat palvelut eikä rauhallinen ja vakaa ympäristö.

Pöytäkirja PTK 13/2025 vp

Arvoisa puhemies! Kuten arvata saattaa, punavihreät puolueet ovat jättäneet vastalauseet lakiesityksestä. Sosiaalidemokraateilla on vain pientä muutosesitystä, mutta vasemmistoliiton ja vihreiden vastalause esittää koko lakiesityksen hylkäämistä. Kun puhumme maahanmuutosta, on hyvä muistaa, mitkä puolueet täällä ajavat juuri sellaista politiikkaa, joka on johtanut meillä maahanmuuton aiheuttamien ongelmien räjähdysmäiseen kasvuun. Vihreille ja vasemmistolle ulkomaalaisten liikkumisvapaudet menevät Suomen ja suomalaisten turvallisuuden yli niin, että heilahtaa. Entä suomalaisten oikeudet, missä ovat meidän oikeutemme turvalliseen ja vakaaseen yhteiskuntaan? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vornanen, olkaa hyvä.

15.44 Timo Vornanen tv: Arvoisa puhemies! Hyvät Suomen kansanedustajat! Suomessa oleskelee tällä hetkellä tuhansia laittomasti maassa olevia henkilöitä. Tarkkaa lukua ei tiedä kukaan, mutta arviot liikkuvat 3 000 ja 6 000 henkilön välillä. Jo tämä epävarmuustekijä oleskelijoiden määrästä kertoo tilanteen kontrolloimattomuudesta. Onko todellakin niin, että me emme tiedä, keitä maassamme liikkuu? Valtion perustehtävä on pitää huolta kansalaisten turvallisuudesta. Tähän kuuluu olennaisena osana tieto siitä, ketkä maassamme oleskelevat. Ilman turhaa pelonlietsontaa haluan muistuttaa, että puutteelliset tiedot oleskelevista henkilöistä ovat pahimmillaan hyvä kasvualusta terrorismille ja vihamielisten valtioiden toimijoiden soluttautumiselle. Siksi tämä laittomaan maassaoloon puuttuva lakiesitys on erittäin tervetullut. Kun laittomasti oleskelevat pystytään poistamaan maasta nopeammin ja tehokkaammin, pienenee riski myös sille, että henkilö katoaa viranomaisilta.

Mielestäni tämä lakiesitys jää kuitenkin vajaaksi, sillä jatkossakaan laittomassa maassa oleskelussa avustamista ei ole kriminalisoitu. Omassa tällä viikolla jätetyssä laittoman maassaolon kriminalisointia koskevassa toimenpideoitteessani olenkin nostanut yhdeksi tärkeäksi ydinasiaksi juuri laittoman maassaolon avustamisen kriminalisoinnin. Laittomassa maassa oleskelussa avustaminen helpottaa oleskelua ja luo silti ilmiselvän vetovoimatekijän pyrkiä Suomeen. Lisäksi se vaikeuttaa viranomaisten työtä ja on epäoikeudenmukainen niitä kohtaan, jotka noudattavat maahanmuuttolainsäädäntöä. Jokainen ymmärtää terveellä maalaisjärjellä, että jo rikoksessa avustaminen helpottaa rikoksen tekemisen jatkamista. Miksei rikoksessa avustamista pyritäisi tässäkin tapauksessa estämään? Mielestäni laittoman maassaolon avustaminen pitäisi ehdottomasti kriminalisoida. Laittomasti maassamme olevien henkilöiden avustamista perustellaan tietenkin usein inhimillisillä syillä. Emme voi kuitenkaan oikeusvaltiona hyväksyä kannustimia laittomaan maahanmuuttoon ja täällä oleskeluun. Suomi ei saa näyttäytyä tulijoille kohteena, johon kannattaa saapua keinoja kaihtamatta, minkä jälkeen laittomaankin oleskeluun saa tukea.

Lisäksi hyvin harvoin nostetaan keskusteluun, että laittomassa oleskelussa avustaminen saattaa olla myös yksi laittoman liiketoiminnan muoto samaan tapaan kuin ihmisten salakuljettaminen maahan. Laittomassa maassa oleskelussa avustamisen kriminalisointi olisi-kin tärkeä lisäaskel oikeaan suuntaan. Se vahvistaisi luottamusta maahanmuuttojärjestelmäämme ja osoittaisi, että Suomi on vakavissaan laittoman maahanmuuton torjunnassa.

Juuri nyt Yhdysvallat ja muut suuret maahanmuuttajia vastaanottavat maat kiristävät maahanmuuton ja oleskelun edellytyksiä. Suomen täytyykin tässä globaalissa tilanteessa olla nyt erityisen tarkkana ja vähentää maamme vetovoimatekijöitä sellaiselle maahanmuutolle, joka on Suomen kannalta haitallista.

Pöytäkirja PTK 13/2025 vp

Kiitoksia hallintovaliokunnalle tästä mietinnöstä ja hallituksellemme tästä esityksestä. Kannatan tätä esitystä erittäin mielelläni. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

15.48 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Aiemmassa puheenvuorossa edustaja Peltonen oli varsin vakuuttava jälleen kerran, kuten hänen tapanaan on, joten, arvoisa herra puhemies, kannatan edustaja Peltosen tekemiä vastalauseen numero 1 muutosehdotuksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu on poissa. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

15.49 Rami Lehtinen ps: Arvoisa puhemies! On jälleen todettava, että tässä on yksi laki siinä laajassa ketjussa, jossa maahanmuuton tiukennuksia tehdään, ja ei voi kuin kiittää tästä hyvästä mietinnöstä hallintovaliokuntaa ja myöskin sen jäseniä siitä hyvästä käsittelystä, mitä siellä tehtiin.

Tässä on erittäin monia hyviä ulottuvuuksia, ja erityisesti haluaisin nostaa tästä esiin sen, että kun puhutaan yleisestä järjestyksestä ja turvallisuudesta ja siitä, että sen perusteella voidaan jatkossa ottaa säilöön, niin tässä on huomioitava myöskin sellainen, että vastaanottokeskukset saavat tästä rauhaa. Eli niitä henkilöitä, jotka aiheuttavat siellä häiriöitä jatkuvasti, tähän mennessä ei juurikaan ole voitu poistaa muuta kuin pistemäisesti lyhyeksi ajaksi, mutta jatkossa heidät voi ottaa pidemmäksi aikaa kiinni. Ja se on myöskin vastaanottokeskusten rauhan osalta ja niiden ihmisten osalta, jotka tänne haluavat kotoutua, äärimmäisen hyvä asia, että heillä on mahdollisuus elää rauhassa sen aikaa kun prosessia käsitellään.

Sitten toinen tärkeä seikka on tämä pakenemisen vaara. Poliisissa on erityisen hankalia ongelmia niiltä osin kun henkilö pitäisi poistaa maasta ja kun hänelle asia tiedoksi annetaan, niin hän samalla hetkellä sattumanvaraisesti ja salamannopeasti katoaa maasta tai painuu maan alle niin että häntä ei tavoiteta poistamisen hetkellä lainkaan. Jatkossa lähtökoh- ta on se, että pakenemisen vaara on käsillä, mikäli poistettava itse ei osoita jotain muuta, ja näin sen pitää ollakin. Vastuun pitää olla sillä puolella, ja pitää osoittaa, että hän ei ole välttelemässä vastuutaan siitä.

Ja toinen tärkeä kohta, mikä tässä pakenemisen vaarassa on, on se, että tämä kannustaa vapaaehtoiseen paluuseen, ennen kaikkea kannustaa sitä kautta, että mikäli ei halua vapaaehtoisesti palata, niin saa myöskin maahantulokiellon, joka on jatkossa laajempi kuin aikaisemmin.

Ja erityisen tyytyväinen olen tästä maahantulokiellon määräämisestä niille, jotka eivät ole vielä maahan saapuneet. Tällä me vältämme sen ilmiön ilmentymistä tänne Suomeen ja sen pitkän valitusprosessin ja yhteiskunnalle erittäin haitallisen menettelyn, joka tähän asti on ollut ja on koettu kaikkein vaikeimmaksi koko EU:n alueella. Sen suhteen tämä on todella hyvä muutos. Ei voi kuin kiittää näistä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eerola, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 13/2025 vp

15.51 Juho Eerola ps: Arvoisa herra puhemies! Sattui sopivasti, että edelläni puhui edustaja Lehtinen ja kertoi rauhan puutteesta ja järjestyshäiriöistä vastaanottokeskuksissa. Minä nimittäin itse aikanani työskentelin 1999—2011 näitten turvapaikanhakijoiden parissa, ensi alkuun nimenomaan tällaisessa vastaanottokeskuksessa ja sitten myöhemmin tulkkipalveluita välittävissä tehtävissä. Jo silloin — siis toissa vuosikymmenellä — oli hyvin tavanomaista, että kielteisen oleskelulupapäätöksen saaneita henkilöitä ei saatu poistettua maasta: he pakenivat, piileskelivät, olivat milloin missäkin, ja tämä aiheutti toistuvia ja useita vuosia jatkuvia lisäkustannuksia järjestelmälle, mukaan lukien esimerkiksi kaikki turhaan varatut tulkit. Niitä tulkkeja varattiin koko ajan, että nyt tehdään tällainen toimenpide, ja sitten kun se toimenpide olisi alkanut, niin sitten tämä herra — yleensä se oli herra — ei ollut paikalla, kun olisi tarvittu.

Eli näin niin kuin entisenä ulkomaalaistyöntekijänä tervehdin oikein ilolla tätä nyt käsiteltyssä olevaa esitystä, ja kiitos hallintovaliokunnalle ja erityisesti sen puheenjohtaja Peltonkankaalle. Tämä tulee aivan varmasti pienentämään kustannuksia ja parantamaan sisäistä turvallisuutta.

No, aina tietysti tulee sitten mieleen asioita, miten voisi tehdä vielä paremmin, ja en olenkaan vastusta, jos jonain päivänä meillä on täällä käsittelyssä sellainen esitys, mistä tuossa edustaja Vornanen oppositiosta antoi hallitukselle tukea, että tämä laittomasti maassa olevien avustaminen saataisiin sitten myöskin kriminalisoitua ja kunnon tuomiot siihen. Se nimittäin on oikea ongelma. Nämä henkilöt, jotka vastaanottokeskuksista ottavat hatkat ja lähtevät lipettiin, saavat tukea usein ehkä omilta maanmiehiltään tai samoja etnisiä ryhmiä edustavilta henkilöiltä, joilla kenties sitten jo on oleskelulupa Suomessa, ja tämä pitkittyy vuosikausilla. Eivät he ole pelkästään ulkomaalaistaustaisia, siellä on myös kantasuomalaisia — en nyt sano keitä, mutta lähinnä sitä porukkaa, ketkä tätä nyt käsiteltyssä olevaa esitystä vastustavat. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savio, olkaa hyvä.

15.53 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Kiitos hallitukselle esityksestä ulkomaalaislain muuttamiseksi. Tällä esityksellä tosiaan lisätään mahdollisuuksia ottaa ulkomaalainen henkilö säilöön yleisen järjestyksen ja yleisen turvallisuuden vaarantamisen vuoksi. Säilönoton enimmäiskesto pidennetään, ja lisäksi lakiin on tulossa mahdollisuus määrätä kolmannen maan kansalaiselle määräaikainen maahantulokielto enintään 15 vuodeksi. Maahantulokielto voidaan määrätä ilman rangaistukseen tuomitsemista, jos ulkomaalaisen katsotaan muodostavan vakavan uhkan Suomen kansalliselle turvallisuudelle. Tämän ohella oleskelulupa voidaan peruuttaa ja määrätä maahantulokielto Suomen ulkopuolella olevalle henkilölle. Kaikki nämä edellä mainitut seikat ovat hyvin järkeenkäypiä parannuksia nykyiseen ulkomaalaislakiin.

Arvoisa puhemies! Ulkomaalaislakiin tehtävät muutokset ovat tärkeitä. Niillä tehostetaan palautusjärjestelmää ja parannetaan maamme sisäistä turvallisuutta. Nämä seikat korostuvat erityisesti nykyisinä maailmanpoliittisesti epävakaina aikoina, ja olisimme kyllä tarvinneet niitä jo vuonna 2015 tapahtuneen maahanmuuttokriisin mukanaan tuomien ongelmien korjaamiseksi, mutta on erinomaista, että maassa on viimein sellainen hallitus, joka puuttuu näihin maahanmuuttopolitiikan ja ulkomaalaislain epäkohtiin.

Pöytäkirja PTK 13/2025 vp

Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys onkin erittäin kannatettava, ja kiitän vielä lopuksi sisäministeri Rantasta ja hallintovaliokunnan puheenjohtaja Peltokangasta erinomaisesta työstä Suomen maahanmuuttopolitiikan järjeistämiseksi. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rostila, olkaa hyvä.

15.55 Onni Rostila ps: Arvoisa herra puhemies! Eситetty lakiuudistus on erittäin tarpeellinen tähdätessään turvallisuuden ja yleisen järjestyksen vahvistamiseen. Turvallisuus on perusedellytys yhteiskunnan hyvinvoinnille ja vakaudelle. Esityksessä säilöönoton enimmäiskesto pidennetään, mikä mahdollistaa tehokkaamman toiminnan tilanteissa, joissa henkilön maasta poistaminen on välttämätöntä yleisen turvallisuuden takaamiseksi. Tämä on järkevää ja parantaa viranomaisten kykyä puuttua laittomasti maassa oleskelevien henkilöiden tilanteisiin.

Maahantulokieltoa koskevilla muutoksilla selkeytetään viranomaisten toimivaltaa ja varmistetaan, että päätökset tehdään yhdenmukaisesti ja oikeudenmukaisesti.

Pysyvien oleskelulupien peruuttaminen ja maahantulokiellon määrääminen yhteiskuntaturvallisuutta vaarantaville henkilöille on sekin askel oikeaan suuntaan.

Kiitän hallitusta hyvästä esityksestä, joka parantaa turvallisuutta ja pyrkii varmistamaan, että maahamme saapuvat henkilöt kunnioittavat myös lakejamme.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi oikeudenkäymiskaaren ja tuomioistuinmaksulain 5 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 152/2024 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 1/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö LaVM 1/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Lakivaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Eerola, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.57 Juho Eerola ps (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Tässä hallituksen esityksessä on kyse siitä, että korkeinta oikeutta koskettaviin säännöksiin esitetään kahta keinoa, joiden tarkoituksena on kehittää korkeimman oikeuden mahdollisuuksia ennakkopäätösten antamiseksi. Uudet keinot ovat tosiaan niin kutsuttu hyppyvalituslupa ja ennakkopäätöskysymys.

Tätä hyppyvalituslupaa sovellettaisiin semmoisessa muutoksenhakuasiassa, jossa hovioikeus ei ole myöntänyt jatkokäsittelylupaa. Eli korkein oikeus voi jatkossa esityksen mukaan ottaa ensin tarkasteltavakseen asiassa ilmenevän ennakkopäätösluonteisen kysymyksen ja vasta sitten sen ratkaistuaan harkita, onko tälle asialle tarpeen myöntää jatkokäsittelylupaa. No sitten taas tämä ennakkopäätöskysymys tarkoittaa, että käräjäoikeus, hovioi-

Pöytäkirja PTK 13/2025 vp

keus tai markkinaoikeus voi siirtää käsiteltävänä olevassa asiassa ilmenevän ennakkopäätöskysymyksen erikseen korkeimman oikeuden ratkaistavaksi.

Esityksen tavoitteena on parantaa oikeusvarmuutta edistämällä korkeimman oikeuden mahdollisuuksia huolehtia lainkäytön yhtenäisyydestä ja oikeuskäytännön ohjaamisesta. Esityksestä antamassaan mietinnössä lakivaliokunta pitää esityksen taustalla olevia lainkäytön yhtenäisyyteen ja oikeuskäytännön ohjaamiseen liittyviä tavoitteita perusteltuina ja tärkeinä, ja valiokunta puoltaakin esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä, kuitenkin eräin muutosehdotuksin. Keskeisin valiokunnan ehdottama muutosehdotus on oikeudenkäymiskaaren 21 lukuun lisättävä uusi 17 §, jonka mukaan asianosaiset vastaisivat itse näistä oikeudenkäyntikuluistaan, jotka ovat aiheutuneet ennakkopäätöskysymyksen käsittelystä korkeimmassa oikeudessa. Näin ollen siis vastapuolen kulut eivät lähtökohtaisesti voi tulla asianosaisen korvattavaksi näissä tilanteissa.

Hallituksen esityksessä ehdotetussa ennakkopäätöskysymysmenettelyssä ja niin sanotussa hyppyvalitusluvassa on kyse täysin uusista menettelyistä. Valiokunta korostaakin mietinnössään, että tämän uuden sääntelyn toimivuutta ja soveltamiskäytäntöä on syytä seurata erityisellä tarkkuudella paitsi noin yleisestikin myös sitten siitä näkökulmasta, miten nämä menettelyt tulevat vaikuttamaan oikeudenkäyntien kestoon ja asianomaisten asemaan näissä oikeudenkäynneissä. — Kiitokset.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rostila, olkaa hyvä.

16.00 Onni Rostila ps: Arvoisa herra puhemies! Ihan muutama lyhyt huomio. Kiitos lakivaliokunnan puheenjohtaja Eerolalle esittelystä.

Nämä hyppyvalitukset ovat ihan hyvä ja tervetullut lisä meidän oikeudenkäyntimenettelyyn ja oikeudenkäymiskaaren tarkentaviin säännöksiin. Kuten tuossa edustaja Eerola oikeastaan ehti jo todetakin, niin tärkeätä olisi kuitenkin seurata sitä, että kaikissa tapauksissa oikeudenkäyntien kestot pysyvät kohtuullisina ja toisaalta myöskin mietinnössä kuvatuin tavoin huomioidaan sitten myös se, että osapuolten suostumus on riittävällä tavalla huomioitu tällaisiin poikkeuskäsittelytapoihin edettäessä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen.

16.01 Rami Lehtinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämähän on siinä mielessä poikkeuksellinen laki, että tässä tosiaan ei ole sitä perinteistä käytäntöä, että häviäjä maksaa vastapuolen kustannukset hyppyvalituksen osalta, ja sen suhteen on muutama asia hyvä muistaa. Ensinnäkin tietenkin se, että se vaatii sen suostumuksen ainakin siinä toisessa asteessa molemmilta asianosaisilta, että sinne korkeimpaan oikeuteen mennään välissä käymään. Se on ihan hyvä asia, jolloin siihen tulee ikään kuin suostumus jo etukäteen, että molemmat maksavat omat kulunsa. Toisekseen siellä korkeimmassa oikeusasteessa on sitten mahdollisuus kieltäytyä niistä toimenpiteistä, jotka kustannuksia aiheuttaisivat, jos niin katsoo asianosaisen osalta.

Myöskin jakaisin tätä samaa huolta tästä kestopista. Tämän tarkoitus nimenomaan on sujuvoittaa ja parantaa oikeudenkäyntejä, mutta tässä on riski siihen, että koska nämä hyppyvalitukset eivät mene muiden asioiden edelle eivätkä ole erityisen kiireellisesti käsiteltäviä, niin se saattaa myöskin sitten pidentää oikeudenkäyntejä. Sen suhteen tämä seuranta on hyvin tärkeä tehdä. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 13/2025 vp

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 152/2024 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 211/2024 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 3/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 211/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi jätteen ja muun aineen mereen laskemisen aiheuttaman meren pilaantumisen ehkäisemisestä vuonna 1972 tehdyn yleissopimuksen vuoden 1996 pöytäkirjaan vuonna 2009 tehtyjen muutosten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 222/2024 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 4/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 222/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle kokonaisvaltaista kumppanuutta ja yhteistyötä koskevan Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Thaimaan kuningaskunnan välisen puutesopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 183/2024 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 16/2024 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 27.2.2025 pidettävään täysistuntoon.

13. Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintakertomus 2023

Kertomus K 10/2024 vp

Valiokunnan mietintö StVM 1/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 27.2.2025 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 13/2025 vp

14. Vanhusasiavaltuutetun kertomus eduskunnalle 2024

Kertomus K 3/2024 vp

Valiokunnan mietintö StVM 3/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 27.2.2025 pidettävään täysistuntoon.

15. Valtiontalouden tarkastusviraston vuosikertomus eduskunnalle 2024

Kertomus K 20/2024 vp

Valiokunnan mietintö TrVM 1/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 27.2.2025 pidettävään täysistuntoon.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle EU:n pikamaksamisasetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 215/2024 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 1/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 27.2.2025 pidettävään täysistuntoon.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 217/2024 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 2/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 27.2.2025 pidettävään täysistuntoon.

18. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 27.2.2025 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 17.33.

Pöytäkirjan vakuudeksi: